

รายงานฉบับที่ 15

ประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์
สถานการณ์และแนวโน้มตะวันออกกลาง
(ตุลาคม 2550)

การรื้อฟื้นอิสลาม:
นักคิดและนักเคลื่อนไหวในกระแสโลกาภิวัตน์

จัดทำโดย

โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project -
MEMP)

โดยการอุดหนุนของ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

20 พฤศจิกายน 2550

โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project - MEMP)

39/4 ซอยรัชดาภิเษก 32 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจันทราภิรม เขตจตุจักร กทม. 10900

E-mail Address: anujmemp@gmail.com โทร 0-29390847-8

คำชี้แจง

เอกสารฉบับนี้ เป็นรายงานการประมวลสรุป วิเคราะห์และสังเคราะห์ เหตุการณ์และแนวโน้ม ด้านต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ในรอบเดือน ตุลาคม 2550 หรือรายงาน "Update" ฉบับที่ 15 จัดทำโดย โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project - MEMP) โดยได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

คณะผู้ดำเนินงาน หวังว่าท่านจะได้รับประโยชน์จากรายงานฉบับนี้ตามสมควร และขอความกรุณาเผยแพร่เอกสารฉบับนี้ ต่อยังหน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมถึงองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องของท่านด้วย จักขอบคุณยิ่ง

นายอนุช อภาภิรม

หัวหน้าโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMP)

20 พฤศจิกายน 2550

สารบัญ

คำชี้แจง	1
สารบัญ	3
รายงานสถานการณ์และแนวโน้มตะวันออกกลาง	5
การรื้อฟื้นอิสลาม: นักคิดนักเคลื่อนไหวในกระแสโลกาภิวัตน์	5
1. บทนำ: การรับมือกับการคุกคาม	5
2. นักคิดและนักเคลื่อนไหวบางคน	9
3. บทสรุป	18
บรรณานุกรม	21
ประมวลข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวตะวันออกกลาง	25
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในตะวันออกกลาง	25
1. สรุปสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป	25
2. สรุปสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในตะวันออกกลาง	26
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงาน/น้ำมัน	39
1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงานทั่วไป	39
2. สถานการณ์ราคาน้ำมัน	40
3. สถานการณ์การผลิตน้ำมันโลก	41
4. ความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจ	43
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ	45
1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจทั่วไป	45
2. สถานการณ์และวิเคราะห์คาดการณ์ทางเศรษฐกิจ	46
3. ความเคลื่อนไหวเศรษฐกิจโลกอิสลาม	49
4. ความเคลื่อนไหวอื่นๆ	51
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคม	53
1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางสังคมทั่วไป	53
2. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านการศึกษา	54
3. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางสังคมด้านอื่นๆ	56
ภาคผนวก 1	59
รายชื่อคณะผู้ดำเนินงานโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMP)	59
ภาคผนวก 2	60
แนะนำโครงการตะวันออกกลางศึกษา	60

รายงานสถานการณ์และแนวโน้มตะวันออกกลาง

ตุลาคม 2550

การรื้อฟื้นอิสลาม: นักคิดนักเคลื่อนไหวในกระแสโลกาภิวัตน์

1. บทนำ: การรับมือกับการคุกคาม

การรื้อฟื้นอิสลามเป็นการเคลื่อนไหวในโลกมุสลิม โดยเฉพาะในภายหลัง เมื่อเผชิญกับการแผ่อำนาจของตะวันตกตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 17 เมื่อจักรวรรดิออตโตมานแพ้สงครามปิตัล้อมเวียนนาครั้งสุดท้ายในปี 1683 ต่อมาถูกขับไล่จากเบลเกรด ต้องเสียดินแดนในยุโรปหลายแห่งรวมทั้งอังการ์ในปี 1699 การท้าทายได้เปลี่ยนเป็นการคุกคามที่ชัดเจนปลายในศตวรรษที่ 18 เมื่อ นายพลนโปเลียน แห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้บุกยึดอียิปต์ปี 1798

โลกมุสลิมที่เป็นศูนย์กลางอำนาจ เมื่อเผชิญกับการท้าทายและคุกคามของตะวันตก ได้มีการปรับตัวในทุกด้าน ตั้งแต่การทหาร การศึกษา วิทยาศาสตร์ ไปจนถึงวัฒนธรรมและศาสนา การปรับตัวดังกล่าวมีความสลับซับซ้อน มีทั้งการไปสู่โลกวิสัย เช่น เสรีประชาธิปไตยและสังคมนิยม และการรื้อฟื้นศาสนาอิสลาม และการปรับตัวดังกล่าวยังเคลื่อนตัวต่อไป ไม่ได้หยุดนิ่งอย่างที่เห็นในข่าวสารปัจจุบัน

ในที่นี้จะกล่าวถึง ขบวนการรื้อฟื้นอิสลาม (Islamic Revivalism) หรือการรื้อฟื้นหลักคำสอนในคัมภีร์กุรอานและซุนนาหรือวัตรและภาษิตของท่านบีทั้งหมดที่บันทึกไว้ ที่มีบทบาทและอิทธิพลสูงในขณะนี้ และเน้นหนักที่เกี่ยวกับขบวนการภราดรภาพมุสลิม โดยมีข้อสังเกตเบื้องต้น คือ

1) โลกมุสลิมมีความหลากหลายมาก มิได้เป็นแผ่นศิลาเนื้อเดียวอย่างที่มองเห็นกัน วัฒนธรรมอิสลามเองก็ประกอบขึ้นจากหลายวัฒนธรรม ทั้งมาจากวัฒนธรรมอาหรับ วัฒนธรรมเปอร์เซีย วัฒนธรรมกรีก และวัฒนธรรมอินเดีย นอกจากนี้ ยังมีวัฒนธรรมของตุรกี รวมทั้งของชาติอื่นๆ ที่ศาสนาอิสลามขยายตัวไป เหล่านี้มีส่วนให้เกิดนิกายและสำนักทางศาสนาอิสลามขึ้นจำนวนมาก ตลอดจนเกิดความขัดแย้งทางศาสนาามาตั้งแต่ต้น ปัจจุบันความแตกต่างและความขัดแย้งนั้นยังดำรงอยู่

2) โลกมุสลิมอุดมด้วยนักคิดและนักวิทยาศาสตร์ พร้อมกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม โลกมุสลิม โดยเฉพาะในตะวันออกกลาง อุดมด้วยนักคิดนักเขียน ในสมัยกลางที่เป็นยุคมีดของตะวันตก มีนักวิทยาศาสตร์และนักคณิตศาสตร์ในตะวันออกกลางจำนวนมาก

3) การรื้อฟื้นอิสลามมีความซับซ้อน มีการขับเคลื่อนระหว่าง 3 กระแส ได้แก่

ก) กระแสลัทธิอาณานิคมตะวันตก ซึ่งเดิมได้แก่อังกฤษและฝรั่งเศส และนับแต่ปี 1941 สหรัฐได้เริ่มรุกเข้าไปอย่างหนาแน่นโดยเฉพาะในซาอุดีอาระเบียที่พบบ่อน้ำมันในปี 1938

ข) กระแสของสังคมนิยม ที่แพร่สะพัดในยุโรปตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 19 และขึ้นสู่กระแสสูงในการปฏิวัติสังคมนิยมที่รัสเซียปี 1917 รวมทั้งชาตินิยมที่เป็นแบบโลกวิสัย และพยายามเป็นอิสระหรือต่อต้านตะวันตก

ค) กระแสเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ปกครองประเทศตะวันออกกลางที่เป็นอาณานิคมหรือกึ่งอาณานิคม รวมทั้งกระแสการรื้อฟื้นอิสลาม

กล่าวได้ว่า จนถึงปัจจุบัน กระแสหลักในตะวันออกกลาง ได้แก่ อิทธิพลของตะวันตก ซึ่งมีความขัดแย้งระหว่างกันระดับหนึ่ง แต่มีความเห็นพ้องทางจุดประสงค์และยุทธศาสตร์ดังนี้คือ

ก) การถือเอาตะวันออกกลางเป็นเขตอิทธิพลและผลประโยชน์ของตน

ข) การจัดตั้งรัฐบาลท้องถิ่นที่เป็นพันธมิตรกับตน โดยไม่เลือกว่ามีอุดมการณ์หรือระบอบรัฐบาลใด เช่น มีรัฐตุรกีที่ถือลัทธิเคมาล เป็นแบบโลกวิสัย เดินแนวทางประชาธิปไตย เป็นพันธมิตรสำคัญของสหรัฐและนาโตในการต่อต้านอิทธิพลของสหภาพโซเวียต และมีรัฐซาอุดีฯ ที่เป็นพันธมิตรสำคัญของสหรัฐในการต่อต้านสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ แต่เป็นแบบเคร่งศาสนา รวบอำนาจ ไม่เปิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน

ค) การต่อต้านสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ในช่วงสงครามเย็น และการต่อต้านการก่อการร้ายหลังเหตุการณ์ 9/11 โดยทั่วไปสหรัฐและพันธมิตรจะสนับสนุนรัฐและองค์กรต่ำกว่ารัฐทุกรูปแบบที่สนองต่อจุดประสงค์และยุทธศาสตร์ของตนดังกล่าว ซึ่งดูจะเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ยากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อเวลาผ่านไป

สำหรับกระแสการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ปกครองในตะวันออกกลางนั้น มีความหลากหลาย แต่เกือบทั้งหมดเป็นพันธมิตรกับสหรัฐ และมีสาระตรงกัน ได้แก่ การคัดค้านสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ โดยมีข้อยกเว้นบางประเทศ นั่นคือ อียิปต์และซีเรีย ที่เป็นพันธมิตรกับสหภาพโซเวียตในช่วงสั้นๆ ส่วนขบวนการรื้อฟื้นอิสลามนั้นมีความหลากหลาย แต่ก็มีตรงกัน ได้แก่ การคัดค้านต่อต้านสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะในช่วงสงครามเย็น

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า กระแสหลักในตะวันออกกลางมีลักษณะร่วมกัน ได้แก่ การต่อต้านคัดค้านสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ นี่ย่อมเป็นเหตุปัจจัยให้ขบวนการฟื้นฟูอิสลามมีความเข้มแข็งขึ้นเรื่อยๆ โดยสหรัฐและพันธมิตรมีความโน้มเอียงที่จะสนับสนุนในระดับและสถานการณ์ที่ต่างกัน เช่น เป็นที่รู้ทั่วไปว่า ทางการสหรัฐได้สนับสนุนกลุ่มเคร่งศาสนา ทำสงครามศักดิ์สิทธิ์ ขับไล่กองทัพสหภาพโซเวียตให้ออกไปจากอัฟกานิสถาน กลุ่มเหล่านี้ได้กลายเป็นขบวนการต่อต้านสหรัฐ และถูกถือว่เป็นขบวนการก่อการร้ายข้ามชาติ นักวิชาการบางคนชี้ว่า การก่อตั้งขบวนการวาดภาพอิสลามของอียิปต์ทศวรรษ 1920 นั้น ได้รับการสนับสนุนจากอังกฤษและกษัตริย์อียิปต์ เพื่อขัดขวางการเติบโตของพรรคชาตินิยมวาฟด์ที่เป็นแบบโลกวิสัย เมื่อนัสเซอร์ขึ้นมาเป็นใหญ่ ได้กวาดล้างขบวนการนี้รุนแรง และหันไปหาสหภาพโซเวียต ชาตต์ผู้สืบทอดอำนาจหลังอสังกรรมของนัสเซอร์ได้เปลี่ยนนโยบายเอียงข้างสหรัฐ ปรากฏสมาชิกของภราดรภาพฯ กลับสู่อียิปต์จำนวนมาก โดยการจัดตั้งของซีไอเอและชาตต์เอง นอกจากนี้ อิสราเอลเป็นผู้สนับสนุน

ขบวนการฮามาสของปาเลสไตน์ในระยะต้น เพื่อลดความเข้มแข็งของขบวนการปาเลสไตน์ที่เป็นแบบโลกวิสัย¹

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์เปลี่ยนไปมากหลังสงครามเย็น โดยเฉพาะหลังเหตุการณ์วินาศกรรม 9/11 สหรัฐได้เสนอนโยบายสงครามต่อต้านการก่อการร้าย แทนสงครามเย็น และทางการสหรัฐได้เริ่มจำแนกขบวนการรื้อฟื้นอิสลามให้ละเอียดขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ขั้ว ได้แก่ ขั้วหัวรุนแรงใช้การก่อการร้าย การปฏิวัติ รวบอำนาจและต่อต้านสหรัฐ และขั้วสายกลางที่เดินหนทางสันติ และเสรีประชาธิปไตย ไม่เป็นอริกับสหรัฐ เช่น เริ่มเห็นกันว่า ขบวนการภราดรภาพมุสลิมอยู่ในกลุ่มสายกลาง ที่จะมีส่วนในการต้านกลุ่มหัวรุนแรงได้ ขณะเดียวกันกระแสสังคมนิยมก็มีการเปลี่ยนแปลงและมีความยืดหยุ่นขึ้น จึงได้เกิดพันธมิตรอย่างน้อยเฉพาะหน้าระหว่างกลุ่มรื้อฟื้นอิสลามกับฝ่ายซ้ายขึ้น

อาหมัด มูบารัก ทนายความ ผู้อำนวยการสมาคมเพื่อเสรีภาพทางความคิดและการแสดงออกในกรุงไคโร ได้รับโทรศัพท์ขอความช่วยเหลือจากนักศึกษาสมาชิกภราดรภาพมุสลิมไม่ได้ขาด เขาได้เล่าประสบการณ์ความสัมพันธ์กับกลุ่มฝ่ายซ้ายกับขบวนการทางศาสนาว่า "ทุกครั้งที่ผมรับโทรศัพท์ ผมอดคิดถึงวันเก่าและการอยู่ร่วมมหาวิทยาลัยกับพวกภราดรภาพไม่ได้" ในเดือนมีนาคม 1999 เขาต้องติดคุก 22 วันหลังจากที่นักศึกษาภราดรภาพมุสลิมทำร้ายเขากับพวกอีก 8 คน และส่งตัวให้ตำรวจ "ตอนนี้ ทุกอย่างเปลี่ยนไป พวกฝ่ายซ้ายและพวกอิสลาม (Islamist) สามารถนั่งคุยกันได้ ลูกความผมเกือบทั้งหมดเป็นสมาชิกภราดรภาพมุสลิม ผมบอกเขาว่า ผมเป็นคอมมิวนิสต์ และพวกเขาก็ไม่ว่าอะไร" เหตุปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สืบเนื่องจาก 1) การเกิดกลุ่มฝ่ายซ้ายใหม่ ซึ่งมีท่าทีต่อนักอิสลามดีขึ้น 2) เกิดการเคลื่อนไหวเดินขบวนบ่อย (Street Politics) ที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายร่วมมือกัน²

4) นิกายวাহะบี (Wahhabism) ในซาอุดีฯ เป็นกระแสรื้อฟื้นอิสลามที่เป็นที่จับตามากขึ้น หลังเหตุการณ์วินาศกรรม 9/11 ในฐานะที่เป็นพื้นฐาน และอยู่เบื้องหลังการเผยแพร่ลัทธิรื้อฟื้นอิสลาม กระทั่งเกี่ยวข้องกับกลุ่มก่อการร้าย ซึ่งผู้นำนิกายนี้ปฏิเสธ

นิกายวাহะบี ก่อตั้งโดย อัล-วาทับ (Mohammad Ibn Abd al-Wahhab ค.ศ.1703-1792) นักการศาสนาแห่งคาบสมุทรอาระเบีย โดยการร่วมมือกับหัวหน้าเผ่าแห่งตระกูลซาอุด (Mohammad Ibn Saud) จนสามารถตั้งรัฐซาอุดีขึ้นได้เป็นครั้งแรกในปี 1744

นิกายวাহะบีมีคำสอนที่เด่น ได้แก่ การเชื่อมั่นในพระเจ้าองค์เดียว และองค์เดียวเท่านั้น พระอัลเลาะห์ไม่มีภาคี ดังนั้นการบูชาสิ่งอื่น การสร้างสุเหร่าเพื่อระลึกถึงบุคคลไม่ว่าจะสำคัญเพียงใด ล้วนไม่ถูกต้อง ผู้ที่หลงผิดนี้จะต้องปราบปราม ความเชื่อนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้รวมชาติในคาบสมุทรอาระเบีย เพื่อให้พ้นจากอำนาจของจักรวรรดิออตโตมาน ด้วยการร่วมมือระหว่างศาสนากับอำนาจรัฐ

¹ ดูบทความของชาบีร์ อะมิน นักสังคมนิยมชาวอินโดนีเซีย ชื่อ Political Islam in the Service of Imperialism ใน มินรัลลี รีวิว เดือนพฤศจิกายน 2007 อะมินใช้ศัพท์ Political Islam หรือการเมืองภาคอิสลาม ซึ่งเป็นศัพท์กลางๆ ใช้เรียกรวมถึงขบวนการรื้อฟื้นอิสลาม

² ดูบทความของสอทซัม เอล-ฮามะลาวิ ชื่อ Comrades and Brothers ใน merip.org

สามารถตั้งประเทศซาอุดีอาระเบียได้ก่อนข้างมันคงในปี 1922 และได้รับเอกราชในปี 1932 ได้ ความมั่งคั่งจากน้ำมันตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเฉพาะหลังเหตุการณ์ใช้น้ำมันเป็นอาวุธในปี 1973 ทำให้ซาอุดีฯ สามารถแผ่ความเชื่อของนิกายนี้ไปในโลกมุสลิม เช่น อียิปต์ ปากีสถาน มาเลเซีย อินโดนีเซีย แอฟริกาตะวันออก เอเชียกลาง และด้านตะวันตกของจีน จนกระทั่งเป็นที่จับตาของหน่วยข่าวกรอง นักเคลื่อนไหว นักวิชาการในขณะนี้

จากความเชื่อเรื่องพระเจ้าองค์เดียวเท่านั้น และมีการแบ่งแยกเด็ดขาดระหว่างผู้ศรัทธา (ในอิสลาม) กับผู้ไม่ศรัทธา จนถึงขั้นว่าในหมู่ผู้ศรัทธาด้วยกัน หากมีความเห็นและการปฏิบัติต่างไปก็อาจจัดอยู่ในกลุ่มผู้ไม่มีศรัทธาที่ต้องทำสงครามศักดิ์สิทธิ์ เหล่านี้ทำให้นิกายวาห์หะบีมีลักษณะร่วมกับกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงที่ใช้การก่อการร้ายเป็นยุทธวิธี และทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างลัทธินี้และลัทธิก่อการร้ายขึ้น นอกจากนี้ยังมีการอ้างเอกสารคำสอนของนิกายนี้ในสหรัฐ ว่าให้อยู่ห่างจากผู้ไม่ศรัทธา ทั้งยังมีข้อเท็จจริงว่าบรรดานักกระเบิดพลีชีพที่ปฏิบัติการในสงครามอิรักขณะนี้ ส่วนใหญ่เป็นชาวซาอุดีฯ

อย่างไรก็ตาม นิกายวาห์หะบีนี้ ดูจะมีอิทธิพลจำกัดอยู่ในซาอุดีฯ และบางประเทศในคาบสมุทรอาระเบีย และที่อื่นๆ อีกเล็กน้อย ทางการศึกษา ก็ควบคุมไม่ให้ขบวนการนี้มีอิทธิพลสูงในอำนาจปกครอง และกลุ่มมุสลิมอื่นจำนวนไม่น้อยคัดค้าน ไม่เห็นด้วย เป็นไปได้ว่าแนวคิดเคร่งอิสลามแบบรุนแรงดังกล่าวข้างต้น อาจสืบเนื่องจากเหตุปัจจัยอื่นที่นอกเหนือจากหรือกระทั่งสำคัญกว่าอิทธิพลของขบวนการนี้ เป็นสิ่งที่ควรติดตามศึกษาต่อไป³

5) **ลัทธิรื้อฟื้นอิสลามสมัยใหม่** เกิดขึ้นเพื่อต่อต้านลัทธิอาณานิคมและอิทธิพลครอบงำของมหาอำนาจตะวันตก และในระยะหลังมีลักษณะคัดค้านโลกาภิวัตน์ที่นำโดยสหรัฐในระดับที่ต่างๆ กัน จากนั้นจึงเห็นกันว่าขบวนการรื้อฟื้นอิสลามมีลักษณะเป็นเชิงรับไม่ใช่เชิงรุก ทุกวันนี้ก็ไม่ใช่ชาวอาหรับหรือประเทศมุสลิมใดที่ยึดดินแดนของประเทศมหาอำนาจตะวันตก หากแต่เป็นประเทศอาหรับและประเทศมุสลิมอื่น ถูกยึดครองโดยมหาอำนาจตะวันตก รวมทั้งการไปตั้งฐานทัพอีกจำนวนหนึ่ง

ลัทธิรื้อฟื้นอิสลามสมัยใหม่มีลักษณะเด่น ได้แก่ การวิวัฒน์จากแนวคิดอุดมการณ์สู่การเคลื่อนไหวทางสังคม-การเมือง ซึ่งเห็นได้เด่นชัดในขบวนการภราดรภาพมุสลิม ที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาอันสั้น และการปราบปรามอย่างรุนแรง ก็ไม่ได้ทำให้ขบวนการนี้สลายตัวไป ดังนั้น ในกระบวนการของลัทธิรื้อฟื้น ก็มีกระบวนการรุกด้วย และมีแนวโน้มจะเป็นกระบวนการรุกมากขึ้น มีการประเมินว่า หากประเทศมุสลิมทั้งหลายดำเนินการเลือกตั้งทั่วไปอย่างเสรีบริสุทธิ์ยุติธรรม ก็มีความเป็นไปได้สูงที่กลุ่มรื้อฟื้นอิสลามจะได้ชัยชนะ และเป็นแกนจัดตั้งรัฐบาลในประเทศเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่

³ ดูเอกสารชื่อ Revivalism: The Wahhabi Movement ใน nmhschool.org และมีบทความที่คัดค้านลัทธิวาห์หะบีจำนวนมากใน ummah.net ซึ่งเป็นเว็บของมุสลิมสุหนี่ บางบทความกล่าวในทำนองว่า จารชนอังกฤษเป็นผู้สนับสนุนให้ตั้งขบวนการวาห์หะบีขึ้น เช่น The Origins of Wahhabism และ Confession of a British Spy

6) ลัทธิรื้อฟื้นอิสลามเป็นขบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง ปัจจุบันมีการกล่าวว่า นักอิสลามแม้กระทั่งนักญิฮัดมี 2 รุ่น ได้แก่ รุ่นเก่าที่มีลักษณะเคร่ง ค่อนข้างตายตัว และรุ่นใหม่ที่มีลักษณะยืดหยุ่นกว่า รวมทั้งมีผู้สังเกตว่าแม้บินลาตินผู้นำกลุ่มอัลกออิดะห์เอง ก็ยังมีการเปลี่ยนแปลง เช่น เมื่อพิจารณาจากคำปราศรัยที่เผยแพร่เป็นระยะ พบว่าระยะแรกเน้นการทำสงครามศักดิ์สิทธิ์เข้มข้น แต่ในระยะหลังมีการกล่าวถึงประเด็นปัญหาอื่น เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมโลกร้อน คาดหมายว่าขบวนการนี้จะมีการปรับตัวต่อไปอีกในอนาคต ทั้งนี้ย่อมขึ้นต่อท่าที นโยบายของสหรัฐและพันธมิตรด้วย

2. นักคิดและนักเคลื่อนไหวบางคน

นักคิดนักเคลื่อนไหวในขบวนการรื้อฟื้นอิสลามมีจำนวนมาก และมีทัศนะและการปฏิบัติที่ต่างกัน เพื่อให้เห็นภาพที่คมชัดขึ้น แต่ทว่าช่องมองแคบลง จึงได้เลือกนักคิดนักเคลื่อนไหวในกลุ่มภราดรภาพมุสลิม ที่ถือกันว่าเป็นขบวนการรื้อฟื้นอิสลามสมัยใหม่ที่เก่าแก่ที่สุด กว้างขวางที่สุด และมีอิทธิพลสูงสุด ในปัจจุบันเห็นกันว่าเป็นอิสลามสายกลาง ซึ่งทางการสหรัฐยังมีนโยบายที่จะดึงอิสลามสายกลางมาเป็นพวกเพื่อการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย และเครือข่ายมุสลิมเองก็ต้องการปลีกตนจากลัทธิก่อการร้าย⁴

ในที่นี้จะกล่าวถึงนักคิดและนักเคลื่อนไหว 4 คนด้วยกัน ได้แก่

1) จามัล อัล-ดิน อัล-อัฟกานี (Jamal al-Din al-Afghani 1838-1897)

เป็นนักคิดนักเคลื่อนไหวทางการเมือง และนักชาตินิยมอิสลาม (Islamic Nationalist) คนสำคัญในศตวรรษที่ 19 ถือกันว่าเป็นผู้วางรากฐานแนวคิดการรื้อฟื้นอิสลามสมัยใหม่ ในช่วงที่เขาเกิดและดำรงชีวิต เป็นช่วงเวลาของการตกอับของโลกมุสลิมและตะวันออก สืบเนื่องจากการแผ่อิทธิพลเข้ามาของตะวันตก จุดพลิกผันที่สำคัญ ได้แก่ การบุกยึดครองอียิปต์ที่เป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิออตโตมาน โดยนายพลนโปเลียน โบนาปาร์ตแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสในปี 1798 สามารถยึดและปกครองอียิปต์อย่างง่ายดายเป็นเวลาหลายปี ซึ่งได้เปิดเผยให้ความอ่อนแออย่างยิ่งของจักรวรรดิอิสลามที่ดำรงมาหลายร้อยปี

มีการวิจารณ์กันว่า นายพลนโปเลียน (สถาปนาตนเองเป็น พระเจ้านโปเลียน ในปลายปี 1804) อาจเป็นผู้สร้างภาพลักษณ์ตะวันออกกลางขึ้น ซึ่งเป็นการสะท้อนท่าทีและนโยบายตะวันตกต่อภูมิภาคนี้ใน 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1) การทำให้ภูมิภาคนี้เป็นแบบตะวันตก (Westernization) โดยเผยแพร่ค่านิยมเรื่องความเสมอภาคและเสรีภาพ กล่าวขยายความ ได้แก่ ลัทธิประชาธิปไตยและชาตินิยมแบบตะวันตก นายพลนโปเลียน ประกาศว่าตนเอง “มาในนามของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ตั้งอยู่บนหลักการของเสรีภาพและความเสมอภาค” นอกจากนี้ นโปเลียนยังได้นำคณะนักวิทยาศาสตร์มาสู่อียิปต์ด้วย⁵

⁴ ดูคำสัมภาษณ์ Oliver Roy ผู้เขียน Globalized Islam: The Search for a New Ummah ใน columbia.edu

⁵ ดูบทความของ Bernard Lewis ชื่อ Freedom and Justice in the Middle East ใน ฟอรัม แอฟแฟร์ เดือนพ.ค./มิ.ย. 2005

2) การสร้างรัฐอิสราเอลในดินแดนปาเลสไตน์⁶

3) การสร้างคลองสุเอซ

ทั้งนี้ ปรากฏว่าสามารถทำบรรลุผลทั้งสามประการ ทำให้ตะวันตกสามารถครอบงำตะวันออกกลางได้จนถึงปัจจุบัน ขณะเดียวกันก็ก่อปัญหามากมาย

การรุกคืบเข้ามาของตะวันตก ซึ่งที่สำคัญ ได้แก่ อังกฤษและฝรั่งเศส อาจสรุปได้ดังนี้ ในปี 1820 อังกฤษบังคับทำสัญญากับหัวหน้าชนเผ่าอาหรับในชายฝั่งอ่าวอาหรับ ในทศวรรษ 1830 ฝรั่งเศสยึดครองอัลจีเรีย ในปี 1869 เฟอร์ดินาน เดอ เลสเซป ได้ดำเนินการก่อสร้างคลองสุเอซ และเหตุการณ์ที่สำคัญต่อชาวมุสลิมในตะวันออกกลาง ได้แก่ เมื่อถึงปี 1856 พื้นที่ของอินเดียเกือบทั้งหมดตกอยู่ในการปกครองของบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ (British East India Company) ซึ่งเป็นเหมือนตัวแทนของรัฐบาลอังกฤษ ชาวมุสลิมได้ร่วมกับชาวฮินดูต่อสู้เพื่อเอกราชอย่างแข็งขัน มีนักคิดมุสลิมอินเดียที่โดดเด่นหลายคน อัล-อัฟกานีมีประสบการณ์ตรงจากการต่อสู้เมื่อเขาเดินทางไปยังอินเดีย

การตอบโต้ของโลกมุสลิมต่อลัทธิอาณานิคมตะวันตก ที่สำคัญ ได้แก่ การปรับตัวให้ทันสมัยเป็นแบบตะวันตกเพื่อให้สามารถไล่ทันได้อย่างเต็มที่ นี่เกิดขึ้นในประเทศตุรกี อิหร่าน อียิปต์ และอินเดีย มีนักคิดและการเคลื่อนไหวเช่นนี้มาก ในอีกด้านหนึ่งเกิดการปรับตัวให้ทันสมัยแต่ยังยึดกุมศาสนาอิสลามเป็นการแสวงหาอัตลักษณ์อิสลามใหม่หรือการรื้อฟื้นอิสลาม ดังนั้น *ขบวนการฟื้นอิสลามใหม่จึงไม่ใช่ขบวนการย้อนยุคสู่อิสลามสมัยกลาง*

ตั้งแต่ก่อนอัล-อัฟกานี ได้มีนักคิดอย่างเช่นศาสตราจารย์อัล-เตาะห์ตาวี (Rifa'a Rafi' al-Tahtawi ค.ศ.1803-1873) แห่งมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮาร์ (Al-Azhar) นับว่าเป็นนักคิดสำคัญผู้หนึ่งของอียิปต์ในการรื้อฟื้นอิสลามสมัยใหม่ ระหว่างปี 1826-31 รัฐบาลอียิปต์ได้ส่งเขาไปปารีสเพื่อดูแลนักศึกษาอียิปต์ 44 คนที่ศึกษาต่อที่นั่น ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับฝรั่งเศสหลังการปฏิวัติ ตีพิมพ์เป็นภาษาอาหรับที่ไคโรปี 1834 แปลเป็นภาษาตุรกีปี 1939 ได้ตั้งข้อสังเกตที่แหลมคมว่า เมื่อชาวฝรั่งเศสกล่าวถึงเสรีภาพ หมายถึงสิ่งที่เรียกว่าความยุติธรรมในคดีอิสลาม⁷

ประวัติชีวิต เกิดปี 1838 อัล-อัฟกานี กล่าวว่าเขาเกิดในหมู่บ้านใกล้กรุงคาบูล อัฟกานิสถาน แต่ผู้ศึกษาชีวิตเขา ที่สำคัญคือ ศาสตราจารย์นิกกี อาร์. เคดดี แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับตะวันออกกลาง โดยเฉพาะอิหร่าน ผู้แปลงานของ อัล-อัฟกานี เป็นภาษาอังกฤษหลายชิ้น ระบุว่าถิ่นที่เกิดของเขายู่ที่เปอร์เซีย และดูเหมือนว่าอัล-อัฟกานี เริ่มใช้ชื่อนี้ในราวทศวรรษที่ 1860 เมื่อเขามาอยู่ที่อัฟกานิสถาน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับชาวมุสลิมสุหนี่โดยไม่ถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกเปอร์เซียหรือถือนิกายชีอะห์

⁶ ดูคณาของงนไปเลี่ยนถึงชาวอิว ปี 1799 ใน mideastweb.org

⁷ ดู เบอร์นาร์ค เกรวิส อ้างแล้ว

ชีวิตของอัล-อัฟกานีเต็มไปด้วยการเดินทางทั้งในโลกมุสลิมและโลกตะวันตก ซึ่งที่สำคัญ ได้แก่ ฝรั่งเศสและอังกฤษที่เป็นมหาอำนาจ นอกจากนี้ ยังเดินทางไปรัสเซียซึ่งกำลังอยู่ในช่วงการปฏิรูปประเทศครั้งใหญ่ การเดินทางนี้เพื่อการศึกษาและเพื่อการเคลื่อนไหว กล่าวกันว่าเขาเป็นนักคิดอิสลามที่ลึกซึ้งที่สุดคนหนึ่ง แดกขานปรัชญามุสลิมขณะที่มีความรู้สูงในปรัชญาและวิทยาศาสตร์ตะวันตก ซึ่งดูได้จากบทความที่เขาเขียนโต้ตอบกับแอร์เนสต์ เรนอง (Ernest Renan) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส แม้อัล-อัฟกานีเดินทางไปหลายประเทศ แต่กล่าวได้ว่ามีอยู่ 3 แห่งที่เขาได้สร้างงานสำคัญไว้ ได้แก่ ที่อินเดีย บังคาลให้ต่อต้านจักรวรรดินิยม และการสร้างปรัชญาที่ต่อต้านวัตถุนิยม แห่งที่สอง ได้แก่ อียิปต์เขาได้พำนักราว 8 ปี งานเขียนและการสอนของเขาก่อผลสะท้อนมากที่สุดที่นี่ โดยมีศิษย์สำคัญหลายคน เช่น มุฮัมมัด อับดุลหุ ซึ่งต่อมาเป็นผู้ปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮาร์ และ ซาอัด ซักกุล (Saad Zaghlul) ซึ่งต่อมาเป็นผู้ตั้งพรรคชาตินิยมวafd (Wafd Party) และแห่งที่สาม ได้แก่ ปารีสก็เป็นจุดที่ อัล-อัฟกานีพำนักระหว่าง 1882-87 ได้สร้างผลงานและออกนิตยสารโดยร่วมกับอับดุลหุที่ต้องลี้ภัยมาอยู่ที่นั่น⁸

งานของอัล-อัฟกานีอาจแบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ ได้แก่ งานเขียน และงานเคลื่อนไหว

งานเขียนสำคัญของอัล-อัฟกานี ได้แก่ “ตอบได้นักวัตถุนิยม” (พิมพ์ครั้งแรก 1881 แปลเป็นภาษาไทย 1886) เป็นการตอบได้นักวัตถุนิยมตะวันตกอย่างเช่น ดิมอเครตัส และชาร์ลส์ ดาร์วิน และที่สำคัญคือนักวัตถุนิยมในอินเดียขณะนั้นที่คล้อยตามตะวันตก ได้แก่ อาหมัด ข่าน (Ahmad Khan) อัล-อัฟกานี จะจัดความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาศาสตร์และศาสนาดังนี้ กล่าวคือ วิทยาศาสตร์มีความสำคัญยิ่ง ชาวมุสลิมควรจะได้ศึกษาปฏิบัติวิทยาศาสตร์แบบตะวันตก แต่ว่าศาสนามีความสำคัญและเป็นพื้นฐานยิ่งกว่า ศาสนาเป็น “ที่มาของความอยู่ดีกินดีของมนุษย์...เป็นที่เกิดที่สมบูรณ์ของความสุขทั่วด้านและความสงบที่แท้จริง... ศาสนาเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนความก้าวหน้าทางวัตถุและจริยธรรม”

ส่วนวิทยาศาสตร์นั้น ต้องการอีกศาสตร์หนึ่งที่ครอบคลุมกว้างขวางกว่า ที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นั่นคือศาสนาอิสลามที่เป็นศาสนาที่เป็นวิทยาศาสตร์⁹

งานเคลื่อนไหวของอัล-อัฟกานีมีอยู่ 2 ส่วน ได้แก่

ก) การเคลื่อนไหวในหมู่ผู้ปกครอง เพื่อผลักดันให้มีการปฏิรูปทางเศรษฐกิจสังคม พร้อมกับต่อต้านอิทธิพลตะวันตก การเคลื่อนไหวนี้ประสบความสำเร็จน้อย เนื่องจากผู้ปกครองเกือบทั้งหมดหวังเกรงว่าการปฏิรูปที่มากเกินไปจะกระทบต่ออำนาจปกครองของตน ในด้านการต้านอิทธิพลตะวันตก กลุ่มผู้ปกครองมีความโน้มเอียงที่จะเป็นมิตรมากกว่าที่จะต่อต้านอย่างจริงจัง

⁸ ดูบทความชื่อ Al Afghani and the Legacy of Islamic Modernism ใน intergate.com

⁹ ดูบทความ Muslim Ideologues of the Nineteenth Century ใน ghazali.net, บทความของนิคกี อาร์. เดคคิ ชื่อ Imperialism, Science, Religion: Two Essays by Jamal al-Din al-Afghani, 1883 and 1884

ข) การเคลื่อนไหวในหมู่ปัญญาชน นักการศาสนา และนักศึกษา ประสบความสำเร็จสูง โดยอาศัยกลไกสำคัญ 2 อย่าง ได้แก่ การเปิดสำนักสอนศาสนาแบบใหม่ อีกประการหนึ่งผ่าน นิตยสารที่ออกในฝรั่งเศส ซึ่งถึงแม้จะมีอายุสั้น (มีนาคม-ตุลาคมค.ศ.1884) แต่บทความเหล่านี้ก็มีการ อ้างถึงต่อมาอีก

พิจารณาจากงานเขียนและการเคลื่อนไหว เห็นได้ว่าในตัวอัฟกานีมีความขัดแย้งอยู่มาก ได้แก่ ด้านหนึ่งต้องการความทันสมัยเพื่อให้ไล่ทันตะวันตก อีกด้านหนึ่ง ต้องการขับไล่อิทธิพลตะวันตกและ สร้างแนวคิดรวมอิสลาม (Pan-Islam) ซึ่งพบว่าความต้องการอย่างหลังมักมีอำนาจเหนืออย่างแรก เช่น เขาย้ำว่าอารยธรรมอิสลามที่รุ่งเรืองในช่วงต้น ก็ไม่ได้มีวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ อาจสรุปความขัดแย้งนี้ได้ว่าอัฟกานีได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากประเพณีในหมู่นักปรัชญาอิสลามว่า เป็นการถูกต้องเหมาะสมที่จะ ใช้วาทกรรมที่ต่างกันในหมู่ผู้ฟังที่ระดับต่างกัน และเห็นว่าชุมชนของมวลชนไม่พร้อมที่จะรับการได้เพียง อภิปรายอย่างมีเหตุผลเชิงปรัชญา หรืออธิบายอีกอย่างหนึ่งว่า เขามีกรอบเหตุผล 2 กรอบ กรอบหนึ่งเป็น ทางปรัชญาซึ่งจะต้องวิพากษ์ศาสนา แต่ในอีกกรอบหนึ่งเป็นทางการเมืองในการต่อต้านลัทธิอาณานิคม ตะวันตก เขาเห็นว่าศาสนาอิสลามหรือแนวคิดรวมอิสลามมีประสิทธิภาพสูงสุด¹⁰

อิทธิพลหรือผลงานของของอัล-อัฟกานี มีที่เด่นอยู่ 5 ประการ ได้แก่ ก) การต่อต้านลัทธิ อาณานิคมตะวันตก ข) เป็นคนแรกที่นำศาสนาอิสลามมาเป็นพลังทางการเมือง พร้อมทั้งเสนอความคิด รวมอิสลาม แนวคิดที่เขาจุดประกายขึ้น หลังจากผ่านกาลเวลาและสถานการณ์ต่างๆ ให้มีการจัดตั้งองค์ การการประชุมอิสลามขึ้นในเดือนกันยายน ค.ศ.1969 ค) การเปิดทางปฏิรูปทางศาสนา โดยให้มีการตี ความใหม่ (Ijtihad) ซึ่งถูกปิดกั้นมานานตั้งแต่ศตวรรษที่ 11 ง) งานด้านความคิดและปรัชญา การจัด ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาอิสลามกับวิทยาศาสตร์ของตะวันตก การสร้างความเชื่อมั่นว่าอิสลามไม่ต่ำ ต้อยกว่าตะวันตก จ) อิทธิพลต่อคนรุ่นหลัง เช่น โมฮัมมัด อับดุลห์ (1849-1905) ผู้ปฏิรูปมหาวิทยาลัยอัล- อัซฮาร์ เป็นต้น

2) ฮัสซัน อัลบันนา (Hassan Al-Banna 1906-1949) และ เซย์ยิด กุตบ (Sayyid Qutb 1906-1966)

ประวัติชีวิต

อัลบันนาและกุตบเป็นผู้นำของขบวนการรื้อฟื้นอิสลามที่มีชื่อเสียงมาก โดยเฉพาะคนหลังที่ กล่าวกันว่าเป็นผู้มีอิทธิพลสูงต่อกลุ่มอัล-กออิดะห์ มีนักวิชาการบางคนเห็นว่าทั้งสองคนนี้มีชีวิตและผล งานที่คล้ายและต่างกันอย่างน่าสนใจ และนำมาเทียบเคียงกัน¹¹ การเปรียบเทียบนี้มีข้อดีอยู่ประการหนึ่ง

¹⁰

บทความของ Moaddel Mansoor ชื่อ Discursive Pluralism and Islamic Modernism in Egypt ใน

thefreelibrary.com

¹¹

บทความของ Paul Brykzynski ชื่อ Radical Islam and the Nation: The Relationship between Religion and Nationalism in the Political Thought of Hassan al-Banna and Sayyid Qutb ใน ucalgary.ca/hic

นั่นคือ การชี้ให้เห็นว่าในขบวนการรื้อฟื้นอิสลามนั้นมีความแตกต่างทางทัศนะอย่างสูง ไม่ใช่แนบแน่นแพ้นอย่างที่เราเชื่อกัน¹²

อัล-บันนาและคุตปเป็นคนรุ่นเดียวกัน เกิดปีเดียวกันคือ 1906 ทั้งสองเกิดในชนบท ได้รับการศึกษาและเติบโตในบรรยากาศของชนบท ที่สำคัญคือความเคร่งครัดในศาสนาอิสลาม ทั้งสองเป็นผู้มีปัญญาดี ความจำเป็นเลิศ และเรียนเก่ง อัล-บันนาเมื่ออายุราว 14 ปี สามารถท่องจำคัมภีร์กุรอ่านได้ทั้งหมด สามารถท่องจำบทกวีนิพนธ์กว่า 18,000 โคลง และร้อยแก้วอีกจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนคุตปก็เล่ากันว่าเมื่ออายุ 10 ขวบสามารถจำคัมภีร์กุรอ่านได้ทั้งหมด จากความสามารถส่วนตัว ทำให้ทั้งสองเดินทางมาศึกษาต่อที่กรุงโคโร นครหลวงของประเทศในเวลาที่ไม่รู้เรียกกัน ทั้งอัล-บันนาและคุตป ต่างได้รับการศึกษาหลังชั้นมัธยมแบบโลกวิสัย และเลือกอาชีพเป็นครู และทั้งสองจบชีวิตด้วยฝีมือของรัฐบาลอียิปต์ อัล-บันนาถูกลอบสังหารโดยหน่วยงานลับของรัฐบาลในสมัยราชาธิปไตย ในปี 1949 ส่วนคุตปถูกตัดสินแขวนคอโดยรัฐบาลนัสเซอร์ในปี 1966 และทั้งคู่ถือว่าเป็นนักคิดนักเคลื่อนไหวสำคัญของภราดรภาพมุสลิม แต่คนแรกได้รับการยอมรับสูงกว่า

แม้ว่าทั้งสองจะเกิดรุ่นเดียวกัน ได้มาเป็นสมาชิกขององค์ภราดรภาพมุสลิมเหมือนกัน แต่ทั้งสองก็ไม่ได้พบกัน คุตปเข้าเป็นสมาชิกของภราดรภาพหลังจากที่อัล-บันนาตายแล้ว และได้เข้าเป็นผู้รับผิดชอบในงานโฆษณาขององค์กร

ทั้งสองมีบุคลิกและวิถีคิดที่ต่างกัน กล่าวคืออัล-บันนาสนใจการเมืองตั้งแต่วัยเด็ก เช่น เข้าร่วมเดินขบวนต่อต้านจักรวรรดิอังกฤษ ขณะที่คุตปสนใจทางด้านวรรณกรรม เขียนนวนิยายและวิจารณ์วรรณกรรม อัล-บันนาเป็นคนเปิดเผย ขอบสนามคม และมีลักษณะเป็นผู้นำ ขณะที่คุตปเป็นคนเก็บตัว โดดเดี่ยว ไม่ค่อยร่าเริง และช่างกังวล และขณะที่อัล-บันนามีกิจกรรมการเคลื่อนไหวคึกคัก เป็นผู้ก่อตั้งภราดรภาพมุสลิม เมื่ออายุเพียง 22 ปี ขณะที่ชีวิตช่วงต้นคุตปนั้นหมกมุ่นอยู่กับการศึกษาจนกระทั่งถึงอายุ 27 และเริ่มสนใจอิสลามในฐานะที่เป็นพลังทางการเมืองเมื่ออายุในวัย 40 ปีแล้ว โดยเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มภราดรภาพในปี 1951

กล่าวได้ว่าอัล-บันนามีวิถีคิดแบบสังคมนิยม และมองในระยะยาวถึงคนอื่นหลายรุ่นภายหลังในการสร้างระบอบกาหลิบที่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป โดยวิธีการเชื้อเชิญสู่อิสลาม ขณะที่คุตปมีแนวคิดแบบโรแมนติก โหม่เอียงมองอะไรแบบขาว-ดำ เขามองเห็นว่าอารยธรรมตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐที่เขาเดินทางไปศึกษาต่อระหว่างปี 1948-50 ว่าป่าเถื่อน น่ารังเกียจ และฝืนถึงความยุติธรรมและความดีงามในโลกมุสลิม ซึ่งในทางปฏิบัติมีปัญหาในตัวเองไม่น้อย แม้ว่าจะไม่มีจักรวรรดินิยมตะวันตก เขาเห็นว่าอะไรที่ไม่ใช่อิสลาม ย่อมชั่วร้ายและต่ำทราม คุตปยังคงจะยึดติด ครุ่นคิดและจมลึกลงไปในการคิดของ

¹² ดูบทความของเอ็ดเวิร์ด ฮาวิด ชื่อ Impossible Histories: Why the Many Islams Cannot be Simplified ในนิตยสาร Harper's กรกฎาคม 2002

ตนเอง ดังนั้น เมื่อถึงบ้านปลายชีวิต อัล-บันนายังยุ่งกับงานที่ต้องปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา ขณะที่กุดิปู้สึกว่าถึงจุดหมายปลายทางของเขาแล้ว และยิ้มรับเมื่อถูกนำไปประหาร

งานและอิทธิพล

งานสำคัญของอัลบันนา เป็นด้านงานเคลื่อนไหว ผลงานสำคัญ ได้แก่ การจัดตั้งขบวนการภราดรภาพมุสลิม และเป็นงานเขียนอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งเขียนขึ้นเพื่อการเคลื่อนไหว เขายังคงมีอิทธิพลสูงในภราดรภาพมุสลิม ในฐานะผู้ก่อตั้ง **ส่วนงานสำคัญกุดิปู้** ได้แก่ งานเขียนซึ่งมีอยู่จำนวนมาก งานชิ้นเอกได้แก่ *ได้ร่มเงาการอ่าน*¹³ เป็นหนังสือชุดใหญ่รวม 30 เล่ม อธิบายและตีความพระคัมภีร์การอ่าน มีความลุ่มลึกและรายละเอียดมาก แต่เล่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดได้ *หลักไมล์*¹⁴ เขียนสำหรับผู้ปฏิบัติงานอิสลามง่ายและสั้น ต่อต้านตะวันตกและผู้ตกอยู่ในอิทธิพลตะวันตกเป็นแบบโลกวิสัยอย่างรุนแรง หนังสือเล่มแรกๆ ของเขาชื่อ *ความเป็นธรรมในสังคมอิสลาม*¹⁵ ก็เป็นอีกเล่มหนึ่งที่กล่าวถึงกันมาก อิทธิพลของกุดิปู้กล่าวกันว่ามิได้อยู่ในกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงอย่างเช่นอัลกออิดะห์ แต่มีอิทธิพลน้อยในขบวนการภราดรภาพ

อิทธิพลหรือผลงานของอัล-บันนา มีอยู่หลายประการ ในที่นี้จะกล่าวสรุปใน 3 เรื่องซึ่งส่งผลถึงปัจจุบัน และเพื่อเทียบเคียงกับแนวคิดของกุดิปู้ ได้แก่

ก) **การสร้างรูปแบบการจัดตั้งใหม่ของอิสลาม** ที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายของกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มมีอำนาจตัดสินใจของตน และถือหลักในการปฏิบัติในแนวเดียวกัน และเป็นแบบกึ่งปิดกึ่งเปิด ซึ่งเหมาะสมสำหรับการเคลื่อนไหวขยายงาน ไม่ถูกทำลายให้หมดได้โดยง่าย นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งส่วนที่ถือว่าเป็นกองหน้า

ข) **การไขปัญหาเรื่องญิฮัดและชาตินิยม** ในโลกมุสลิมร่วมสมัยกับอัล-บันนา มีทัศนะเกี่ยวกับญิฮัดหรือการต่อสู้เพื่อศาสนาออกเป็น 2 ขั้ว ขั้วแรกเห็นว่าญิฮัดที่สำคัญกว่า ได้แก่ ญิฮัดภายใน นั่นคือเป็นสงครามระหว่างมารกับพระเจ้าภายในจิต ทัศนะแบบนี้ ย่อมทำให้ญิฮัดเป็นเรื่องของศาสนาเป็นสำคัญหรือล้วนๆ แต่อัล-บันนาชี้ให้เห็นว่า ญิฮัดภายนอกนั้นคือกระทำต่อศัตรูภายนอกก็สำคัญ กระทั่งสำคัญกว่า ดังนั้น ญิฮัดจึงเป็นเรื่องของการเมืองด้วย การอธิบายแบบนี้เป็นการยืนยันทางทฤษฎีว่าอิสลามไม่เพียงเป็นศาสนา หากเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองและเป็นวิถีดำเนินชีวิตของชาวมุสลิม แต่อัล-บันนาย้ำว่าชาวมุสลิมจะต้องทำญิฮัดด้วยความกรุณา¹⁶ สำหรับกุดิปู้จะขยายความเรื่องการต่อสู้เพื่อศาสนาให้รุนแรงออกไปอีก กลายเป็นสงครามไป และเป็นสงครามที่จะต้องรบกับภายนอกอย่างเอาเป็นเอาตาย

¹³ In the Shade of the Quran เริ่มพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี 1954

¹⁴ Milestone พิมพ์ปี 1964

¹⁵ Social Justice in Islam พิมพ์ปี 1949

¹⁶ ดูบทความของอัล-บันนาชื่อ Jihad ใน youngmuslims.ca

สำหรับกุดิปแล้วมีโลก 2 โลก คือ อาณาเขตแห่งอิสลาม (Dar al-Islam) กับโลกที่ต่อต้านอิสลาม หรืออาณาเขตแห่งสงคราม (Dar al-Harb) ¹⁷ การทำสงครามภายนอกนั้นยังแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหนึ่งเป็นภายนอกที่อยู่วงใน ได้แก่ รัฐบาลในประเทศมุสลิมที่เป็นแบบโลกวิสัยหรือได้รับอิทธิพลจากตะวันตก ทัศนะนี้ทำให้เกิดการแบ่งขั้วแม่ในโลกมุสลิมด้วยกัน เป็นการถือสิทธิในการเพิกถอนความเป็นมุสลิมของบุคคล ชุมชนหรือประเทศหนึ่ง ซึ่งตาริก รามาดานที่จะกล่าวต่อไปไม่เห็นด้วย และก็เป็นสิ่งที่อธิบายประการหนึ่งว่า เหตุใดแนวคิดของกุดิปจึงมีอิทธิพลสูงในประเทศซาอุดีฯ นั่นคือ ในประเทศนี้เป็นถิ่นกำเนิดของ นิกายวาหะบี ที่มีประเพณีในการเพิกถอนการเป็นมุสลิมของผู้อื่นใด ที่มีการตีความหรือการปฏิบัติไม่เหมือนกับตน แต่ประเพณีนี้ได้คลายความเข้มข้นลง สงครามภายนอกที่จะต้องทำอีกส่วนหนึ่ง ได้แก่ สงครามที่อยู่วงนอกหรือที่อยู่ไกล ได้แก่ จักรวรรดินิยมตะวันตก กลุ่มอัลกออิดะห์ เมื่อก่อวินาศกรรม 9/11 ปี 2001 นั้นกระทำโดยถือยุทธศาสตร์ว่า โจมตีศัตรูในที่ไกล (คือสหรัฐ) เพื่อทำลายศัตรูในที่ใกล้ (คือรัฐบาลซาอุดีฯ)

สำหรับความคิดเรื่องชาตินิยม อัล-บันนาเห็นว่า ลัทธิชาตินิยมของตะวันตกมีรากฐานบนเชื้อชาติ และเขตดินแดนที่แน่นอน ส่วนชาตินิยมอิสลามนั้นควรมีรากฐานจากชุมชนมุสลิม (Islamic Umma) ซึ่งอยู่พ้นเรื่องเชื้อชาติและเขตพื้นที่ ดังนั้น จะต้องแก้ไขปัญหามิทธิพลชาตินิยมแบบตะวันตกที่แพร่เข้ามาในโลกอิสลาม อัล-บันนา เห็นว่าสามารถยอมรับแนวคิดชาตินิยมแบบตะวันตกได้ ตราบเท่าที่สิ่งนั้นไม่กระทบกระเทือนต่อความภักดีต่อชุมชนมุสลิม ดังนั้น อัล-บันนาจึงยังมีความเชื่อในเรื่องชาตินิยมและรัฐ ซึ่งดูเหมือนอัล-บันนาจะเชื่อว่ารัฐอิสลามหรือระบอบกาหลิบจะต้องเกิดขึ้น เริ่มต้นในลุ่มน้ำในลัทธิของอียิปต์ แล้วขยายไปสู่อาณาเขตอาหรับ จากนั้นขยายไปทั่วโลกมุสลิม ส่วนกุดิปนั้นปฏิเสธความคิดชาตินิยมในทุกรูปแบบ อัตลักษณ์ใดๆ ที่ไม่ได้มีรากฐานบนอิสลามล้วนเป็นความป่าเถื่อน (Jahiliyya) และโลกแห่งสงคราม¹⁸

มีผู้วิจารณ์ว่าแนวคิดของกุดิปเมื่อกล่าวถึงที่สุดแล้ว ไม่ยอมรับรัฐทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นแบบเทววิสัยและโลกวิสัย ในบางที่ดูเหมือนเขาเสนอแนวคิดอนาธิปไตยอิสลาม (Anarcho-Islam) ดังนั้นจึงมีอิทธิพลสูงต่อองค์กรมุสลิมในระดับต่ำกว่ารัฐ เช่น อัลกออิดะห์ และกลุ่มตอลิบาน¹⁹

ค) การเชื่อเชิญสู่อิสลาม เป็นแนวคิดสำคัญอีกอย่างหนึ่งของอัล-บันนี่ เขาเรียกร้องให้สมาชิกภราดรภาพไปเคลื่อนไหวในหมู่มวลชน พบปะพูดคุย และอภิปรายในเรื่องต่างๆ และชี้แจงทุกประเด็นอย่างแจ่มชัด นี่เป็นการประกาศศาสนาอิสลามในโลกสมัยใหม่ ทำให้มวลชนได้เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงความหมายในคัมภีร์กุรอ่าน และหลักปฏิบัติของขบวนการภราดรภาพ²⁰ สำหรับกุดิปแล้วดูเหมือนเครื่องมือ

¹⁷ ดูบทความของพอล บริกชินสกีที่ข้างแล้ว

¹⁸ ดูพอล บริกชินสกีที่ข้างแล้ว

¹⁹ ดูบทความของ Robert Irwin ชื่อ Is this the msn who inspired Bin Laden ในหนังสือพิมพ์เดอะ การ์เดียน, 1 พ.ย. 02

²⁰ ดูบทความของอัล-บันนา ชื่อ To What Do We Invite Humanity ใน ikhwanweb.info

หลัก ได้แก่ สงครามนิวไคลด์ การที่แนวคิดและตัวตนของกู๊ดปเป็นที่ยอมรับมากพอสมควรในโลกมุสลิม อาจเป็นการสะท้อนบรรยากาศการเมืองแห่งความหวาดกลัว ซึ่งสหรัฐและพันธมิตรมีส่วนสร้างขึ้น²¹

อนึ่ง แนวคิดของทั้งสองมีความลึกซึ้งและพยายามมองสิ่งต่างๆ ให้รอบด้านและลึกไปในประวัติศาสตร์ทั้งของตะวันตกและของอิสลามพอสมควร น่าจะได้มีการศึกษาถลึงมากขึ้น

3) ตาริก รามาดาน (Tariq Ramadan 1962-ปัจจุบัน)

ประวัติชีวิต เกิดที่เมืองเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ บิดาคือชาอิด รามาดานเป็นลูกเขยของ ฮัสซัน อัล-บานา ผู้ก่อตั้งขบวนการภราดรภาพมุสลิม และเป็นสมาชิกคนสำคัญของขบวนการนี้ ถูกประธานาธิบดีนัสเซอร์ขับออกจากอียิปต์ ไปอยู่ที่ซาอุดีฯ ก่อนที่จะอพยพมาอยู่ที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และได้ก่อตั้งศูนย์อิสลามแห่งเจนีวาขึ้น ซึ่งประกอบด้วยทั้งสุเหร่า สำนักคิด และชุมชนอิสลาม รามาดาน จึงถูกกำหนดโดยสายเลือดในฐานะเป็นหลานตาของอัล-บานา และถูกระแวงจากตะวันตกโดยเฉพาะ สหรัฐเรื่อยมา

รามาดานจบการศึกษาปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยเจนีวา ด้านปรัชญา วรรณคดี และสังคมศาสตร์ จบปริญญาโททางด้านปรัชญาและวรรณคดีฝรั่งเศส จบปริญญาเอกทางด้านอาหรับและอิสลามศึกษา ทำวิทยานิพนธ์ว่าด้วยเฟรดริช นิตเช นักปรัชญาชาวเยอรมนี ผู้แสวงหาความเหนือมนุษย์ (Superman) เขายังได้ศึกษาภาษาอาหรับและอิสลามที่มหาวิทยาลัยอัล อัสฮาร์ที่ประเทศอียิปต์ รามาดานแต่งงานกับสตรีฝรั่งเศสที่เปลี่ยนมาถืออิสลามมีลูก 4 คน

รามาดานเป็นผู้มีพลัง ก่อตั้งขบวนการมุสลิมสวิสในสวิตเซอร์แลนด์ ทำงานเป็นที่ปรึกษาในสถาบันหลายแห่ง ให้สัมภาษณ์และผลิตเทปขายได้หลายหมื่นชุดในแต่ละปี

เหตุการณ์สำคัญที่ทำให้รามาดานเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก ได้แก่ กรณีที่ทางการสหรัฐไม่อนุญาตให้เขาเข้าประเทศและยกเลิกวีซ่าของเขา โดยอ้างว่ารามาดานบริจาคเงินให้แก่องค์กรที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มฮามาสที่ถือว่าเป็นพวกก่อการร้ายเป็นเงิน 940 ดอลลาร์สหรัฐ รามาดานตอบโต้ว่าเขาบริจาคเงินให้องค์กรนี้ตั้งแต่ก่อนที่สหรัฐประกาศว่าองค์กรดังกล่าวเกี่ยวข้องกับกลุ่มฮามาส ถ้ากระทรวงต่างประเทศสหรัฐไม่ลว์รู้ เขารู้ก่อนได้อย่างไร

การที่ชีวิตของเขาเป็นที่ถกเถียงกันมาก ทั้งที่ไม่ชอบรังเกียจและเป็นที่ยอมรับนั้น น่าเกิดจากเหตุปัจจัยหลายประการ ได้แก่

- 1) ทางด้านชาติกำเนิด ที่เป็นหลานตาของผู้ก่อตั้งขบวนการภราดรภาพมุสลิม
- 2) ข้อเขียนหรือการแสดงออกของเขาคลุมเครือไม่ชัดเจน เช่น มีการศึกษาพบว่า เมื่อเขาพูดกับคนภายนอกหรือชาวตะวันตกทั่วไป จะได้ภาษาและกรอบเหตุผลที่ดีเป็นกลาง มีเหตุผล แต่เมื่อพูดกับชาวมุสลิม มีลักษณะดุติ้นและสนองต่ออารมณ์มากกว่า หรือในกรณีเกี่ยวกับการก่อการร้ายและการลง

²¹ ดูบทความของตาริก รามาดาน ชื่อ The Global Ideology of Fear or the Globalization of the Israel Syndrome ใน tariqramadan.com ประกอบ

โทษขว้างด้วยก้อนหินจนตายเขาแสดงท่าที่ไม่ขัด ในฝรั่งเศสและอเมริกาการยอมรับเขาในหมู่นักวิชาการไม่สูงมาก แต่ในอังกฤษมากกว่า เช่น ในวงวิชาการฝรั่งเศสทั่วไป ไม่เห็นเขาเป็นนักวิชาการหรือปัญญาชน หากเห็นเขาเป็นนักเทศน์ (Preacher) มากกว่า

3) รามาดานมีการเคลื่อนไหวและสัมพันธ์กับกลุ่มองค์กรมุสลิมจำนวนมาก กลุ่มเหล่านี้มีด้านเปิดและด้านปิด จึงตีความได้ยากว่าเขาได้ลွှ่งรู้ด้านปิดหรือไม่

4) รามาดานเป็นผู้มีอิทธิพลสูง กล่าวกันว่าเขาเป็นนักมุสลิมสมัยใหม่ที่มีอิทธิพลสูงสุดคนหนึ่งของยุโรป หนังสือพิมพ์ไทมส์ยกย่องเขาว่าเป็นผู้ที่มีนวัตกรรมเด่นของโลกศตวรรษที่ 21 และหนังสือพิมพ์วอชิงตัน โพสต์ กล่าวว่า เขาเป็น “มาร์ติน ลูเธอร์คิงชาวมุสลิม” ด้วยความเป็นผู้มีอิทธิพลและเป็นตัวของตัวเองจึงถูกเผ่าจับตา

งานสำคัญ ได้แก่ งานสอน การเคลื่อนไหวโดยเฉพาะในหมู่มุสลิมในยุโรปตะวันตก ประกอบด้วยการให้สัมภาษณ์ และงานเขียนบทความจำนวนมาก การเคลื่อนไหวและงานเขียนของเขาส่วนใหญ่ว่าด้วย มุสลิมตะวันตกกับโลกสมัยใหม่ นอกจากนี้ ได้แก่ ประวัติพระมุฮัมมัด ในหนังสือชื่อ *ผู้นำสาร*²² ได้รับยกย่องจากนิตยสารไฟแนนเชียล ไทมส์ว่าเป็นหนังสือดีที่สุดเล่มหนึ่งในปี 2007 ในนี้ รามาดานชี้ให้เห็นว่าพระมุฮัมมัดเป็นผู้นำศาสนาที่เป็นกลาง ไม่ได้นิยมความรุนแรง หากยอมรับและอดทนต่อความแตกต่าง และความสำคัญของการทำสงครามอย่างมีจริยธรรม

อิทธิพลของรามาดาน อาจกล่าวได้ว่ามีอยู่ 2 เรื่องใหญ่ด้วยกัน ได้แก่

ก) **การสร้างมุสลิมภูมิภาค** นั่นคือ การสร้างมุสลิมยุโรป มุสลิมเอเชีย และมุสลิมแอฟริกา ซึ่งไม่ใช่ดินแดนกำเนิดของศาสนา แนวการสร้างมุสลิมภูมิภาค ได้แก่ การให้ชาวมุสลิมยอมรับกฎหมายของประเทศที่ตนอยู่ ไม่มีความขัดแย้งกันระหว่างการเป็นพลเมืองของชาติหนึ่ง กับการถือศาสนาอิสลาม ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาทางสังคม ชาวมุสลิมยุโรปควรจะเผชิญและแก้ไขปัญหาโดยใช้สิทธิในการเป็นพลเมืองของประเทศนั้น ไม่ใช่โดยการอ้างว่าเพื่อพิทักษ์ศาสนา

รามาดานส่วนหนึ่งจากการอยู่ที่ยุโรป ให้ความสำคัญแก่มุสลิมยุโรป โดยเห็นว่ายุโรปเป็นภูมิภาคที่ต่างกับเอเชียและแอฟริกา นั่นคือ ยุโรปเป็นดินแดนที่เป็นแบบโลกวิสัยสูง มีการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสูงมาก สถาบันประชาธิปไตยค่อนข้างตั้งมั่น คู่กับความหลากหลาย การอดทนต่อความแตกต่างทางความคิดและวัฒนธรรม เขาเห็นว่าชุมชนมุสลิมยุโรปไม่ควรแยกตัวจากสังคมยุโรป หากควรกลมกลืนกัน ถ้าชุมชนมุสลิมยุโรปสามารถทำตัวให้ทันสมัยมีความก้าวหน้าทั้งด้านเหตุผล ความเป็นวิทยาศาสตร์ การอดทนต่อความแตกต่าง ความเหนียวแน่นและความสุขในครอบครัวและชุมชน ตลอดจนความเหนือกว่าทางจริยธรรม ก็จะได้รับยอมรับ หากชุมชนมุสลิมยุโรปได้รับการยอมรับแล้วก็เท่ากับว่าศาสนาอิสลามสามารถชนะใจคนในศูนย์กลางความเจริญได้ และก่อให้เกิดการยอมรับทั่วโลก แน่แน่นอนว่าอิสลามย่อมไม่สามารถชนะใจชาวโลกได้ด้วยลัทธิการก่อการร้าย

²² The Messenger: The Meanings of the Life of Muhammad ตีพิมพ์ปี 2007

ข) การปฏิรูปหรือการตีความในศาสนาอิสลามอย่างจริงจัง (Radical Reform) โดยชี้ให้เห็นว่าการปฏิรูปเป็นจิตใจของศาสนาอิสลาม รามาดานชี้ให้เห็นว่าข้อระเบียบในศาสนาอิสลามอาจแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ระดับแรกเป็นสิ่งที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เช่นความเชื่อในพระอัลเลาะห์ ในศาสดา และพระคัมภีร์กุรอาน ระดับที่สองเป็นการปฏิบัติทางศาสนา ซึ่งก็ลงตัว ได้แก่ การสวด การถืออด เป็นต้น และในระดับที่สาม คือจริยธรรมอิสลาม ในระดับนี้มีทั้งแก้ไขไม่ได้ และที่ควรพิจารณาตามเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์และสังคม เช่น จริยธรรมเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจากสมัยก่อนมาก นอกจากนี้ เป็นเรื่องอย่างเช่นการแบ่งมรดกที่ให้ชายมากกว่า ตามเงื่อนไขของสังคมขณะนั้นที่กำหนดให้ต้องเลี้ยงดูหญิง แต่ในสังคมปัจจุบัน ที่หญิงร่วมทำงานหารายได้ การแบ่งมรดกควรเป็นไปตามกรณีและการตกลงกัน

ประเด็นที่ควรพิจารณาอื่น เช่น ในพระคัมภีร์เอง บางทีก็ต่อต้านผู้นับถือพระเจ้าหลายองค์รุนแรง และบางครั้งยังต่อต้านชาวยิวและชาวคริสต์ แต่นั่นก็เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ พระมุฮัมมัด ถูกกดดันอย่างหนัก ถ้าหากศึกษาชีวิตของท่านมุฮัมมัด ก็พบว่าท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับพวกนับถือพระเจ้าหลายองค์ตลอดชีวิต เมื่อท่านหลบหนีจากเมืองเมดินาสู่เมกกะ ก็มีผู้นับถือพระเจ้าหลายองค์เป็นผู้นำทาง ทูตสันติภาพที่ท่านมุฮัมมัดส่งจากเมืองเมดินาไปยังเมกกะก็เป็นผู้ถือพระเจ้าหลายองค์ นอกจากนี้ลุงผู้ใกล้ชิดคือ อะบู ตาลิบ ที่ดูแลพระมุฮัมมัดตั้งแต่ยังเล็ก ไม่ได้เปลี่ยนมานับถืออิสลาม และท่านศาสดาก็ไม่เคยกล่าวว่า “ผมจะฆ่าท่าน เพราะว่าท่านถือพระเจ้าหลายองค์”²³

ขณะนี้แนวคิดของรามาดานยังเป็นกระแสรอง กระแสหลักคงเป็นการสอนแบบเก่า ที่เน้นชุมชนมุสลิมที่เป็นต่างหาก แต่เขาก็เชื่อว่าแนวคิดนี้มาถูกทาง มันจะเป็นที่ยอมรับมากขึ้น ซึ่งหากเป็นจริงก็จะกลายเป็นการปฏิวัติอิสลามครั้งใหญ่ และน่าจะทำให้ศาสนานี้เป็นที่ยอมรับทั่วโลก

3. บทสรุป

1) ขบวนการรื้อฟื้นอิสลามมีความคล้ายคลึงกับการรื้อฟื้นศาสนาอื่น เช่น ศาสนาคริสต์ เมื่อต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงจากอุตสาหกรรมสมัยใหม่ในระบบทุนนิยม เช่น ในยุโรปมียุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) ที่เกิดขึ้นเมื่อเริ่มยุคสมัยใหม่ระหว่างศตวรรษที่ 14-17 โดยเริ่มจากการฟื้นฟูศิลปวิทยาการของโรมันและของกรีก และขึ้นสู่ระดับสูงในศตวรรษที่ 16

2) ขบวนการรื้อฟื้นอิสลามเกิดขึ้นเพื่อต่อต้านอิทธิพลครอบงำของตะวันตก ซึ่งก่อนหน้านี้มีอังกฤษ-ฝรั่งเศสเป็นแกน ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองมีสหรัฐเป็นแกน และเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของตน ดังนั้น トラบเทห์ที่ตะวันตกยังคงมีอิทธิพลครอบงำและยึดครองดินแดนของโลกมุสลิม ขบวนการนี้ก็จะยังดำรงอยู่ต่อไป

²³ ดูคำสัมภาษณ์ของตาริก รามาดาน ในนิตยสาร Prospect กรกฎาคม 2006 และบทความเรื่อง Radical Reform: Ethics and Liberation ใน tariqramadan.com

แม้ขบวนการรื้อฟื้นจะต่อต้านอิทธิพลครอบงำตะวันตก แต่ก็มีด้านที่ยอมรับวัฒนธรรมตะวันตกด้วย ได้แก่ การผลิต การศึกษา การทหาร การคมนาคมขนส่ง การก่อสร้าง รวมทั้งรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันอื่น เช่น การคิดอาหารฟาสต์ฟูดชาวมุสลิมยุโรป มันเป็นฟาสต์ฟูดเหมือนของตะวันตก แต่เป็นอาหารฮาลาล เช่น ที่ปารีสมีอาหารฟาสต์ฟูดชนิดหนึ่งเรียกว่า “มุสลิม แมกเบอร์เกอร์”²⁴

3) ขบวนการรื้อฟื้นอิสลามมีลักษณะข้ามชาติหรือรวมชาติ เช่นรวมชาติอาหรับ (Pan-Arab) รวมชาติมุสลิม (Pan-Muslim) ไปจนถึงการสร้างเครือข่ายระบอบกานลิบโลก แต่ในท่ามกลางการต่อสู้ ขบวนการรื้อฟื้นในแต่ละประเทศ มักต้องปรับตัวให้เข้ากับลักษณะและสถานการณ์ของประเทศนั้นๆ จึงมีลักษณะเป็นแบบชาตินิยมในระดับที่แน่นอน การปฏิบัติตามอุดมการณ์ข้ามชาติหรือรวมชาติมีอุปสรรคที่ก้าวข้ามไม่ได้ง่าย

4) ขบวนการรื้อฟื้นมีอายุยาวนานกว่า 150 ปี ผ่านคนหลายรุ่น มีวิวัฒนาการในตัวของมันเอง กล่าวโดยทั่วไปขบวนการนี้เติบโตใหญ่ขึ้น และดูเหมือนจะขับเคลื่อนจากการต่อต้านอิทธิพลครอบงำตะวันตกไปสู่การสร้างอัตลักษณ์วัฒนธรรมอิสลามของตน ดังนั้นการเน้นผู้รื้อฟื้นอิสลามรุ่นแรกๆ เช่นอัล-อัฟกานี หรือคุตูป มากเกินไป ก็อาจทำให้เข้าใจขบวนการนี้ในสมัยปัจจุบันได้คลาดเคลื่อน

5) ไม่ว่าขบวนการรื้อฟื้นจะวิวัฒนาการไปอย่างไร ในที่สุด ขบวนการนี้ก็จะพบว่าตนต้องเผชิญกับประชาคมโลกที่มีประชากรกว่า 6 พันล้านคน และชาวมุสลิมแม้จะมีจำนวนกว่าพันล้านคนก็ยังคงเป็นส่วนน้อย ในความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนนี้ ขบวนการรื้อฟื้นจำต้องแสวงหาคำตอบในการสร้างศาสนาและอุดมการณ์ที่มีคุณูปการต่อการสร้างสังคมอันเป็นที่ต้องการ หรือเป็นที่ยอมรับได้ของทุกเพศทุกวัยและของทุกชนชั้น และการสร้างนครบุญนั้นจำเป็นต้องเกิดจากการเชื่อเชิญ ไม่ใช่จากบังคับให้จำยอมด้วยความกลัว

²⁴ ดูคำสัมภาษณ์ Oliver Roy เรื่อง Globalization and Islam ใน globetrotter.Berkeley.edu

บรรณานุกรม

A timeline of oil and violence-Iraq <http://www.ringnebula.com/oil/timeline-Iraq_040903.htm> Retrieved 24 Oct 2007.

Abduh, Muhammad Revivalism <http://nmhschool.org/tthornton/muhammad_abduh.php> Retrieved 23 Oct 2007.

Aboul-Enein, Youssef H. Al-Ikhwān Al-Muslimeen: the Muslim Brotherhood.

<<http://www.encyclopedia.com/doc/1G1-109268859.html>> Retrieved 10 Nov 2007.

Affergood, Steven Muslim Brotherhood <<http://www.fas.org/irp/world/para/mb.htm>> Retrieved 17 Oct 2007.

Albana, Hasan To what do we Invite humanity <<http://www.ikhwanweb.com/print.asp?ID=804&LevelID=1&SectionID=117>> Retrieved 22 Oct 2007.

Albanna, Hassan About the Reformative Political Project of the Muslim Brotherhood

<<http://www.ikhwanweb.com/Print.asp?ID=805&LevelID=3&SectionID=70>> Retrieved 17 Oct 2007.

Bashiri, Iraj Jamal al-Din al-Afghani <<http://www.angelfire.com/rnb/bashiri/Afghani.html>> Retrieved 23 October 2007.

BBC News: Timeline: Saudi Arabia <http://news.bbc.co.uk/2/low/middle_east/country_profiles/820515.stm> Retrieved 24 Oct 2007.

Cairo, Egypt Hasan Al-Banna <<http://www.ikhwanweb.com/Print.asp?ID=800&levelID=1&SectionID=118>> Retrieved 22 Oct 2007.

Cairo, Egypt Muslim brotherhood: Structure & Spread <<http://www.ikhwanweb.com/Print.asp?ID=817&LevelID=2&SectionID=116>> Retrieved 22 Oct 2007.

Cairo, Egypt Muslim Brotherhood: Structure & Spread

<<http://www.ikhwanweb.com/Print.asp?ID=817&LevelID=2&SectionID=116>> Retrieved 22 Oct 2007.

Egypt: Social programmers bolster appeal of Muslim Brotherhood: IRIN

<<http://www.irinnews.org/report.aspx?reportid=26150>> Retrieved 23 Oct 2007.

Egypt's Muslim brotherhood outlines political platform similar to Iran : The Trumpet.com (Oct 15, 2007)

<<http://www.thetrumpet.com/print.php?q=4315.2566.0.0>> Retrieved 17 Oct 2007.

Elmenshawy, Mohamed The Muslim brotherhood shows its true colors The group's latest thinking reveals a troubling agenda. <<http://www.csmonitor.com/2007/1012/p09s02-coop.html>> Retrieved 17 Oct 2007

Eltahawy, Mona I will stand up for the Muslim Brotherhood <<http://www.forword.com/articles/11646/>> Retrieved 23 Oct 2007.

Global Connections: Events 1900-1919 <<http://www.obs.org/wgbh/globalconnections/mideast/timeline/text/time2.html>> Retrieved 24 Oct 2007.

- Global Connections: Events 1920-1949 <<http://www.pbs.org/wgbh/globalconnections/mideast/timeline/text/time3.html>> Retrieved 24 Oct 2007.
- Global Connections: Events 1950-1979 <<http://www.pbs.org/wgbh/globalconnections/mideast/timeline/text/time4.html>> Retrieved 24 Oct 2007.
- Global Connections: Events 1980-1999 <<http://www.pbs.org/wgbh/globalconnections/mideast/timeline/text/time5.html>> Retrieved 24 Oct 2007.
- Global Connections: Events 2000-August 2002 <<http://www.pbs.org/wgbh/globalconnections/mideast/timeline/text/time6.html>> Retrieved 24 Oct 2007.
- Global Connections: Events Before 1900 <<http://www.pbs.org/wgbh/globalconnections/mideast/timeline/text/time1.html>> Retrieved 24 Oct 2007.
- Gorus, Milli The Right to be different <http://www.qantara.de/webcom/shoe_article.php/c-476/nr-294/i.html> Retrieved 3 Nov 2007.
- Hossam El-Hamalawy Comrades and Brothers <<http://www.merip.org/mer/mer242/hamalawy.html>> Retrieved 15 Oct 2007.
- Hunt, Michael H. In the Wake of September 11: The Clash of What? <http://www.unc.edu/depts/diplomat/archives_roll/2002_10-12/hunt_clash/hunt_clash.html> Retrieved 13 Aug 2007.
- Khalil, Lydia Al-Qaeda & the Muslim brotherhood: United by Strategy, Divided by Tactics <<http://www.jamestown.org/terrorism/news/article.php?articleid=2369939&pdf>> Retrieved 23 Oct 2007.
- Lappen, Alyssa A. The Muslim Brotherhood New International Economic Order <http://www.terrorfinance.org/the_terror_finance_blog/2007/10/the-muslim-brot.html> Retrieved 23 Oct 2007.
- Leiken, Robert S. and Brooke, Steven The Moderate Muslim Brotherhood <<http://www.ikhwanweb.com/print.asp?ID=2107&LevelID=&SectionID=114>> Retrieved 17 Oct 2007.
- Leiken, Robert S. and Brooke, Steven The Moderate Muslim Brotherhood <<http://www.ikhwanweb.com/Print.asp?ID=2107&LevelID=114>> Retrieved 17 Oct 2007.
- Mayton, Joseph Egypt's Muslim Brotherhood to make a movie <<http://www.ikhwanweb.com/Print.asp?ID=4028&LevelID=&SectionID=67>> Retrieved 17 Oct 2007.
- Michael, Maggie Muslim brotherhood's hard-line platform <<http://news.aol.com/story/a/muslim-brotherhoods-hard-line-platform/n20071010155009990017?cid=842>> Retrieved 23 Oct 2007.
- Mintz, John and Farah, Douglas In Search of friends among The foes <<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A12823-2004Sep10.html>> Retrieved 23 Oct 2007.
- "Muslim Brotherhood And Democracy in Egypt" Ikhwanweb <<http://www.inkwanweb.com/print.asp?ID=808&LevelID=3&SectionID=116>> Retrieved 17 Oct 2007.
- Muslim Brotherhood by Wikipedia, the free encyclopedia <http://en.wikipedia.org/wiki/muslim_brotherhood> Retrieved 17 Oct 2007.

Muslim brotherhood movement homepage <<http://www.ummah.net/ikhwan/>> Retrieved 22 Nov 2007.

"Muslim Brotherhood Movement Homepage" Ikhwanweb <<http://www.ummah.net/ikhwan/>> Retrieved 22 Oct 2007.

"Muslim Brotherhood" Source Watch <<http://www.ikhwanweb.com/Print.asp?ID=4028&LevelID=&SectionID=67>> Retrieved 19 Oct 2007.

"Nour Al sheriff praises Muslim Brotherhood, Lasher out at Ruling NDP" Ikhwanweb <<http://www.ikhwanweb.com/print.asp?ID=14374&LevelID=1&SectionID=67>> Retrieved 17 Oct 2007.

"Rand report says cold war offers lessons on engaging world" News Release <<http://www.rand.org/news/press.07/03.26.html>> Retrieved 19 Oct 2007.

Richman, Sheldon L. "Ancient history": U.S. Conduct in the middle east since world war II and the folly of Intervention <<http://www.cato.org/pubs/pas/pa-159.html>> Retrieved 25 Nov 2007.

Salvato, Terrorism Frank The Muslim Brotherhood: An Association for Jihadists <<http://www.therant.us/staff/fsalvato/print/10052007.htm>> Retrieved 23 Oct 2007.

Sources The globalists and the Islamists: Formrnting the "Clash of Civilization" for a new world order : The Muslim brotherhood-The globalists' Secret weapon <<http://www.redmoonrising.com/ikhwan/MB.htm>> Retrieved 22 Oct 2007.

Stacher, Joshua and Shehata, Samer Hear out Muslim Brotherhood <http://www.merip.org/newspaper_opeds/oped0332507.html> Retrieved 19 Oct 2007.

The Muslim brotherhood France < <http://www.inthenationalinterest.com/Articles/September%202005/September2005Feder.html>> Retrieved 23 Oct 2007.

Trahan, Jason Muslim brotherhood's papers detail plan to seize U.S. Group's takeover plot emerges in Holy Land case <<http://www.dallasnews.com/sharedcontent/dws/news/localnews/stories/091707dnmetbrotherhood.35ce2b6.html>> Retrieved 23 Oct 2007.

Vidino, Lorenzo The Muslim Brotherhood's Conquest of Europe <<http://www.meforum.org/pf.php?id=687>> Retrieved 17 Oct 2007.

Vitalis, Robert 1941-1946, Saudi Arabia: The Making of a U.S. Colony < http://coat.ncf.ca/our_magazine/links/issue51/articles/51_04-05.pdf> Retrieved 3 Nov 2007.

Walsh, John Harvard International Review: Egypt's Muslim Brotherhood <<http://hir.harvard.edu/articles/1048>> Retrieved 23 Oct 2007.

ประมวลข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวตะวันออกกลาง

ตุลาคม 2550

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในตะวันออกกลาง

1. สรุปสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในภูมิภาคตะวันออกกลาง ในช่วงเดือน ต.ค. 2007 พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ในปาเลสไตน์ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มฟาตาค์และกลุ่มฮามาสยังคงตึงเครียด ขณะที่รัฐบาลปาเลสไตน์กำลังเตรียมข้อมูลเพื่อการเจรจาสันติภาพ โดยการสำรวจสำมะโนประชากรของปาเลสไตน์ในภูมิภาคซึ่งเป็นสิ่งเดียวที่กลุ่มฮามาสยินดียิ่งร่วมมือโดยไม่ได้แย้ง แต่ปัญหาความรุนแรงระหว่างทั้งสองฝ่ายยังคงมีอยู่ ในเลบานอน กลุ่มก่อการร้ายยังคงลอบโจมตีกองกำลังสันติภาพ และการเมืองภายใน เริ่มคุกรุ่น เนื่องจากการเลือกตั้งผู้นำที่จะมีในเร็ววัน

การเมืองภายในของอิสราเอล ขณะที่ถูกตั้งข้อหาครอบงำในการแปรรูปธนาคาร ผู้นำอิสราเอลยังคงเล่นบทบาทด้านการผลิตนิวเคลียร์ของอิหร่าน พร้อมทั้งชี้ชวนให้รัสเซียมองถึงภัยคุกคามที่อาจมาจากอิหร่านได้ในอนาคต ความขัดแย้งกับเลบานอน การเจรจาแลกเปลี่ยนนักโทษเฮซบอลเลาะห์กับศพชาวอิสราเอลเป็นสัญญาณชี้ว่า การเจรจาก้าวต่อไปในการแลกเปลี่ยนนักโทษอิสราเอลอาจมีแนวโน้มดีขึ้น ส่วนปัญหาอิสราเอลปาเลสไตน์ ผู้นำของอิสราเอลและปาเลสไตน์กำลังหันหน้าเข้าเจรจาพร้อมเตรียมประเด็นในการเจรจาต่อรองเรื่องสันติภาพตะวันออกกลาง ซึ่งมีทั้งประเด็นที่เคยแบกกันบนโต๊ะแต่ยังหาข้อยุติไม่ได้ และประเด็นที่ยังไม่เคยเปิดคลี่บนโต๊ะมาก่อน ซึ่งต่างยังเป็นปัญหาสำหรับคู่กรณีที่อาจส่งผลให้การประชุมสันติภาพต้องเลื่อนออกไป

ในอิรัก ขณะที่ความรุนแรงภายในประเทศยังคงมีอยู่ ทั้งระเบิดพลีชีพและการใช้ความรุนแรงในการตรวจค้น ประเด็นการถอนทหารนาซาติออกจากอิรักกำลังเป็นที่จับตามอง ที่สำคัญอิรักกลับเกิดปัญหาบทบาทชาวเคิร์ดจากพรรคแรงงานเคิร์ดิสถาน (พีเคเค) ที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของอิรักที่กำลังพิพาทกับประเทศตุรกีและปัญหายังไม่มีทีท่าคลี่คลายลง

ในอิหร่าน คณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติอาจต้องลงมติคว่ำบาตรอิหร่านเป็นระลอกที่สาม ท่ามกลางเสียงคัดค้านและเสียงสนับสนุน แต่อิหร่านยังคงยืนยันกรณพัฒนานิวเคลียร์ อีกทั้งไม่หันต่อการข่มขู่จากสหรัฐ ในอัฟกานิสถาน กลุ่มอำนาจเก่าตอลิบาน และอัล-กออิดะห์ ยังคงใช้ความรุนแรงยังมีการปะทะกับกองกำลังพันธมิตรอย่างต่อเนื่อง ในปากีสถาน แม้ว่าไม่ได้เป็นประเทศในตะวันออกกลาง แต่ปากีสถานนับว่ามีบทบาทมากต่อภูมิภาคในตะวันออกกลาง ในเดือนตุลาคมนี้ ความเคลื่อนไหวทางการเมืองภายในของปากีสถานจึงอาจเป็นการส่งผลกระทบต่อปัญหาในตะวันออกกลาง

2. สรุปสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในตะวันออกกลาง

ในช่วงเดือนตุลาคม 2007 พบว่าประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง กระแสด้านนโยบายนิวเคลียร์ของประเทศอิหร่านมีความเข้มข้นขึ้น อิหร่านอาจถูกชี้ชะตาจากคณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติ ต่อมาตราการคว่ำบาตรอิหร่านในรอบที่สาม แต่ก็ไม่มีทีท่าว่าสามารถหยุดอิหร่านได้ สถานการณ์ในประเทศอิรักที่ยังคงมีเหตุการณ์ความรุนแรง และนโยบายของประเทศตะวันตกในการถอนทหารออกไปยังเป็นที่ถูกจับตามอง ที่น่าจับตามองคือ ปัญหาจากกลุ่มเคิร์ดที่อยู่ทางเหนือของอิรักที่ไปพิพาทกับตุรกีทำให้ปัญหาตุรกีและอิรักไม่ยุติลงง่ายๆ ส่วนสถานการณ์การเมืองของปาเลสไตน์ความตึงเครียดภายในยังคงคุกรุ่น และเลบานอนก็อาจเริ่มจุดประกายความรุนแรงทางการเมือง เนื่องจากการเลือกตั้งที่จะมีในเร็วนี้ ทำให้อิสราเอลต้องเตรียมรับมือกับสถานการณ์ที่อาจส่งผลกระทบ แม้ว่าการเจรจาแลกเปลี่ยนตัวนักโทษระหว่างเลบานอนกับอิสราเอลมีสัญญาณในทางที่ดี สำหรับอัฟกานิสถานกำลังเผชิญกับความรุนแรงของกลุ่มอำนาจเก่าตอลิบานและอัล กอิดะห์ อีกทั้งการปะทุจากปัญหาการเมืองภายในของประเทศปากีสถานที่อาจส่งผลกระทบต่อภูมิภาคตะวันออกกลาง

สถานการณ์การเมืองในประเทศปาเลสไตน์

รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 15 ต.ค. 2550 คอนโดรีซา ไรซ์ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐได้มาเยือน มามูด อับบาส ประธานาธิบดีปาเลสไตน์เพื่อเจรจาและเตรียมการประชุมสันติภาพตะวันออกกลางในเดือนพฤศจิกายนซึ่งสหรัฐเป็นเจ้าภาพ โดยก่อนนั้น ไรซ์ได้เจรจารอบแรกกับอิสราเอลเมื่อวันที่ 14 ต.ค. ซึ่งคาดว่าจะการประชุมสันติภาพตะวันออกกลางอาจต้องเลื่อนออกไป เพราะยังไม่มีประเด็นการเจรจาที่แน่ชัด เนื่องจากแต่เดิมปาเลสไตน์สนใจการแลกเปลี่ยนดินแดนที่ทำให้ปาเลสไตน์มีสิทธิเท่าเทียมในเขตเวสต์แบงก์ และการนำชาวปาเลสไตน์จำนวน 700,000 คนที่ถูกขับไล่เมื่อช่วงสงคราม กลับสู่มาตุภูมิ แต่สิ่งเหล่านี้ไม่เคยมีการรายงานให้นำไปสู่การเจรจากันแต่อย่างใด (Time 15102007) ปาเลสไตน์เตรียมการสำรวจสำมะโนประชากรเพื่อรองรับการเจรจาสันติภาพ ประธานาธิบดีปาเลสไตน์ระบุว่าปาเลสไตน์หวังผลไปสู่การเจรจาสันติภาพกับอิสราเอล โดยมองว่าประชากรศึกษา มีบทบาทสำคัญในเรื่องความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์ อัตราการเติบโตของชาวปาเลสไตน์ที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อความต้องการเขตแดน ดังนั้น จากการสำรวจสำมะโนประชากร 5,000 คนในเขตเวสต์แบงก์และฉนวนกาซา โดยการนับรอบแรกเป็นการนับจำนวนบ้าน ต่อมาในเดือนธันวาคมจะนับจำนวนประชาชน ซึ่งคาดว่าจะออกมาประมาณเดือนกุมภาพันธ์ 2008 ซึ่งประธานาธิบดีปาเลสไตน์หวังว่า จำนวนตัวเลขสถิติที่ได้มานั้น จะสามารถนำมาใช้ในการเจรจาต่อรองกัน ซึ่งในการดำเนินการครั้งนี้ กลุ่มฮามาสซึ่งครองอยู่ในพื้นที่ฉนวนกาซาต่างให้ความร่วมมือ เพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ การสำรวจสำมะโนประชากรได้เคยทำในปี 1997 นับประชากรชาวปาเลสไตน์ได้ 2.89 ล้านคนในเขตเวสต์แบงก์ กาซา และทางตะวันออกของเยรูซาเล็มที่เป็นแนวชายแดนที่อิสราเอลครอบครองตั้งแต่ปี 1967 แต่จากการคาดการณ์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติของปาเลสไตน์คาดว่าประชากรอาจเพิ่มเป็น 3.9 ล้านคน การสำรวจสำมะโนประชากรเสียค่าใช้จ่ายทั้งหมดประมาณ 8.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยรัฐบาลปาเลสไตน์จ่ายเพียง 20 เปอร์เซ็นต์ที่เหลือคือความร่วมมือระหว่างสหประชาชาติ ชาติผู้อาระเบีย สวิตเซอร์แลนด์ และเนเธอร์แลนด์ (Time.com15102007)

สถานการณ์การเมืองในเลบานอน

เลบานอนจับกุมกลุ่มก่อการร้ายลอบซุ่มโจมตีกองกำลังสันติภาพ เมื่อวันที่ 15 ต.ค. 2550 กองทัพเลบานอนระบุว่าได้จับกุมกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่มีเครือข่ายวางแผนโจมตีกองกำลังสันติภาพของสหประชาชาติ โดยพยายามวางระเบิดใกล้ตอมได้ของเมือง Tyre แต่ระเบิดกลับไม่ทำงาน โดยกลุ่มผู้ต้องสงสัยยอมรับว่ายังได้เตรียมการวางแผนติดตั้งระเบิดอีกสองลูกในย่านดังกล่าว ซึ่งในไม่กี่เดือนมานี้ กองกำลังสันติภาพทางตอนใต้ของเลบานอน ถูกลอบโจมตีมา

แล้ว 2 ครั้ง โดยครั้งแรกเมื่อเดือนมิถุนายน 2550 ระเบิดสังหารกองกำลังชาวสเปน 6 นายเสียชีวิต และเดือนต่อมา ถูกวางระเบิดข้างถนนใกล้รถของสหประชาชาติ แต่ไม่มีผู้ได้รับอันตราย ซึ่งกองกำลังสันติภาพของสหประชาชาติได้ถูกเคลื่อนย้ายในทางตอนใต้ของเลบานอนเมื่อปลายปีที่แล้วพร้อมด้วยทหารเลบานอน 15,000 นายนับแต่สงคราม 34 วันระหว่างอิสราเอลและกองกำลังเฮzbollah (Time.com 16102007)

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างปาเลสไตน์และอิสราเอล

ผู้นำอิสราเอล-ปาเลสไตน์หารือสันติภาพ เมื่อวันพุธที่ 3 ต.ค. 2550 นายกรัฐมนตรี เอฮุด โอลเมิร์ต ผู้นำของอิสราเอลและประธานาธิบดี มะห์มูด อับบาส ผู้นำปาเลสไตน์ได้พบกันที่เยรูซาเล็ม เพื่อหาทางเตรียมประเด็นในการเจรจาสันติภาพตะวันออกกลางที่คาดว่าจะมีขึ้นในเดือนหน้า ซึ่งผู้นำทั้งสองฝ่ายพบกันก่อนหน้าหนึ่งวันที่อิสราเอลได้ปล่อยตัวนักโทษ 86 คน (Time.com 03102007) ไรซ์เยือนตะวันออกกลางเตรียมการประชุมสันติภาพ ดร. คอนโดลิซซา ไรซ์ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐ ซึ่งเดินทางออกจากรัสเซียไปยังตะวันออกกลาง โดย นางจะพบปะกับนายกรัฐมนตรีเอฮุด โอลเมิร์ต ของอิสราเอล เพื่อหารือเตรียมการสำหรับการประชุมสันติภาพที่จะเปิดการประชุมกันในเดือนพฤศจิกายน ซึ่งมีสหรัฐเป็นเจ้าภาพ เป้าหมายเพื่อรื้อฟื้นการเจรจาสันติภาพระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ที่ประสบภาวะชะงักงันมากกว่า 7 ปี นับเป็นการเยือนตะวันออกกลางรอบที่ 7 ของไรซ์ เป็นเวลา 5 วัน เริ่มจากวันอาทิตย์ ที่ 14 ต.ค. ไรซ์หวังว่าการประชุมครั้งนี้จะช่วยลดช่องว่างระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์ ซึ่งพยายามที่จะส่งเสริมกรอบข้อตกลงสันติภาพในแถลงการณ์ร่วมที่จะเสนอต่อที่ประชุมระหว่างประเทศ แต่ไม่ได้คาดหวังว่าจะเกิดความคืบหน้าในการเปิดการเจรจาครั้งสำคัญเพื่อปูทางไปสู่กระบวนการสันติภาพ นางไรซ์ มีกำหนดพบหารือกับคณะผู้นำอิสราเอลและปาเลสไตน์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะผลักดันให้การเจรจาสถาบันารัฐปาเลสไตน์มีขึ้นโดยเร็วที่สุด โดยนางได้กล่าวก่อนการเดินทางเยือนตะวันออกกลางครั้งล่าสุดว่า จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่กับอิสราเอลและปาเลสไตน์เพื่อให้แผนการก่อตั้งรัฐปาเลสไตน์เป็นรูปธรรมมากขึ้น การประชุมจะจัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ที่เมืองแอนนาโปลิส รัฐแมริแลนด์ของสหรัฐ ทว่าจนถึงขณะนี้รัฐบาลสหรัฐยังไม่ได้เปิดเผยกำหนดการ และสถานที่จัดประชุม ตลอดจนรายชื่อผู้ที่ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุม อย่างไรก็ตาม ในช่วง 2 เดือนที่ผ่านมานายกรัฐมนตรีโอลเมิร์ตและ ประธานาธิบดีมาห์มูด อับบาส ของปาเลสไตน์ ได้ร่วมหารือเตรียมการประชุมมาแล้ว 4 ครั้ง (Time.com 17102007) ซาลิตตัวประกันทหารอียิปต์อยู่ในกาซาเมื่อวันที่ 9 ต.ค 2550 เจ้าหน้าที่รายหนึ่งเผย โดยอ้างการเจรจาระหว่างหัวหน้าหน่วยข่าวกรองของอียิปต์ โอมาร์ สุไลมาน และรัฐมนตรีของอิสราเอล สุไลมาน กล่าวกับ เอลี ยีไซ รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศและอุตสาหกรรมของอิสราเอล ซึ่งเป็นผู้จัดการเจรจาในกรุงโคโรเป็นเวลา 1 วัน ระบุว่า ทหารอียิปต์สิบโทชาลิต ถูกกลุ่มติดอาวุธปาเลสไตน์จับไปเป็นตัวประกันเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2549 นับเป็นเวลานานกว่า 15 เดือนยังอยู่ในสภาพที่ผิดปกติ ซึ่งชาลิตถูกลักพาตัวไป ขณะที่กองกำลังทหารของอิสราเอลบุกเข้าไปโจมตีกลุ่มติดอาวุธของปาเลสไตน์ 3 กลุ่ม รวมถึงกลุ่มฮามาส ที่ควบคุมฉนวนกาซาอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ อียิปต์ดำเนินบทบาทสำคัญในการเป็นตัวกลางต่อรองข้อตกลงแลกเปลี่ยนตัวนักโทษระหว่างอิสราเอลกับกลุ่มฮามาส ซึ่งยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงใดๆ ได้ (เอเอฟพี 10102007)

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและเลบานอน

อิสราเอลและเฮzbollah แลกนักโทษ เมื่อวันที่ 15 ต.ค. 2550 อิสราเอลและเฮzbollah มีการเจรจาแลกเปลี่ยน Hassan Naim Akil นักโทษเฮzbollah และศพทหารเลบานอนสองศพกับศพชาวอิสราเอล 1 ศพ นับเป็นการแลกเปลี่ยนกันเป็นครั้งที่ 4 ณ Naqoura บริเวณชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน นับเป็นการปูทางการเจรจาเรื่องทหารอิสราเอลที่ถูกจับตัวไป โดยเฮzbollah ยืนยันการปล่อยทหารตัวประกัน ต้องแลกเปลี่ยนกับการปล่อยตัวนักโทษชาวเลบานอนที่ถูกคุมขังในคุกอิสราเอลเท่านั้น Mark Regev โฆษกรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศอิสราเอล ได้

ขอบคุณสหประชาชาติและกาชาดสากล ที่มีบทบาทเข้ามาช่วยเหลือเรจากดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การแลกเปลี่ยนดังกล่าวเป็นสัญญาณที่ชี้ว่ากลุ่มนักบวชมุสลิมชื่ออะห์ เด็มใจที่จะมีการเจรจาทันทีเพื่อพยายามให้สถานการณ์อ่อนลง จะได้มุ่งสู่การเลือกตั้งประธานาธิบดี ซึ่งการเลือกตั้งในเลบานอนถูกเลื่อนออกไปจากเดือนที่ผ่านมา เพราะการประท้วงโดยฝ่ายค้านเฮzbollah ทำให้ต้องเลื่อนมาในวันที่ 23 ต.ค. 2550 (Time.com 15102007)

สถานการณ์การเมืองในอิสราเอล

นายกอิสราเอลชีอิห์รานเป็นวาระสำคัญสูงสุด เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 18 ต.ค. 2550 นายกรัฐมนตรี เอฮุด โอลเมิร์ต ของอิสราเอล เดินทางไปกรุงมอสโกเพื่อเจรจากับประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน ของรัสเซีย ในประเด็นเรื่องอิหร่าน โดยระบุว่า เป็นภัยคุกคามที่สำคัญ (Time.com 18102007) จากนั้นนายกรัฐมนตรี เอฮุด โอลเมิร์ต ของอิสราเอล เดินทางไปยังนครปารีสและกรุงลอนดอนเพื่อพบปะหารือกับผู้นำฝรั่งเศสและอังกฤษเป็นครั้งแรก ในการรณรงค์ต่อต้านโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 ต.ค. นายโอลเมิร์ต ระบุว่า การหารือกับประธานาธิบดีปูติน ทำให้มั่นใจอีกครั้ง และตั้งตารอที่จะทำให้การรณรงค์เรียกร้องจากนานาชาติให้อิหร่านยุติโครงการนิวเคลียร์นั้นเข้มแข็งยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังคาดว่า นายกรัฐมนตรีของอิสราเอลจะหารือเตรียมการสำหรับการประชุมที่มีสหรัฐให้การสนับสนุน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายฟื้นฟูกระบวนการสันติภาพระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์ด้วย ทั้งนี้ อิสราเอลต้องการที่จะดำเนินการสนับสนุนอิหร่าน และความพยายามเพื่อสันติภาพกับปาเลสไตน์ (เอเอฟพี 22102007)

ตำรวจอิสราเอลบุกสอยทุริตบ้านนายกรัฐมนตรี ตำรวจสอบสวนอิสราเอลบุกบ้านพักสอยปากค่านายกรัฐมนตรีเอฮุด โอลเมิร์ต ในข้อหาพัวพันในการขายธนาคารให้นักธุรกิจที่เป็นเพื่อนสนิท

เมื่อวันอังคารที่ 9 ต.ค. 2550 โฆษกตำรวจอิสราเอลเปิดเผยว่า ตำรวจชุดสอบสวนกรณีทุริตการแปรรูปธนาคารลูมี ธนาคารใหญ่อันดับ 2 ของอิสราเอล รุดเข้าสอยปากค่านายกรัฐมนตรีเอฮุด โอลเมิร์ต ผู้นำรัฐบาลอิสราเอล ในข้อกล่าวหามีส่วนพัวพันในความพยายามขายธนาคารให้แก่เพื่อนสนิทนักธุรกิจชาวออสเตรเลีย โดยนายโอลเมิร์ต เป็นผู้ถูกกล่าวหาครั้งสุดท้ายที่ตำรวจเข้าสอยปากคำ ก่อนที่จะรวบรวมหลักฐานทั้งหมดนำเสนอแก่อัยการเพื่อพิจารณา ดำเนินการต่อไป คดีดังกล่าวสอบสวนตามคำสั่งของนายเมนาเชม มาซุส อัยการสูงสุดอิสราเอล ตั้งแต่เมื่อเดือน ม.ค. ที่ผ่านมานี้ ระบุว่า นายโอลเมิร์ตต้องสงสัยพยายามเบี่ยงเบนกระบวนการแปรรูปธนาคารดังกล่าวขายต่อให้แก่นายแฟรงค์ โลวี นักธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ชาวออสเตรเลีย เมื่อปี 2548 สมัยที่นายโอลเมิร์ต ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีคลังในรัฐบาลอดีตนายกรัฐมนตรีอาเรียล ชารอน แม้ว่าในที่สุดแล้วธนาคารดังกล่าวขายกิจการให้แก่บริษัทอื่นที่ไม่ได้มีสายสัมพันธ์กับนายโลวีก็ตาม ส่วนนายโอลเมิร์ต ปฏิเสธการกระทำผิด โดยเจ้าหน้าที่ของเขากล่าวในแถลงการณ์ฉบับหนึ่งเมื่อต้นสัปดาห์นี้ว่า นายกรัฐมนตรีมั่นใจว่า ผลสรุปของการสอบสวนที่จะถูกเปิดเผยว่า การตัดสินใจทั้งหมดที่เขาได้ดำเนินการขบวนการแปรรูป เป็นการดำเนินการอย่างมีอาชีพและกระทำอย่างเหมาะสมแล้ว การสอบสวนธนาคารลูมีเป็น 1 ใน 2 ข้อหาในคดีอาญาของนายกรัฐมนตรีวัย 62 ปีผู้นี้ ซึ่งได้รับการชื่นชมว่าเป็นหนึ่งในนักการเมืองที่มีความสามารถมากที่สุดของอิสราเอล เมื่อเขาเข้ารับตำแหน่งอย่างเป็นทางการในเดือน พ.ค. 2549 (เดลินิวส์ 10102007)

สถานการณ์การเมืองและความรุนแรงในอิรัก

ในช่วงเดือน ตุลาคม 2007 สถานการณ์ความรุนแรง และการเมืองในอิรัก มีเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ โดยเฉพาะปัญหากรณีเคิร์ดที่อยู่ทางตอนเหนือของอิรักกับตุรกี โดยมีประเด็นน่าสนใจดังนี้

เหตุการณ์ความรุนแรงในอิรัก

เกิดเหตุรุนแรงสองระลอกในอิรักตลอดสิ้นเดือนรอมฎอน อิรักฉลองวันสิ้นสุดเทศกาลถือศีลอดเดือนรอมฎอน ด้วยการฉลองสองระลอก โดยระลอกแรกเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 11 ต.ค. 2550 กองทัพสหรัฐโจมตีทางอากาศ

พลาดเป่า ทำให้สตรีและเด็กเสียชีวิตไป 15 คน ในเขตเลค ทาร์ทาร์ ทางตะวันตกเฉียงเหนือของกรุงแบกแดด และเมื่อวันที่ 12 ต.ค. เกิดเหตุรุนแรงระลอกสองด้วยเหตุระเบิดพลีชีพในเมืองทูซ ทางตอนเหนือ มีผู้เสียชีวิต 2 รายและบาดเจ็บอีก 20 คน นับว่าเป็นการเริ่มวันตรุษอีดิลฟิตรี หรือวันฉลองการสิ้นสุดวันถือศีลอด อันเป็นวันหยุดของชาวมุสลิมและเริ่มในอิรักสำหรับชาวซุนหนี่ (เดลินิวส์ 13102007) 10 ผู้นำเผ่ามุสลิมอิรักถูกมือปืนจุ่ม ตำรวจและญาติของเหยื่อเหยื่อเมื่อวันอาทิตย์ที่ 29 ต.ค. 2550 ผู้นำเผ่าชาวมุสลิมนิกายซุนหนี่และชีอะห์ 10 คน ที่เข้าร่วมเป็นพันธมิตรต่อต้านกลุ่มอัลกออิดะห์ในอิรัก ถูกมือปืนกลุ่มหนึ่งลักพาตัว โดยดักโจมตีรถยนต์ 2 คันของผู้นำเผ่าทั้ง 10 คน ในเมืองซาอับ ในระหว่างการเดินทางกลับไปยังจังหวัดดิยาลา หลังเข้าประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลในกรุงแบกแดด เพื่อหารือเกี่ยวกับกำรประสานงานต่อต้านกลุ่มอัลกออิดะห์ในอิรัก (ฟ็อกซ์ นิวส์ 29102007) เจ้าหน้าที่ระดับสูงกองทัพสหรัฐถูกโจมตีได้รับบาดเจ็บในอิรัก เมื่อวันที่จันทร์ที่ 29 ต.ค. 2550 แหล่งข่าวแพนทากอนระบุว่าพลจัตวา เจฟเฟอรี ดอร์โก ได้รับบาดเจ็บจากเหตุโจมตีข้างถนนใกล้กับยานพาหนะของตนเองในกรุงแบกแดดด้วยกระสุนปืนใหญ่ และถูกนำตัวไปรักษาที่เยอรมนีเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยอาการของเขาไม่ถึงขั้นสาหัส นับว่าเป็นเจ้าหน้าที่กองทัพลสหรัฐซึ่งมีตำแหน่งสูงสุดที่ได้รับบาดเจ็บในอิรัก นับตั้งแต่อเมริกาบุกฉวยชัยตีตะวันออกกลางนี้เมื่อปี 2003 ขณะเดียวกันที่บาฏบา เมืองหลวงของจังหวัดดิยาลา ได้มีมือระเบิดพลีชีพขับมอเตอร์ไซด์เข้าไปก่อเหตุในฐานตำรวจอิรัก ส่งผลให้มีตำรวจเสียชีวิตถึง 28 นาย บาดเจ็บ 17 นาย นอกจากนี้ ยังมีประชาชนได้รับบาดเจ็บอีก 3 คน ซึ่งตำรวจอิรักระบุว่ากลุ่มอัลกออิดะห์ได้เคยข่มขู่และขัดขวางไม่ให้ผู้คนสมัครเป็นตำรวจ โดยใช้วิธีฆ่าตำรวจครอบครัว รวมทั้งเผาบ้านพวกเขา ทั้งนี้ เนื่องจากขณะนี้ประชาชนกำลังต่อสู้กับอัลกออิดะห์และร่วมมือกับรัฐบาลมากขึ้น กลุ่มหัวรุนแรงจึงใช้ปฏิบัติการโจมตีดังกล่าว (CNN 29102007)

แกนนำซุนหนี่เรียกร้องชาวอิรักหนุนอัลกออิดะห์ เมื่อวันที่ 9 ต.ค. 2550 นายฮาริธ อัล-ดารีผู้นำชนกลุ่มน้อยซุนหนี่ ซึ่งลี้ภัยอยู่ในจอร์แดน กล่าวระหว่างให้สัมภาษณ์สถานีโทรทัศน์อัลญะซีเราะห์ ซึ่งได้รับการเผยแพร่ในเว็บไซต์ของสมาคมมุสลิม โดยเรียกร้องชาวอิรักไม่ให้เข้าร่วมกับกองกำลังสหรัฐในการต่อสู้กับอัลกออิดะห์ พร้อมชี้ว่าหากทำอย่างนั้นถือว่าเป็นการเลือกอยู่ข้างผู้รุกราน ขณะที่ พันเอกโรเบิร์ต เมนติ ผู้บัญชาการกองกำลังสหรัฐประเมินว่า มีชาวอิรักราว 50,000 คนทั่วประเทศ เข้าร่วมโครงการริเริ่มกว่า 150 โครงการเพื่อต่อสู้กับอัลกออิดะห์ โครงการดังกล่าวมีทั้งกรณีผู้นำชนเผ่าทรงอิทธิพลรวมตัวกันเพื่อตามล่ากลุ่มหัวรุนแรง ไปจนถึงโครงการท้องถิ่นที่มีอาสาสมัครติดอาวุธปืนเอเค-47 คอยเตือนภัยให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจหากพบว่ามีพฤติกรรมต้องสงสัยและช่วยตามจับผู้ต้องสงสัย ก่อนหน้านี้เครือข่ายอัลกออิดะห์ เคยขู่จะมุ่งเป้าโจมตีผู้เกี่ยวข้องกับโครงการริเริ่มดังกล่าว เมื่อวันพฤหัสบดีที่ผ่านมา เกิดเหตุระเบิดข้างถนนใกล้เมืองซามาร์รา ส่งผลให้ผู้ชุมนุม ซิค มาวีอะห์ นาจี เจบาเราะห์ เสียชีวิต ขณะที่อัลกออิดะห์ออกมาอ้างว่าเป็นผู้ก่อเหตุ ขณะที่ในวันที่ 9 ตค นี้ สมาชิกระดับผู้นำซุนหนี่กราย ก็ตกเป็นเป้าหมายโจมตีด้วยระเบิดรถบรรทุกพลีชีพในไบจี ซึ่งอยู่ทางเหนือของแบกแดดราว 200 กิโลเมตร (เอเอฟพี 09102007)

การ์ดต่างชาติยิงสาวอิรักตายสอง จากรายงานข่าว เจ้าหน้าที่จากกระทรวงมหาดไทยของอิรัก กล่าวว่าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยซึ่งให้การคุ้มกันขบวนรถขบวนหนึ่งที่กำลังแล่นผ่านถนนดังกล่าว ได้เปิดฉากยิงใส่ผู้หญิง 2 คนที่นั่งอยู่ด้านหน้าเนื่องจากอาจสั่งให้รถโอดโมบิลีส์ชาวญะฮ์ดี แต่หลังจากรถคันดังกล่าวไม่ยอมหยุดจอด ทำให้กระสุนเจาะเข้าที่ศีรษะหญิงทั้ง 2 คนจนเสียชีวิต ขณะที่เด็กอีก 2 คนซึ่งนั่งอยู่ด้านหลังไม่ได้รับอันตราย เหตุดังกล่าวเกิดขึ้นที่สี่แยกมัสบาร์ในย่านคาร์วาดา ซึ่งเป็นย่านธุรกิจและย่านที่อยู่อาศัยซึ่งได้ชื่อว่าปลอดภัยมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ก่อเหตุในครั้งนี้สังกัดกับบริษัทรักษาความปลอดภัยใด ทั้งนี้ เหตุดังกล่าวเกิดขึ้นหลังจากรัฐบาลอิรักออกมาประกาศว่าจะเดินทางเยือนกับแบล็กวอเตอร์ บริษัทรักษาความปลอดภัยของสหรัฐ หลังผลการสอบสวนพบว่า เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของแบล็กวอเตอร์จงใจวางดักยิงใส่ชาวอิรักโดยปราศจากการถูกยั่วยู่ ซึ่งส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตมากถึง 17 ราย เมื่อ 3 สัปดาห์ที่แล้ว (เอเอฟพี 10102007)

ขบวนรถทูตไปแลนด์ถูกระเบิดในอิรัก เมื่อวันที่ 3 ต.ค. 2550 แหล่งข่าวทางการทูตเผยว่า เอกอัครราชทูตไปแลนด์ประจำอิรัก ได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิดที่มีเป้าหมายโจมตีขบวนคุ้มกันเอกอัครราชทูตไปแลนด์ในเมืองอะราชัต ใจกลางแบกแดด ทำให้พลเรือน 1 รายเสียชีวิตและบาดเจ็บอีก 5 คน เพราะไปแลนด์ คือ ชาติที่สนับสนุนกองกำลังพันธมิตรที่นำโดยสหรัฐอเมริกาเมื่อปี 2003 เพื่อล้มล้าง ซัดดัม ฮุสเซน และปัจจุบันยังเหลือทหาร 1,000 นายประจำการอยู่ในประเทศนี้ ทั้งนี้ มีทูตหลายรายจากหลายประเทศถูกสังหารโดยกลุ่มนักรบในแบกแดด นับตั้งแต่มีการรุกรานอิรักเมื่อปี 2003 (เอเจนซี 03102007)

สหรัฐระงับเงินหนุนอัลกออิดะห์นับ 100 ล้านดอลลาร์ เมื่อวันที่ 4 ต.ค. 2550 กองทัพอเมริกาแถลงว่า กองกำลังทหารอิรักและสหรัฐจับกุมชายในเขตอัล-คินดิลกลางกรุงแบกแดดหลังต้องสงสัยว่าส่งมอบเงิน 50,000 ดอลลาร์ต่อเดือน ให้กับกลุ่มอัลกออิดะห์ โดยใช้วิธีการค้าเครื่องหนังบังหน้า และเชื่อว่ารับเงินจากผู้เข้าข้างอัลกออิดะห์กว่า 100 ล้านดอลลาร์ เพื่อส่งมอบให้กลุ่มก่อการร้ายที่ปฏิบัติการในอิรัก โดยกองทัพสหรัฐตั้งข้อสงสัยว่าชายคนนี้ได้เดินทางไปยังต่างแดนเพื่อหาเงินให้อัลกออิดะห์และจ้างนักรบหัวรุนแรงกว่า 50 คน เพื่อช่วยส่งมอบวัตถุระเบิดให้กับกลุ่มก่อการร้ายเพื่อโจมตีกองกำลังผสมที่นำโดยสหรัฐ ทั้งนี้กองทัพสหรัฐยังกล่าวหาชายผู้ที่ไม่เปิดเผยรายชื่อนี้ว่า มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุโจมตีมัสยิดของชาวชีอะห์ ศูนย์รวมใจของชาวอิรัก เพิ่มความขัดแย้งระหว่างนิกายรุนแรงขึ้น (เอเอฟพี 04102007)

สถานการณ์การถอนทหารนาซาออกจากอิรัก

การเลือกตั้งออสเตรเลีย 24 พ.ย. ชี้ผลการถอนทหารในอิรัก ออสเตรเลียประกาศให้วันที่ 24 พ.ย. เป็นวันเลือกตั้ง ทำให้นายกรัฐมนตรีจอห์น ฮาวเวิร์ดที่ครองอำนาจถึง 11 ปี ต้องเผชิญการต่อสู้อย่างดุเดือดจากการลงชิงชัยกับนายเควิน ริดด์ ผู้นำพรรคแรงงานฝ่ายค้าน ซึ่งประกาศว่า จะถอนกำลังทหารออสเตรเลียออกจากอิรัก หากชนะการเลือกตั้งในวันที่ 24 พ.ย. ขณะเดียวกัน นายกษ ฮาวเวิร์ด ได้ออกมาปกป้องจุดยืนในการทำสงครามอิรัก ด้วยการบอกว่า เขาทำถูกต้องแล้วที่คงกำลังทหารออสเตรเลียในอิรัก เขาไม่คิดว่า ผลประโยชน์ของประเทศชาติเกี่ยวเนื่องกับการถอนทหารออกจากอิรักก่อนกำหนด ซึ่งการกระทำเช่นนี้อาจทำให้ตะวันตกพ่ายแพ้ ผู้นำออสเตรเลียระบุด้วยว่า หากอเมริกาพ่ายแพ้ในสงครามอิรัก จะเป็นเรื่องเลวร้ายต่อตะวันตกกลาง และทำให้กลุ่มก่อการร้ายมีความอึกเขม (เดลินิวส์ 151007)

สหรัฐเตรียมมอบเมืองคาร์บาราเคินแก่อิรัก เมื่อค่ำวันอาทิตย์ที่ 28 ต.ค. 2550 กองทัพสหรัฐเตรียมส่งมอบพื้นที่การดูแลความมั่นคงในจังหวัดคาร์บาราซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของกรุงแบกแดด ให้กับทหารท้องถิ่นซึ่งตอนนี้นักกลายเป็นจังหวัดที่ 8 ของประเทศ ที่ถูกถ่ายโอนกลับสู่รัฐบาลอิรัก ซึ่ง นูรี อัล-มัลิกี นายกรัฐมนตรีอิรัก จะเข้าร่วมเป็นสักขีพยานด้วย พิธีส่งมอบจัดขึ้นท่ามกลางมาตรการรักษาความปลอดภัยที่แน่นหนาบริเวณสนามกีฬาในเมืองคาร์บารา (เอเอฟพี 291007)

ปธน.อิรักคาดว่าสหรัฐถอนทัพ 100,000 สิ้นปีหน้า เมื่อวันอาทิตย์ที่ 8 ต.ค. 2550 ประธานาธิบดีตุลาลดอลาบานี แห่งอิรัก ให้สัมภาษณ์กับสถานีโทรทัศน์ซีเอ็นเอ็น ออกอากาศ ว่า ทหารอเมริกันอย่างน้อย 100,000 คน น่าจะกลับสู่มาตุภูมิได้ภายในสิ้นปีหน้า โดยกองทัพสหรัฐน่าจะสามารถเริ่มถอนทหารออกจากอิรักในฤดูใบไม้ผลิปีหน้า แต่ประธานาธิบดีดอลาบานี ปฏิเสธว่าไม่ได้เสนอให้ตั้งฐานทัพสหรัฐในอิรักอย่างถาวร แต่อยากให้ทหารอเมริกันอยู่ในอิรักอีกระยะหนึ่งเพื่อช่วยฝึกฝนกองทัพอิรัก และเสนอว่าควรคงฐานทัพสหรัฐ 3 แห่ง ไว้ในพื้นที่ทางตอนเหนือ ตอนกลาง และตอนใต้ของอิรักหลังจากที่ทหารอเมริกันเกือบทั้งหมดออกจากอิรักแล้ว โดยดอลาบานียืนยันว่าการถอนทหารอเมริกันออกมาจะขึ้นอยู่กับตัดสินใจของผู้บัญชาการ และไม่อธิบายว่าเพราะเหตุใดตนจึงมองว่าทหารอเมริกันจะสามารถกลับบ้านไปเร็วกว่าที่โรเบิร์ต เกตส์ รัฐมนตรีกลาโหมสหรัฐเคยกล่าวว่าทหารอเมริกันอีกราว 20,000 คนจะกลับบ้านเกิดภายในต้นปี 2009 (เอเจนซี 08102007)

ชาวอเมริกาเรียกร้องยุติสงครามอิรัก เมื่อวันที่ 27 ต.ค. 2550 ผู้ชุมนุมต่อต้านสงครามหลายหมื่นคน เดินขบวนในหลายเมืองของสหรัฐเรียกร้องให้ยุติสงครามอิรักโดยทันที และให้รัฐสภาตัดสินใจลดงบประมาณสนับสนุนการทำสงครามอิรัก การเดินขบวนระดับชาติ จัดขึ้นโดยกลุ่มยูไนเต็ดฟอร์พีซ แอนด์ จัสติสท์ เนื่องในวันครบรอบ 5 ปี ที่วุฒิสภาลงมติให้อำนาจรัฐบาลทำสงครามบุกอิรัก ผู้จัดงานกล่าวว่า ตัวเลขผู้ชุมนุมมีมากถึง 100,000 คน (เดลินิวส์ 291007)

สถานการณ์ระหว่างอิรักและตุรกี

ผู้นำสหรัฐและตุรกีนัดหารือเรื่องกบฏชาวเคิร์ด จากพรรคแรงงานเคิร์ดิสถาน (พีเคเค) ที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของอิรักเพื่อท้าทายไม่ให้ตุรกีใช้ความรุนแรงพร้อมการเปิดเจรจาระหว่างตุรกีและอิรักเพื่อหาข้อตกลงความขัดแย้งเกี่ยวกับกบฏชาวเคิร์ด โดยเหตุการณ์ความรุนแรงปะทุนับแต่ชาวเคิร์ดลอบโจมตีทหารตุรกี เมื่อวันที่ 21 ต.ค 2550 แหล่งข่าวด้านความมั่นคงรายงานว่ากองกำลังกบฏชาวเคิร์ดของพรรคพีเคเค ชุมติทหารราบตุรกี 1 หมวด ขณะลาดตระเวนอยู่ตามแนวพรมแดนในพื้นที่ภูเขาใกล้พรมแดนอิรัก สังหารทหารตายไป 16 คน บาดเจ็บอีก 17 คน และยังมีอีกราว 10 คนหายไประหว่างการสู้รบ แต่ทางฝ่ายกบฏไม่เสียหายแต่อย่างใด (เอเอฟพี 22102007) ต่อมาทหารตุรกีปะทะกับกบฏชาวเคิร์ด ที่ดั๊กชุมโจมตีทหารของตุรกีใกล้ชายแดนทางตะวันออกเฉียงใต้ที่ติดกับอิรัก ทำให้เกิดการยิงต่อสู้กันอย่างหนัก ทหารฝ่ายตุรกีเสียชีวิตอย่างน้อย 12 นาย และบาดเจ็บ 16 นาย ในขณะที่กลุ่มกบฏเคิร์ดเสียชีวิตไป 23 คน (เดลินิวส์ 22102007) ในวันเดียวกันเมื่อวันอาทิตย์ ที่ 21 ต.ค. ไม่นานหลังจากทหารตุรกีถูกชุมโจมตีสถานที่บริเวณพรมแดนติดกับอิรัก ตุรกีได้ส่งเครื่องบินทิ้งระเบิดถล่มฐานที่มั่นกบฏเคิร์ดในอิรัก โดย นายเชมิล ซิเชค รองนายกรัฐมนตรีตุรกีเผยว่า ตุรกีได้ส่งเครื่องบินเอฟ-16 หลายลำบินเข้าไปในน่านฟ้าของอิรักเป็นระยะทางกว่า 50 กิโลเมตร เพื่อทิ้งระเบิดถล่มฐานที่มั่นของกลุ่มกบฏเคิร์ด รวมถึงได้ยิงปืนครกโจมตีฐานที่มั่นของกลุ่มกบฏอย่างหนัก ส่งผลให้มีความตึงเครียดทวีความรุนแรงมากขึ้นระหว่างอิรักและตุรกี (เอเอฟพี 24102007) ทั้งนี้ เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว รัฐสภาตุรกีผ่านญัตติให้อำนาจรัฐบาลตุรกีลอบกบฏเคิร์ด โดยรัฐสภาตุรกีโหวดด้วยคะแนนเสียงอย่างท่วมท้นด้วยคะแนนเสียง 507 ต่อ 19 อนุมัติคำขอของรัฐบาล ในการส่งทหารข้ามพรมแดนเข้าปราบปรามกบฏชาวเคิร์ดในดินแดนอิรัก ด้วยความชอบธรรมตามกฎหมาย โดยนายกรัฐมนตรีเรเซป เทย์ยิบ เอร์โดกัน แห่งตุรกี กล่าวว่า ยังเปิดทางเจรจาทันทีเพื่อแก้ไขปัญหา โดยให้อิรักต้องเข้าควบคุมกบฏชาวเคิร์ด หากรัฐบาลแบกแดดไม่อาจแก้ปัญหาได้ทางตุรกีก็ไม่มีทางเลือกที่ต้องดำเนินการปราบปรามกลุ่มนักรบของพรรคแรงงานเคิร์ดิสถาน (พีเคเค) ขณะที่ชาวเคิร์ดทั้งหญิงและชายประมาณ 5,000 คน รวมตัวกันตามถนนต่าง ๆ ในภาคเหนืออิรัก เพื่อประท้วงการตัดสินใจของรัฐสภาตุรกีที่ให้อำนาจรัฐบาลในการส่งทหารข้ามพรมแดนอิรักเพื่อกวาดล้างกบฏชาวเคิร์ด (เดลินิวส์ 19102007) อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางกระแสเรียกร้องจากสหรัฐและตะวันตก รวมทั้งอิรักเอง ให้ตุรกีมีความอดกลั้น เหล่าผู้นำตุรกีซึ่งถูกกดดันจากสหรัฐ และอิรักด้วยการเปิดการเจรจา อย่างไรก็ตาม การเจรจาตุรกี-อิรักไม่สำเร็จ เมื่อวันที่ 27 ต.ค. 2550 นายพลเอกอับเดล กอเดอร์ ญาสซิม รัฐมนตรีกลาโหมอิรัก ที่เป็นผู้บังคับบัญชาชั้นสูงสุดของอิรัก ได้เจรจากับรัฐบาลตุรกี เกี่ยวกับกบฏชาวเคิร์ด โดยคณะผู้แทนของอิรักยื่นข้อเสนอ ซึ่งรวมถึงการตัดการสนับสนุนกำลังทหารให้กับพีเคเค โดยจำกัดความเคลื่อนไหวต่างๆ รวมถึงปิดสำนักงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มกบฏชาวเคิร์ด แต่ทางการตุรกีต้องการให้กลุ่มกบฏพีเคเค ซึ่งรวมถึงเหล่าผู้นำของพวกเขา ส่งมอบการยึดครองค่ายทางตอนเหนือของอิรัก หรือปิดค่ายดังกล่าว ทว่า อิรักระบุว่าไม่สามารถควบคุมกลุ่มติดอาวุธกลุ่มนี้ได้และขอเวลาในการแก้ไขปัญหา กบฏชาวเคิร์ด ทำให้ตุรกีมองว่าใช้เวลานานเกินไปกว่าจะได้ผล ทางทหารตุรกีได้รวบรวมกำลังทหารมากถึง 100,000 นายเข้าไปประจำการณ์ในแถบชายแดนตุรกี-อิรัก ก่อนที่อาจมีการปฏิบัติการข้ามเขตแดนเพื่อปราบปรามกลุ่มกบฏพีเคเคประมาณ 3,000 คน ที่คอยชุมโจมตีสถานที่โดยมีฐานที่มั่นอยู่ในพื้นที่ทางตอนเหนือของอิรัก ด้านนายกรัฐมนตรีตุรกี เทย์ยิบ เอร์โดกันได้ย้ำอีกครั้งว่า ตุรกีจะไม่ทนต่อการโจมตีใดๆ ของพีเคเคอีก และได้เรียกร้องให้ทางการสหรัฐ และอิรักเร่งให้ได้ความคืบหน้าทันที เพื่อหลีกเลี่ยงปฏิบัติการทางทหาร

ทั้งนี้ การเจรจาระหว่างอิรักและตุรกี มีขึ้นก่อนการเดินทางเยือนตุรกีของคอนโดลิซซา ไรซ์ รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐ ในวันที่ 2 พฤศจิกายนนี้ เพื่อบรรเทาเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ดังกล่าว และก่อนจะมีการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศระดับภูมิภาคในอิสตันบูลระหว่างวันที่ 2-3 พฤศจิกายนเกี่ยวกับอิรักด้วย (เอเจนซี 27102007)

ขณะที่ตุรกียังยืนยันกรานโจมตีเคิร์ดแต่ยังเปิดช่องทางการทูต แม้ว่ารัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของอิรัก ฮอซียาร์ เซบรี เตือนผลที่จะตามมาร้ายแรงถึงระดับภูมิภาค หากตุรกีเริ่มโจมตีอิรักครั้งใหญ่เพื่อปราบปรามกลุ่มพีเคเค แต่ทางการตุรกียืนยันที่จะปราบปรามกบฏชาวเคิร์ดโดยตุรกีระดมพลทหารกว่า 100,000 นาย รวมถึงเครื่องบินรบและรถถังไปยังชายแดนระหว่างประเทศทั้งสองในการโจมตีฐานของกบฏชาวเคิร์ดหรือพีเคเค เนื่องจากทางตุรกีเรียกร้องให้อิรักส่งตัวสมาชิกอาวุโสของพีเคเคที่พำนักอยู่ในอิรัก แต่อิรักไม่สามารถสนองตอบข้อเรียกร้องดังกล่าวโดยอ้างว่ากลุ่มพีเคเคไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของอิรักแล้ว (เอเจนซี 29102007) แต่ตุรกียังเปิดช่องทางการเจรจาทางการทูต เมื่อวันที่ 28 ต.ค. 2550 นายอาลี บาบากาน รัฐมนตรีต่างประเทศตุรกี แถลงว่ารัฐบาลยังคงไม่ตัดทุกทางเลือกที่ใช้ในการแก้ปัญหาของกลุ่มกบฏชาวเคิร์ดไม่ว่าจะเป็นวิถีทางการทูต หรือมาตรการทางทหารยังคงวางอยู่บนโต๊ะรอการพิจารณา คำกล่าวนี้มีขึ้นหลังจากที่การหารือกับรัฐมนตรีกลาโหมอิรัก เมื่อวันศุกร์ที่ 26 ต.ค. 2550 ล้มเหลว โดยตุรกีไม่ยอมรับข้อเสนอของรัฐบาลอิรัก อ้างว่า ข้อเสนอจัดการกลุ่มกบฏพีเคเคนั้น ไม่เพียงพอ และใช้เวลานานกว่าที่จะเห็นผล ทางด้านนายกรัฐมนตรี เทย์ยิป เฮอร์โดกัน กล่าวเมื่อวันเสาร์ที่ 27 ต.ค. ว่า ตุรกีจะเปิดฉากใช้ปฏิบัติการโจมตีพวกพีเคเคที่มีฐานในอิรัก เมื่อถึงเวลาที่จำเป็น โดยไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากชาติใดทั้งนั้น ที่ผ่านมา สหรัฐฯพยายามกดดันไม่ให้ตุรกีโจมตีอิรัก เนื่องจากเกรงว่าจะทำให้เกิดความไร้เสถียรภาพมากขึ้น ทว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯและตุรกีซึ่งเป็นชาติพันธมิตรในกลุ่มนาโต้ที่สำคัญได้เสื่อมลงในช่วงไม่กี่สัปดาห์ที่ผ่านมา เนื่องจากตุรกีไม่พอใจที่สหรัฐฯยังไม่มีมาตรการชัดเจนเพื่อปราบปรามพวกพีเคเค (เอเอฟพี 29102007) ต่อมาผู้นำสหรัฐฯและตุรกีนัดหารือตอบโต้กบฏชาวเคิร์ดในอิรัก เมื่อวันที่ 30 ต.ค. 2550 ทำเนียบขาวแถลงว่าประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู. บุช แห่งสหรัฐฯ และนายกรัฐมนตรีตุรกี เทย์ยิป เฮอร์โดกัน จะพบกันที่วอชิงตันสัปดาห์หน้า เพื่อบรรเทาถึงแนวทางตอบโต้กลุ่มกบฏชาวเคิร์ดทางตอนเหนือของอิรัก ท่ามกลางความกังวลเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่ตุรกีจะใช้กำลังทหารบุกรุกข้ามไปในพื้นที่พรมแดนอิรัก เพื่อกำจัดกลุ่มกบฏชาวเคิร์ดจากพรรคแรงงานเคอร์ดิสถาน (พีเคเค) ที่ข้ามพรมแดนเข้าโจมตีกองทัพอิรักก่อนหน้านี้ ซึ่งในวันที่ 30 ต.ค. เฮลิคอปเตอร์ขับไล่ของตุรกีได้โจมตีที่มั่นของกลุ่มกบฏใกล้กับชายแดนอิรัก และตุรกีส่งทหาร 100,000 นาย พร้อมด้วยรถถังและเฮลิคอปเตอร์ขับไล่ ไปยังชายแดน เตรียมพร้อมรอฟังคำสั่งบุกอิรักจากรัฐบาลตุรกี เพื่อกวาดล้างกบฏชาวเคิร์ดจากพรรคพีเคเคราว 3,000 คน ซึ่งมีฐานที่มั่นอยู่ในพื้นที่ทางตอนเหนือของอิรัก แม้ว่าสหรัฐฯเรียกร้องให้รัฐบาลตุรกีอย่าใช้กำลังและให้ดำเนินการเจรจากับอิรัก แต่สหรัฐฯเชื่อว่าตุรกีมีสิทธิ์ตามหานายทหารที่หายไป (เอเจนซี 30102007)

สถานการณ์การเมืองในอิหร่าน

1) สถานการณ์นิวเคลียร์ในอิหร่าน

การลงมติคว่ำบาตรอิหร่านเลื่อนออกไปเมื่อวันศุกร์ที่ 28 ต.ค. 2550 ขาติมหาอำนาจ 6 ประเทศ เลื่อนการลงมติลงโทษอิหร่านของยูเอ็น จนกว่าจะถึงต้นเดือนพฤศจิกายน เพื่อบรรเทาจากไอเออีเอ และผู้แทนเจรจาของอิหร่าน ยะเวียร์ โซลานา โดยอิหร่านพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับทบวงการพลังงานปรมาณูต่อไป เพื่อยุติความขัดแย้งเกี่ยวกับโครงการนิวเคลียร์ของตน (เอเจนซี 01102007) ผู้แทนเจรจามินิสเตอร์อิหร่านลาออก เมื่อวันที่ 20 ต.ค. 2550 อาลี ลาริจานี ประกาศลาออกหลังขัดแย้งยืดเยื้อกับ ปธน. อะห์มาดิเนjad ต่อการจัดการกับวิกฤติโปรแกรมนิวเคลียร์ของประเทศ จนผู้สังเกตการณ์คาดหมายว่ามีความเป็นไปได้ที่กำลังมีความแตกแยกระหว่างบรรดาผู้นำของเตหะราน ขณะที่ ชาฮิด จาลิลี ผู้แทนเจรจามินิสเตอร์คนใหม่ของอิหร่าน ซึ่งเป็นคนใกล้ชิดของอะห์มาดิเนjad มีกำหนดจะเข้าร่วมหารือ

กับฮาเวียร์ โซลานา หัวหน้างานด้านนโยบายผู้แทนจากสหภาพยุโรปเป็นครั้งแรกในกรุงโรม ทั้งนี้ การเจรจาดังกล่าวมีกำหนดจะเริ่มขึ้นในวันอังคารที่ 23 ต.ค. 2550 ที่เมืองคองเรีย พัมพิลี ของอิตาลี ตามรายงานของสำนักข่าวรอยเตอร์ โดยที่ลาริจานีก็ยังคงอยู่ร่วมเจรจาในฐานะตัวแทนของอะยาตอลเลาะห์ อาลี คอเมนี ผู้นำสูงสุดของอิหร่านด้วย (เอเอฟพี 201007) **ปธน.อิหร่านห่วงการเจรจานิเวเคลียร์** เมื่อวันที่ 23 ต.ค. 2550 แหล่งข่าวทางการทูตในอาร์เมเนีย เผยว่า ประธานาธิบดี มะห์มูด อะห์มาดีเนjad ของอิหร่าน ย่นเวลาการเดินทางเยือนอาร์เมเนีย เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศและการเจรจาเกี่ยวกับประเด็นนิวเคลียร์ของอิหร่าน ซึ่งคาดว่าจะจัดขึ้นในกรุงโรม (บีบีซี 23102007) **ต่อมามีข่าวลือรุมต.ต่างประเทศอิหร่านลาออก** เมื่อวันที่ 24 ต.ค. 2550 ประธานาธิบดีมะห์มูด อะห์มาดีเนjad แห่งอิหร่าน ปฏิเสธข่าวลือรัฐมนตรีต่างประเทศ มานูเชร์ มอตตาเกี ฝ่ายบริหารระดับสูง ลาออกจากรัฐบาลแต่สื่อมวลชนสายกลางของอิหร่าน คาดว่า มอตตาเกี เตรียมสละเก้าอี้ และมีข่าวลือว่าเขาจะถูกแทนตำแหน่งโดย มอจตาบา ชะมะเรห์ อาเซมี ที่ปรึกษาใกล้ชิดและผู้เปรียบเสมือนมือขวาของ อะห์มาดีเนjad (เอเอฟพี 24102007)

ปูตินเยือนอิหร่าน เมื่อวันที่ 16 ต.ค. 2550 ประธานาธิบดี วลาดิมีร์ ปูติน ของรัสเซีย เดินทางถึงอิหร่านในฐานะเป็นผู้นำรัฐบาลรัสเซียคนแรกที่เดินทางเยือนอิหร่าน นับตั้งแต่เกิดการปฏิวัติในชาติอิสลามแห่งนี้เมื่อปี 1979 โดยการเยือนครั้งล่าสุด เมื่อปี 2486 ในสมัยโจเซฟ สตาลินโดยไม่เกรงกลัวต่อข่าวลือถึงแผนลอบสังหารด้วยมือระเบิดพลีชีพ โดยปูติน ได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมซัมมิต ประเทศในทะเลแคสเปียน ที่จะมีบรรดาผู้นำของอาร์เซอร์ไบจาน อิหร่าน คาซัคสถาน รัสเซีย และเติร์กเมนิสถาน เข้าร่วมด้วย และจะหารือทวิภาคีกับประธานาธิบดี มะห์มูด อะห์มาดีเนjad ผู้นำของอิหร่าน เพื่อเปิดโอกาสให้ปูตินหาทางประนีประนอมสันติภาพเกี่ยวกับโครงการนิวเคลียร์ของเตหะราน และแสดงให้เห็นว่ารัสเซียเป็นอิสระจากสหรัฐในประเด็นตะวันออกกลางด้วย สำหรับความสัมพันธ์ของรัฐบาลในประเทศตะวันตกกับรัสเซียถูกทดสอบในไม่กี่เดือนที่ผ่านมา โดยความขัดแย้งประเด็นการป้องกันซีปนาอูร์ และความไม่ลงรอยในการจัดการปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ซึ่งชาติตะวันตกต้องการวางมาตรการลงโทษอิหร่านหนักยิ่งขึ้น แต่รัสเซียไม่ค่อยเห็นด้วย โดยยังยืนยันว่า การวิจัย และการพัฒนาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในทางสันติภาพเท่านั้น (เอเอฟพี 16102007)

ปูตินเน้นใช้การทูตแก้วิกฤตินิวเคลียร์อิหร่าน เมื่อวันที่ 16 ต.ค. 2550 ประธานาธิบดีรัสเซีย วลาดิมีร์ ปูติน กล่าวว่า การใช้กำลังทหารใดๆ ในภูมิภาคทะเลแคสเปียน คือ สิ่งที่ยอมรับไม่ได้และรัสเซียสนับสนุนการใช้วิถีทางการทูต คลี่คลายความเห็นที่แตกต่าง และรัสเซียไม่มีหลักฐานว่าเตหะรานกำลังสร้างระเบิดนิวเคลียร์ และยืนยันว่ากำลังทหารไม่ควรนำมาเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหา (เอเจนซี 16102007)

อิหร่านเชื่อว่าสหรัฐไม่พร้อมเปิดศึกสองด้าน เมื่อวันพุธที่ 3 ต.ค. 2550 รัฐมนตรีต่างประเทศอิหร่าน มานูเชร์ มอตตาเกี ให้สัมภาษณ์กับผู้สื่อข่าวรอบการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ กล่าวว่าสหรัฐไม่อยู่ในสถานะทำสงครามกับประเทศอิหร่าน แต่เตือนว่าอิหร่านพร้อมตอบโต้หากถูกโจมตี อย่างไรก็ตาม แม้จะมีคำขูจากคณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติต่อมาตรการคว่ำบาตรรอบที่ 3 หากอิหร่านยังเมินเฉยไม่ยุติแปรรูปยูเรเนียม แต่อิหร่านยืนยันกรานว่าไม่มีเหตุผลที่จะล้มเลิกสิ่งที่มองว่าเป็นโครงการเพื่อสันติภาพใช้สำหรับผลิตพลังงานไฟฟ้า มอตตาเกี กล่าวต่อว่า อิหร่านจะพยายามทำให้ชาติเพื่อนบ้านรู้สึกมั่นใจว่า โครงการนิวเคลียร์ของตนเอง ไม่ได้เป็นภัยคุกคามต่อประเทศเหล่านั้น (เอเอฟพี 04102007) **อิหร่านชูมือตอบโต้หากโดนโจมตี** เมื่อวันที่ 20 ต.ค. 2550 นายมะห์มูด ซาฮาร์บาเกี นายพลจัตวาของทัพบกแห่งกองกำลังพิทักษ์การปฏิวัติอิหร่าน ประกาศกร้าวว่า จะยิงซีปนาอูร์ 11,000 ลูกภายใน 1 นาที ถลมหฐานทัพสหรัฐในอิรักและอัฟกานิสถานหากสหรัฐลงมือโจมตีทางทหารต่ออิหร่าน และระบุว่า อาวุธของกองกำลังพิทักษ์การปฏิวัติอิหร่านถูกส่งกระจายไปทั่วประเทศ ดังนั้น การโจมตีใด ๆ ก็ตามต่อสิ่งก่อสร้างทางทหารของอิหร่านก็จะไม่ส่งผลกระทบต่อภารกิจตอบโต้ (เอเอฟพี 21102007)

สื่อสหรัฐฝึกทัพอากาศอาหรับเตรียมทำสงครามอิหร่าน จากรายงานของหนังสือพิมพ์ ซันเดย์ เทเลกราฟ สื่อมวลชนของอังกฤษ ระบุว่ากองทัพอากาศสหรัฐกำลังร่วมมือกับชาติในภูมิภาคอ่าวเปอร์เซีย ปฏิบัติการฝึกและเตรียมพร้อมให้กองทัพอากาศชาติอาหรับสำหรับความเป็นไปได้ในการทำสงครามกับอิหร่าน โดยพลเอกไมเคิล มอสลีย์ เสนาธิการผู้บัญชาการกองทัพอากาศสหรัฐ ได้ประชุมการศึกษาทางอากาศ เพื่อสานความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับชาติพันธมิตรผู้ที่จะสนับสนุนสหรัฐอเมริกามา เป็นการหารือในประเด็นที่กองทัพอากาศสหรัฐจะช่วยเหลือแบ่งปันข่าวกรองกับชาติอาหรับ และร่วมกันออกแบบการซ้อมรบเพื่อให้ก้าวหน้าขึ้นในการสู้รบด้วยกัน ดังนั้น หากประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช เลือกที่จะบอมบ์อิหร่าน ทางเพนตากอนได้ตั้งกองบัญชาการสู้รบทางอากาศในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ฐานทัพของสหรัฐที่ชาติในอ่าวเปอร์เซียใช้ฝึกนักบินรบ โดย จอร์แดน และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ จะร่วมออกแบบปฏิบัติการฝึกซ้อม เพื่อให้แน่ใจว่านักบินของพวกเขา สามารถบินสู่อากาศและทำงานร่วมกับเครื่องบินของสหรัฐได้ (manager online 01102007)

2) สถานการณ์การเมืองของอิหร่าน

ชาวอิหร่านประท้วงต่อต้านประธานาธิบดี มีการเดินขบวนล่าแดงพลั้งแบบที่ไม่ค่อยปรากฏให้เห็นเพื่อต่อต้านรัฐบาลเกิดขึ้นกลางเมืองหลวงของอิหร่าน ในระหว่างที่ประธานาธิบดี มะห์มูด อะห์มาดีเนjad กำลังกล่าวสุนทรพจน์ที่มหาวิทยาลัยเตหะราน นอกจากนี้ ก็เกิดเหตุชุมนุมวุ่นวายในขณะที่กลุ่มผู้ชุมนุมนับร้อยชีวิตทั้งฝ่ายสนับสนุน และต่อต้านประธานาธิบดีรวมตัวกันอยู่ภายนอกมหาวิทยาลัยเตหะราน ผู้เห็นเหตุการณ์ เล่าว่า ตำรวจใช้แก๊สน้ำตาควบคุมกลุ่มผู้ชุมนุม ฝ่ายผู้นำนักศึกษาได้ท้าทายให้ประธานาธิบดี อะห์มาดีเนjad ออกมาเจอกับพวกตน หลังจากที่เขาเคยไปพูดที่มหาวิทยาลัยโคลอมเบียของสหรัฐถึงเสรีภาพที่นักศึกษาอิหร่านได้รับ ผู้สื่อข่าวให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า เจ้าหน้าที่ที่สั่งปิดประตูทุกด้านของมหาวิทยาลัยเตหะราน อีกทั้งยังไม่อนุญาตให้สื่อมวลชนเข้าไปทำข่าวด้วย (บีบีซี 091007)

อิรักขออิหร่านช่วยแก้วิกฤตตุรกีกับเคิร์ด เมื่อวันที่ 31 ต.ค. 2550 แกลงการันจากทำเนียบรัฐบาล ระบุว่า นูรี อัล-มาลิกี นายกรัฐมนตรีอิรัก เรียกร้องให้อิหร่านเข้ามาช่วยคลี่คลายวิกฤติจากการที่ตุรกีเดินหน้ากวาดล้างกบฏเคิร์ด ซึ่งมาลิกี ได้พบกับรัฐมนตรีต่างประเทศของอิหร่าน มานูเชห์ มอตตาเกี ที่แบกแดด ก่อนหน้านั้น นายอาลี บารากัน รัฐมนตรีต่างประเทศตุรกี ได้เดินทางเยือนเตหะรานเมื่อวันอาทิตย์ที่ 28 ต.ค. พร้อมเตือนว่า อาจใช้กำลังทหารโจมตีนักรบที่เคเคในเขตพรมแดนทางตอนเหนือของอิรัก แต่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากอิหร่าน ระหว่างเยือนกรุง ดามาซัส ของซีเรีย เมื่อวันจันทร์ที่ 29 ต.ค. มอตตาเกี รัฐมนตรีต่างประเทศอิหร่านและวาฮิด อัล-มุลอัลเลม รัฐมนตรีต่างประเทศซีเรีย ได้ร่วมกันการันสนับสนุนความพยายามแก้ไขวิกฤตนี้ อย่างไรก็ตาม รัฐมนตรีต่างประเทศของอิรัก ฮอซาร์ เซบารี ที่เคยเตือนตุรกีให้ระวังผลร้ายแรงที่จะตามมา ถึงระดับภูมิภาคตะวันออกกลางหากตุรกีเริ่มโจมตีอิรักครั้งใหญ่ บอกว่าการประชุมนานาชาติเกี่ยวกับประเด็นสถานการณ์ในอิรักที่ อิสตันบูล คืนวันพฤหัสบดีที่ 1 พ.ย.นี้ ควรพุ่งเป้าไปที่ความมั่นคงของนานาชาติมากกว่าความตึงเครียดกับตุรกี (เอเอฟพี 01112007)

อิหร่านอ้างเงื่อนไขสร้างเสถียรภาพในอิรักหากสหรัฐยอมถอนทหารออกไป เมื่อวันที่ 1 ต.ค. 2550 อาลี ลาริจานี หัวหน้าผู้แทนเจรจาทางนิวเคลียร์ของอิหร่าน กล่าวให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ไฟแนลเซียลไทมส์ หนังสือพิมพ์ธุรกิจของอังกฤษระบุว่า อิหร่านจะช่วยเหลือสหรัฐสร้างเสถียรภาพให้เกิดขึ้นในอิรัก หากสหรัฐกำหนดเวลาแน่นอนที่จะถอนทหารออกจากอิรัก ลาริจานี ซึ่งดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติสูงสุดของอิหร่าน กล่าวด้วยว่า ความล้มเหลวของสหรัฐในอิรัก จะเป็นอุปสรรคขัดขวางไม่ให้รัฐบาลบุชพิจารณาการเข้าแทรกแซงในอิรักเพิ่มมากขึ้น พร้อมกับเตือนสหรัฐ ไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องของอิหร่าน ลาริจานี เน้นว่า รัฐบาลบุชควรหยุดยั้งยุทธศาสตร์อิรักของทั้งพรรคเดโมแครตที่เรียกร้องกำหนดเวลาถอนทหารอเมริกันออกจากอิรัก และรัฐบาลอังกฤษ ซึ่งถอนกำลังออกจากเมืองท่าบาสร่า รวมถึงกำหนดเวลาถอนทหารอีก 5,500 นายที่เหลือ ออกจากอิรักทั้งหมดแล้ว พร้อมระบุว่า อังกฤษฉลาดกว่าอเมริกันมาก ที่ได้มีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ที่จำเป็น (เอเจนซี 01102007)

มหาวิทยาลัยเก่าแกในอิหร่านเชิญบรรยายพิเศษเรื่องสิทธิมนุษยชน-ก่อการร้าย เมื่อวันที่ 2 ต.ค. 2550 ตามรายงานของหนังสือพิมพ์รายวันของรัฐบาลอิหร่าน ระบุว่า มหาวิทยาลัยเฟอร์โดวซี ในเมืองมาฮัด เมืองอันดับที่ 2 ของอิหร่าน ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศอิหร่าน เชิญประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช มาเป็นผู้บรรยายพิเศษ เพียง 1 สัปดาห์ หลังจากทีประธานาธิบดี มาห์มูด อะห์มาดีเนjad ของอิหร่านได้รับการรับรองที่เยือกเย็น ณ สถาบันการศึกษาของสหรัฐ ซึ่งประธานมหาวิทยาลัยเฟอร์โดวซี เผยว่า บุชควรมาเยือนเพื่อตอบปัญหาของนักเรียน และคณาจารย์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และการก่อการร้าย ทั้งนี้ อิหร่าน และสหรัฐไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันมาเป็นเวลาถึง 27 ปีแล้ว หลังจากทีวอชิงตันตัดความสัมพันธ์ เพราะกลุ่มนักเรียนหัวรุนแรงของอิหร่านจับนักการทูตของสหรัฐในกรุงเตหะรานไป (เอเอฟพี 02102007)

3) สถานการณ์ตัวประกันญี่ปุ่นในอิหร่าน

นศ.ญี่ปุ่นถูกจับเป็นตัวประกันในอิหร่าน เมื่อวันที่ 8 ต.ค.2550 นากามูระ นักศึกษาชาวญี่ปุ่นถูกลักพาตัวตัวขณะออกจากโรงแรมในเมืองบาม จังหวัดเคอร์มาน ทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ เพื่อมุ่งหน้าไปยังป้อมปราการเก่าแก่ของเมือง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เสียหายจากเหตุแผ่นดินไหว เมื่อปี 2003 โดยกลุ่มคนร้ายกลุ่มนี้เคยลักพาตัวนักท่องเที่ยวชาวเบลเยียม 2 คนเมื่อเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา และหนึ่งในคนร้ายคือนาย เอสมาอิล ซาห์บัคห์ ที่ต้องการแลกตัว นากามูระ กับบุตรชายของเขาที่ถูกรัฐบาลอิหร่านจับกุมไป ญี่ปุ่นเตรียมส่งทูตไปขอความช่วยเหลือจากอิหร่าน ญี่ปุ่นส่งทูตระดับสูง รองรัฐมนตรีต่างประเทศ อิตซึโนริ โอโนเดระไปยังกรุงเตหะรานระหว่างวันที่ 16 ถึง 19 ตุลาคม เพื่อขอความช่วยเหลือและช่วยคลี่คลายปัญหากรณีนี้ ซาโดชิ นากามูระ วัย 23 ปี นักศึกษาสังคมวิทยาซึ่งถูกลักพาตัวไป การตัดสินใจนี้มีขึ้นหลังจากเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำอิหร่าน ฮิเดอากิ โอมิชิ โทรศัทพ์ร้องขอกลับมายังโตเกียว ให้เพิ่มความพยายามขอความร่วมมือกับรัฐบาลอิหร่าน ในการช่วยตัวประกันรายนี้ รัฐมนตรีต่างประเทศญี่ปุ่นบอกด้วยว่า ยังไม่ได้รับข้อมูลใหม่ของผู้ถูกลักพาตัว หลังจากครั้งสุดท้ายมีการออกมายืนยันว่าตัวประกันสบายดีตั้งแต่คืนวันพุธที่ 10 ต.ค.2550 (เอเจนซี 13102007) ต่อมาวันอาทิตย์ที่ 21 ต.ค.2550 รัฐบาลอิหร่านแถลงว่า ซาโดชิ นากามูระ นักศึกษาสังคมวิทยา วัย 23 ปี ถูกกลุ่มผู้ลักพาตัวเคลื่อนย้ายออกจากอิหร่าน แต่ไม่ระบุว่าประเทศไหน ขณะที่สื่อมวลชนบางสำนักรายงานว่าประเทศปากีสถาน ต่อมาเมื่อวันพุธที่ 24 ต.ค. 2550 นายกรัฐมนตรีปากีสถาน ชูต อาลี ระบุว่า ทางกรกำลังสืบสวนรายงานข่าวที่ว่านักศึกษาญี่ปุ่นซึ่งโดนลักพาตัวในอิหร่านถูกเคลื่อนย้ายข้ามเข้ามายังพรมแดนของปากีสถาน อาลีช บอกว่า ยังไม่ได้รับข้อมูลที่ยืนยันว่า รายงานข่าวดังกล่าวเป็นความจริง แต่เจ้าหน้าที่ปากีสถานกำลังสืบสวนเรื่องนี้ เพราะมาตรการตรวจตราตามพรมแดนของอิหร่านค่อนข้างหละหลวม (เอเอฟพี 25102007)

สถานการณ์การเมืองในอัฟกานิสถาน

สำนักงบประมาณสหรัฐซึ่งบฯสงครามอิรัก-อัฟกันอาจพุ่งถึง \$2.4 ล้านล้าน เมื่อวันที่ 24 ต.ค. 2550 สำนักงบประมาณของรัฐบาลสหรัฐ (ซีบีโอ) ซึ่งจัดทำวิเคราะห์งบประมาณโดยไม่เข้าข้างพรรคใดพรรคนึงให้กับสภาองเกรส เผยแพร่รายงานระบุว่ายอดค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในสงครามอิรักและอัฟกานิสถาน ซึ่งรวมถึงยอดเงินที่สหรัฐกู้มา อาจพุ่งสูงถึง 2,400,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ภายในปี 2017 ซีบีโอ ระบุว่ายอดประเมินค่าใช้จ่ายในสงครามทั้งสองแห่งอาจเริ่มต้นที่ 1,200,000 ล้านดอลลาร์ และอาจเพิ่มขึ้นสูงสุดแตะระดับ 1,700,000 ล้านดอลลาร์ภายในสิบปีข้างหน้า นอกจากนี้ ภายใต้สภาพการณ์ที่สหรัฐดำเนินภารกิจทางทหารอย่างหนัก อาจจะต้องเพิ่มยอดค่าใช้จ่ายทำสงครามอีก 705,000 ล้านดอลลาร์ เนื่องจากรัฐบาลต้องจ่ายดอกเบี้ย จากการที่สงครามดำเนินต่อไปแล้วรัฐบาลต้องไปกู้เงินมาใช้ในการทำสงคราม (เอเอฟพี 25102007) อัลญะซีเราะห์แพร่เสียงบิน ลาติน เมื่อวันที่จันทร์ที่ 22 ต.ค. 2550

สถานีโทรทัศน์อัลญะซีเราะห์ออกอากาศบันทึกออดิโอ อุซามะห์ บิน ลาดิน ผู้นำอัลกออิดะห์ ออกมาแนะกลุ่มหัวรุนแรงในอิรักให้รวมกันเป็นหนึ่ง พร้อมเตือนการแตกร้างจะเป็นการช่วยเหลือฝ่ายศัตรูอีกแรง อัลญะซีเราะห์ ระบุเทปม้วนนี้มีชื่อว่าสาส์นถึงประชาชนชาวอิรัก อย่างไรก็ตาม ไม่เป็นที่แน่ชัดว่าเทปม้วนนี้มีการบันทึกตั้งแต่เมื่อใด เมื่อเดือนที่ผ่านมา บิน ลาดิน ได้ออกวิดีโอคำแถลง 3 ชุด ในจำนวนนั้นเป็นการออกมาในวาระครบรอบ 6 ปี เหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 โจมตีนิวยอร์กและวอชิงตัน สำหรับเทปม้วนสุดท้ายของ บิน ลาดิน ที่ออกมาก่อนหน้านี้คือเมื่อวันที่ 20 กันยายนที่ผ่านมา โดยเรียกร้องให้สมาชิกกลุ่มทำสงครามต่อต้านประธานาธิบดีเปอร์เวซ มูซาร์ราฟ ของปากีสถาน เนื่องจากรัฐบาลของเขาให้การสนับสนุนสหรัฐ (เอเจนซี 23102007) ตัวประกันอัฟกันอ้างว่าตำรวจอัฟกันช่วยตอลิบานลักพาตัววิศวกรเยอรมัน เมื่อวันที่ 11 ต.ค. 2550 นายรูดอล์ฟ เบลมมิดต์ วิศวกรชาวเยอรมัน วัย 62 ปี วิศวกรที่รอดชีวิตได้เดินทางออกจากอัฟกานิสถาน โดยได้รับการปล่อยตัวพร้อมตัวประกันชายชาวอัฟกันหลังถูกควบคุมตัวนาน 3 เดือน และชายชาวอัฟกานิสถานที่ไม่เปิดเผยชื่อเนื่องจากเกรงว่าจะถูกผู้ลักพาตัวเขากลับมาแก้แค้น ให้สัมภาษณ์กับเอเอฟพี หนึ่งวันหลังจากได้รับการปล่อยตัว ระบุว่าเขาเห็นตัวประกันชาวเยอรมันซึ่งได้ล้มป่วยถูกยิงเสียชีวิต หลังถูกลักพาตัวไปเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม กล่าวหาตำรวจอัฟกันเป็นผู้ส่งมอบชาวเยอรมัน 2 คนและชาวอัฟกานิสถานอีก 6 ราย ไปให้ตอลิบานคุมตัวเสียเอง ขณะที่ตำรวจยืนอยู่ข้างๆ โดยตัวประกันอัฟกัน 1 รายสามารถหลบหนีออกมาได้ระหว่างถูกลักพาตัว กลุ่มผู้ลักพาตัว ซึ่งได้รับคำสั่งจากหัวหน้าตอลิบานที่อยู่ในเมืองเกตตาผ่านโทรศัพท์ เตรียมการจะสังหารตัวประกันชาวอัฟกานิสถาน เมื่อพวกเขาได้รับแจ้งว่าพ่อของหนึ่งในผู้นำกลุ่มลักพาตัว ถูกตำรวจหน่วยข่าวกรองควบคุมตัว ซึ่งภายหลังพ่อของหนึ่งในผู้นำกลุ่มลักพาตัวนั้นได้เป็น 1 ใน 5 ของนักโทษที่ได้รับการปล่อยตัวแลกกับตัวประกัน (เอเอฟพี 11102007) พระสหายเจ้าชายวิลเลียมถูกฆ่าตายในอัฟกานิสถาน เมื่อวันที่ 6 ต.ค. 2550 สำนักพระราชวังเปิดเผยว่า พันตรี เลอเชิส "เล็กซ์" โรเบิร์ตส์ นายทหารอังกฤษคนล่าสุดที่ถูกสังหารในอัฟกานิสถาน เป็นพระสหายคนสนิทและเป็นอดีตผู้บังคับการระหว่างซ่อมรถของเจ้าชายวิลเลียม โดยเลอเชิส โรเบิร์ตส์ เสียชีวิตหลังถูกโจมตีด้วยระเบิดระหว่างขับรถกลับไปยังฐานทัพอากาศกันดาศาร์ ทางตอนใต้ของอัฟกานิสถาน ในช่วงเช้าวันพฤหัสบดีที่ 4 ต.ค. 2550 โรเบิร์ตส์ นับเป็นทหารอังกฤษคนที่ 82 ที่เสียชีวิตในอัฟกานิสถาน นับตั้งแต่เริ่มเข้าไปปฏิบัติการเมื่อปี 2001 (เอเอฟพี 06102007) บัมพลีซีพรตบัสตำรวจอัฟกัน เมื่อวันที่ 29 ต.ค. 2550 เกิดเหตุระเบิดพลีซีโจมตีสถาบันตำรวจในกรุงคาบูล เมืองหลวงของอัฟกานิสถานเป็นครั้งที่ 2 ในรอบ 4 วันที่ผ่านมา ทำให้มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 12 ราย บาดเจ็บอย่างต่ำอีก 15 คน และคาดว่า จะมียอดผู้เสียชีวิตอีกจำนวนมาก ขณะที่ เชมาโรย บาซอร์ โฆษกกระทรวงมหาดไทยเสริมว่า ผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่เป็นตำรวจ โดยการโจมตีครั้งนี้เหมือนจะเป็นการลอกเลียนการระเบิดพลีซีพบนรตบัสทหารเมื่อ 4 วันก่อน ซึ่งมีผู้เสียชีวิต 30 ราย และผู้ได้รับบาดเจ็บอีกมากกว่า 30 คน กลุ่มติดอาวุธหัวรุนแรงตอลิบานก็ออกมาอ้างความรับผิดชอบในการโจมตีครั้งนี้เช่นเดียวกับเหตุระเบิดพลีซีที่ผ่านมา โดยประกาศว่าจะสร้างความไม่สงบตลอดเดือนรอมฎอนอันศักดิ์สิทธิ์ด้วย (เอเอฟพี 02102007) พันธมิตรในอัฟกานิสถานถล่มตอลิบาน เมื่อวันที่ 27 ต.ค. 2550 กองกำลังพันธมิตรรายงานว่าการโจมตีพันธมิตรในอัฟกานิสถานนำโดยสหรัฐ ถล่มนักรบตอลิบานตายเกลื่อน 80 คนหลังปะทะกันอย่างดุเดือดนาน 6 ชั่วโมงโดยการยิงต่อสู้กัน เกิดขึ้นใกล้เมืองมุซา คาลา ในจังหวัดเฮลมานด์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการปลุกผีมากที่สุดในโลก นับเป็นการต่อสู้ครั้งรุนแรงครั้งที่ 5 ในพื้นที่ดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 1 ก.ย. ที่ผ่านมา และรวมการต่อสู้ทั้ง 5 ครั้ง นักรบตอลิบานเสียชีวิตไปกว่า 250 คนขณะที่ ชาวแคนาดาเข้าร่วมชุมนุมตามเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศเมื่อวันเสาร์ เพื่อเรียกร้องให้ถอนกำลังทหารออกจากอัฟกานิสถาน ทั้งนี้ บ็อบ เอจิส สังกัดกลุ่มพันธมิตรเพื่อสันติภาพแคนาดา ผู้จัดการประท้วงในเมือง 22 แห่ง ระบุว่า ประชาชนในแคนาดาเริ่มไม่สบายใจกับสถานการณ์สงครามในอัฟกานิสถาน แคนาดาไม่มีทหารประมาณ 2,500 นายประจำการอยู่ทางใต้ของอัฟกานิสถานและมีชาวแคนาดาเสียชีวิตไปแล้ว 71 คน นับตั้งแต่เริ่มปฏิบัติการในอัฟกานิสถานเมื่อปี 2545 (เดลินิวส์ 29102007)

สถานการณ์การเมืองประเทศอิสลามอื่นๆ

ประเทศปากีสถาน

ข้อตกลงแบ่งสรรอำนาจบรรลุผล เมื่อวันที่ 5 ต.ค. 2550 ประธานาธิบดีปากีสถาน เปอร์เวซ มุซาร์ฟ ลงนามในกฤษฎีกาความสมานฉันท์ ยกเลิกข้อกล่าวหาคอร์รัปชันต่ออดีตนายกรัฐมนตรีนางเบนาศีร์ บุตโต และนักการเมืองฝ่ายค้านจำนวนหนึ่ง หลังบรรลุข้อตกลงแบ่งสรรอำนาจ (ซีเอ็นเอ็น 06102007) วันเดียวกัน ศาลฎีกาชี้ขาดให้เดินทางลงคะแนนโหวตประธานาธิบดี แต่จะยังไม่ทราบผู้ชนะจนกว่า ศาลจะตัดสินว่า มุซาร์ฟ มีสิทธิลงชิงตำแหน่งผู้นำประเทศในขณะที่ยังสวมหมวกผู้บัญชาการทหารหรือไม่ ซึ่งในเรื่องนี้หากศาลพิพากษาในวันที่ 17 ตุลาคม ออกมาว่าเขาหมดคุณสมบัติ ตามรัฐธรรมนูญผู้ได้คะแนนมาเป็นอันดับ 2 จะได้รับเลือกขึ้นทำหน้าที่แทนทันที (ซีเอ็นเอ็น 061007) มุซาร์ฟกวาดคะแนนโหวตเลือก ปธน. เมื่อวันที่เสาร์ที่ 6 ต.ค 2550 ผู้ปกครองทหาร เปอร์เวซ มุซาร์ฟ กวาดคะแนนเสียงข้างมากในการเลือกตั้งประธานาธิบดีปากีสถานแต่ยังต้องรอศาลฎีกายืนยันข้อกฎหมายที่เขาเสนอตัวดำรงตำแหน่งผู้นำประเทศอีกสมัย ถึงจะประกาศชัยชนะได้ ซึ่งจากการนับคะแนนของสองสภา มุซาร์ฟ ได้รับสนับสนุนจากสมาชิกสภาแห่งชาติและสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ลงมติถึง 252 จาก 257 เสียง ขณะที่คู่แข่ง วะยิดดิน อาห์เหม็ด ได้แค่ 2 เสียง ส่วนอีก 3 ง่ตออกเสียง ส่วนสมาชิกท้องถิ่นประจำจังหวัด 4 จังหวัดนั้น มุซาร์ฟได้รับเสียงสนับสนุนจากสมาชิกท้องถิ่นประจำจังหวัดถึง 3 จังหวัด ส่วนอีก 1 จังหวัดที่เหลืออยู่ระหว่างการนับคะแนน (เอเจนซี 06102007) มีการคาดหมายกันว่า ในสัปดาห์ปลายเดือนตุลาคมนี้นศาลฎีกาจะตัดสินชี้ขาด รับรองชัยชนะอย่างชอบธรรมในการเลือกตั้งประธานาธิบดีเมื่อวันที่ 6 ต.ค.ของพลเอกมุซาร์ฟ ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าว จะเป็นตัวกำหนดว่า ประธานาธิบดีมุซาร์ฟ จะประกาศลาออกจากผู้บัญชาการกองทัพในวันที่ 15 พ.ย.นี้ หรือไม่ (เดลินิวส์ 31102007)

อดีต ผอ.ข่าวกรองเตรียมสืบทอดมุซาร์ฟ เมื่อวันที่ 8 ต.ค. 2550 พลโท อัฟค เพอร์เวซ คีอานี อดีตผู้อำนวยการข่าวกรองปากีสถานหรือไอเอสไอ เตรียมสืบทอดตำแหน่งรองผู้บัญชาการทหาร ภายหลัง มุซาร์ฟ สัญญาจะสละเก้าอี้กองทัพ พร้อมทำหน้าที่ผู้นำพลเรือนหากชนะการเลือกตั้ง โดยขณะกำลังรอคำตัดสินศาลสูงเพื่อรับรองผลเลือกตั้งที่เขาชนะอย่างท่วมท้น ผลปรากฏว่าเขาได้รับคะแนนเสียงเหนือคู่แข่งอย่างท่วมท้น อย่างไรก็ตาม มุซาร์ฟ จะต้องรออย่างน้อย 9 วัน ในคำพิพากษาของศาลฎีกา การตั้งนายพลคียานีขึ้นเป็นรอง ผบ.ทบ.เป็นย่างก้าวสำคัญที่จะทำให้ปากีสถานเข้าสู่การปกครองโดยพลเรือน แต่มุซาร์ฟยังไม่วางใจจะส่งมอบอำนาจสำคัญให้กับนายพลคียานีทันที จนกว่าจะมีการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ (เอเอฟพี 08102007)

ระเบิดพลีชีพขบวนรถเบนาศีร์ บุตโต เมื่อวันที่ 19 ต.ค. เกิดเหตุโจมตีด้วยระเบิดพลีชีพพล่มขบวนรถของนางเบนาศีร์ บุตโต อดีตนายกรัฐมนตรีปากีสถาน วัย 54 ปี ซึ่งเพิ่งจะเดินทางกลับจากการลี้ภัยในต่างประเทศนาน 8 ปี โดยเดินทางมาด้วยเครื่องบินจากดูไบถึงสนามบินเมืองการาจีในปากีสถาน โดยมีผู้สนับสนุนออกมาต้อนรับนับแสนคนทางการปากีสถานต้องระดมกำลังเจ้าหน้าที่รักษาความมั่นคง 20,000 คน นางบูตโต รอดตายหวุดหวิดจากเหตุระเบิดพลีชีพ ส่วนเหยื่อรับเคราะห์สังเวยชีวิตไปแทนเป็นพวกตำรวจ นักข่าวและผู้สนับสนุนเสียชีวิต 136 ศพบาดเจ็บรวม 400 คน โดยนายอาซิฟ อาลี ชาร์दारีสามีของบูตโตคาดว่าเป็นฝีมือหน่วยข่าวกรองของรัฐบาล ขณะที่บูตโตเปิดใจจะอยู่ต่อจนถึงเลือกตั้งทั่วไปต้นเดือน ม.ค.ปีหน้า (เดลินิวส์ 20102007) ต่อมา เมื่อวันที่อังคารที่ 30 ต.ค.2550 เกิดเหตุระเบิดพลีชีพใกล้กองบัญชาการกองทัพบกของประธานาธิบดีปากีสถาน ในเมืองราวัลปินดีในระหว่างที่ พลเอกเปอร์เวซ มุซาร์ฟ กำลังประชุมหารือถึงสถานการณ์ความมั่นคงกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต 7 ศพ ซึ่งเหตุระเบิดในปากีสถานที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภายหลังเหตุการณ์บุกยึดมัสยิดแดงในกรุงอิสลามาบัดเมื่อเดือน ก.ค. เพิ่มแรงกดดันต่อประธานาธิบดีมุซาร์ฟ ในช่วงเวลาที่ผู้นำปากีสถานกำลังเผชิญกับวิกฤติทางการเมือง (เดลินิวส์ 31102007)

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงานน้ำมัน

1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงานทั่วไป

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงานและน้ำมันในเดือน ต.ค. 2007 เรื่องเด่นที่สุดคือ เรื่องราคาน้ำมัน ที่ไต่ระดับขึ้นตลอดเดือน จนในช่วงปลายเดือนนี้ก็พุ่งขึ้นทะลุเกิน 90 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล โดยขึ้นไปเกือบแตะ 95 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลในการซื้อขายเมื่อวันที่ 31 ต.ค. เป็นอัตราราคาน้ำมันที่สูงสุดที่ไม่เคยมีมาก่อนในรอบ 20 กว่าปีที่ผ่านมา โดยในตลาดน้ำมันมีการอ้างสถานการณ์หลายเรื่อง ตั้งแต่ความหวาดหวั่นเรื่องสำรองน้ำมันในคลัง และอุปทานน้ำมันโลกจะตึงตัวในช่วงฤดูหนาว ความตึงเครียดทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ในตะวันออกกลาง จนถึงเรื่องค่าเงินดอลลาร์ที่ตกต่ำที่สุดเท่าที่เคยมีมา และสถานการณ์เฉพาะหน้าอื่นๆ แม้โอเปคก็เคลื่อนไหวขยับออกมาประกาศจะเพิ่มอัตราการผลิตอีก 5 แสนบาร์เรลต่อวันเริ่มเดือน พ.ย. ที่จะถึงนี้ ก็ไม่ช่วยอะไร รัฐมนตรีน้ำมันยูเออี ระบุว่า ตลาดน้ำมันถูกแรงขับเคลื่อนจากปัญหาภูมิรัฐศาสตร์ และอิทธิพลทางการเงินของนักลงทุน ซึ่งทั้งสองปัจจัยนี้ อยู่นอกเหนือการควบคุมของกลุ่มโอเปค

ประเด็นน้ำมันเริ่มเป็นจุดสนใจมากขึ้น การประชุมประจำปีของสมาคมเพื่อการศึกษาเรื่องจุดสูงสุดของน้ำมันและแก๊ส (Peak Oil & Gas) ที่สุดต้นปีนี้มีผู้เข้าร่วมอย่างคับคั่งเป็นพิเศษ เป็นการประชุมประจำปีของสมาคมที่ใหญ่ที่สุดในโลกครั้งแรก ที่ประชุมเสนอแนวความคิดว่า ระดับการผลิตของน้ำมันโลกจะไม่มีมากกว่าระดับที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอีกแล้ว ปริมาณการส่งออกน้ำมันได้ถึงจุดสูงสุดแล้ว และจะอยู่ที่ระดับนี้ไปอีก 10 ถึง 15 ปีเท่านั้น และระดับราคาก็จะไต่สูงขึ้นไปอีกเรื่อยๆ ราวปี 2015 ราคาน้ำมันอาจจะอยู่ที่ประมาณ 166 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ไม่เชื่อในทฤษฎีของ พีคออยล์ ก็ยังฝากความหวังไว้กับการลงทุนที่ขยายตัวมากขึ้นในการผลิตและขุดเจาะน้ำมัน ตลอดจนการเพิ่มโรงกลั่นน้ำมันที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในอันที่จะมาช่วยคลี่คลายปัญหาให้เบาลง

อย่างไรก็ตาม ท่ามกระแสวิพากษ์วิจารณ์กันไปต่างๆ นานา มีนักวิจารณ์บางรายก็นำเสนอแนววิเคราะห์และตั้งข้อสังเกตที่น่าสนใจ เช่น กลุ่ม พีค ออยล์ รีวิว ตั้งข้อสังเกตว่า ที่ผ่านมา เมื่อสำรองน้ำมันหมดตัว ก็มักจะเป็นตัวผลักดันราคาน้ำมันให้สูงขึ้น และเมื่อมีรายงานว่าสำรองน้ำมันสูงขึ้น ก็จะทำให้ราคาน้ำมันลดต่ำลงมาได้ แต่ในระยะหลัง แม้รายงานสำรองน้ำมันในคลังได้เพิ่มขึ้นมาแล้ว แต่ราคาน้ำมันก็ยังคงสูงโด่งขึ้นไปเรื่อยๆ ไม่หยุดยั้ง นอกจากนั้น ยังมีข้อสังเกตที่ต่อเนื่องจากเรื่องนี้ก็คือ นักวิเคราะห์ค่ายซีเอ็นเอ็นเอ็นนี้ ตั้งข้อสังเกตว่า ภาวะราคาน้ำมันพุ่งกระชูดขึ้นอย่างแรงคราวนี้ มีสิ่งที่จะต้องทำให้บรรดานักวิเคราะห์ต้องรู้สึกเย็นเยือกเป็นพิเศษ เพราะเมื่อมองในภาพใหญ่ได้พบว่า ความเชื่อมโยงระหว่างน้ำมันกับเศรษฐกิจของโลก กำลังเปลี่ยนไป นักวิเคราะห์ต้องปรับความรู้ในสมองกันใหม่ เพื่อทำความเข้าใจให้ได้ว่า กำลังเกิดอะไรขึ้นในตอนนี้ ในเมื่อแต่ก่อน เมื่อราคาน้ำมันพุ่งขึ้น หุ่นก็มักจะหล่นร่วง แต่ในปัจจุบัน ทั้งตลาดหุ้นและราคาน้ำมันต่างพุ่งขึ้นแข่งคู่กันมาอย่างน่าตกใจ...

2. สถานการณ์ราคาน้ำมัน

ราคาน้ำมันขึ้นเหนือ 94 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลในการซื้อขายเมื่อวันที่ 31 ต.ค.

รายงานข่าววันที่ 31 ต.ค. ระบุว่าราคาน้ำมันทำสถิติสูงสุดใหม่ในการซื้อขายวันนี้ โดยราคากระโดดขึ้นกว่า 4 ดอลลาร์ จากการประกาศตัดลดดอกเบี้ยของธนาคารกลางสหรัฐ และภาวะหดตัวของสำรองน้ำมันในคลังสหรัฐ โดยน้ำมันดิบเบาในตลาดนิวยอร์กของสหรัฐส่งมอบเดือน ธ.ค. กระโดดขึ้นไปอยู่ที่ 94.53 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล สูงกว่าสถิติเดิมที่ทำไว้เมื่อวันที่ 29 ต.ค. ที่ 93.80 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ราคาได้พุ่งขึ้นแตะถึง 94.74 ดอลลาร์ในระหว่างการซื้อขาย

ตลอดช่วงเดือนที่ผ่านมา ราคาน้ำมันขยับขึ้นมาเรื่อย ๆ

ตามรายงานข่าวเมื่อวันที่ 12 ต.ค. ราคาน้ำมันโลตส์วอตต์ตลาดนิวยอร์กของสหรัฐ พุ่งขึ้นแตะที่ 84.1 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ก่อนลงมาอยู่ที่ 83.7 ดอลลาร์ก่อนเปิดตลาด เนื่องมาจากความกังวลการกระทบกระทั่งระหว่างฝ่ายทหารตุรกีกับกองกำลังกบฏชาวเคิร์ดทางเหนือของอิรัก และสำรองน้ำมันในคลังของสหรัฐลดลง และความห่วงเกรงว่า การเพิ่มการผลิตอีก 5 แสนบาร์เรลต่อวันของโอเปค ซึ่งกำหนดจะเริ่มในวันที่ 1 พ.ย. ก็จะไม่เพียงพอรองรับความต้องการในฤดูหนาวในสหรัฐ (เอเจนซี 151007) และต่อมาในการซื้อขายในตลาดวันที่ 14-15 ต.ค. ราคาน้ำมันก็พุ่งขึ้นไปจนเหนือ 86 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ทำสถิติสูงใหม่ขึ้นเรื่อยๆ เป็น 87.7 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล (16 ต.ค.) 89 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล (17 ต.ค.) และที่ 90 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลในวันที่ 19 ต.ค. และท่ามกลางการประกาศว่าบาตริห์ร้านครั้งใหม่ และการสู้รบรุนแรงในเขตผลิตน้ำมันของไนจีเรีย ก็ส่งให้ราคาพุ่งขึ้นไปอีกที่ 92 ดอลลาร์ในวันที่ 26 ต.ค. และในวันที่ 29 ต.ค. ราคาน้ำมันแตะที่ 93.80 เกือบ 94 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล จากข่าวพายุในอ่าวเม็กซิโก ที่จะกระทบกระเทือนการส่งออกน้ำมันดิบจากบริเวณดังกล่าว และพุ่งทะลุแนว 94 ดอลลาร์ในวันที่ 31 ต.ค. ดังกล่าว

ปฏิภณของฝ่ายต่าง ๆ ต่อความเคลื่อนไหวของราคาน้ำมันที่สูงไม่หยุด

รัฐมนตรีน้ำมันกาตาร์ การเพิ่มปริมาณการผลิตของโอเปคอาจไม่ช่วยอะไรมาก อับดุลลาห์ อัล อัดดียาห์ รัฐมนตรีน้ำมันกาตาร์ ออกมาชี้ว่า เขาเชื่อว่า การเพิ่มอัตราการผลิตน้ำมันอีก 5 แสนบาร์เรลต่อวันของกลุ่มโอเปค จะไม่ช่วยอะไรมากนักในการคลี่คลายปัญหาราคาน้ำมัน เพราะแม้ว่าโอเปคจะได้ประกาศตั้งแต่เมื่อวันที่ 11 ก.ย. เดือนที่แล้วว่าจะเพิ่มอัตราการผลิตน้ำมันอีก 5 แสนบาร์เรลต่อวัน แต่ราคาน้ำมันก็ยังคงอยู่เหนือ 80 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ตลอดสามสัปดาห์ที่ผ่านมา และมีแนวโน้มขึ้นไป และเขากล่าวว่า นี่เป็นสัญญาณที่บอกว่า บรรดานักลงทุนเชื่อว่า น้ำมันเป็นจุดการลงทุนที่ปลอดภัยกว่าสินทรัพย์อื่นๆ (รอยเตอร์ 021007)

ตัวแทนจากประเทศโอเปค ประณามปัจจัยขับเคลื่อนราคาน้ำมัน นอกเหนือการควบคุมของโอเปค เมื่อวันที่ 30 ต.ค. โมฮัมเหม็ด บิน คาเอน อัลฮามิลี ประธานกลุ่มโอเปคและรัฐมนตรีน้ำมันของยูเออี ออกมาชี้ว่า กลุ่มโอเปคไม่สามารถควบคุมปัจจัยหลายๆ อย่างที่ส่งผลกระทบต่อตลาดน้ำมัน และความกังวลที่ว่า ราคาน้ำมันที่สูงขึ้นจะส่งผลกระทบเป็นภัยคุกคามเศรษฐกิจโลก อัลฮามิลี กล่าวว่า "ตลาดน้ำมันถูกขับเคลื่อนโดยกำลังที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของกลุ่มโอเปคมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น เหตุการณ์ทางภูมิรัฐศาสตร์ และการเติบโตขึ้นของอิทธิพลนักลงทุนทางการเงิน" เขากล่าวด้วยว่าโอเปคไม่สามารถทำอะไรได้มากไปกว่านี้แล้ว (รอยเตอร์, เอนเนอร์จีบุลเลตติน 311007)

หัวหน้านักเศรษฐศาสตร์สถาบันการเงินแคนาดาเชื่อ ราคาน้ำมันระดับ 100 ดอลลาร์จะเป็นราคามาตรฐานในปีหน้า เจฟฟี่ ภูบิน หัวหน้านักเศรษฐศาสตร์ธนาคารเพื่อการลงทุน ซีไอบีซี มาร์เก็ต ของแคนาดา ระบุว่าระหว่างการกล่าวสุนทรพจน์ในที่ประชุมว่าด้วยอุตสาหกรรมเมื่อเร็วๆ นี้ ว่า เมื่อสำรองน้ำมันในคลังร่อยหรอล การบริโภคน้ำมันในโลกกำลังพัฒนา มีอัตราเพิ่มมากขึ้นราคาน้ำมันซึ่งอยู่ในระดับสูงอยู่แล้ว อาจจะพุ่งสูงขึ้นไปถึง 140 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล และจะเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงการขายตัวของพลังงานนิวเคลียร์และพลังงานจากเชื้อเพลิงชีวภาพ (มาร์เก็ต วอตช์ 031007)

3. สถานการณ์การผลิตน้ำมันโลก

เชื่อว่าระดับการผลิตน้ำมันของโลกในปัจจุบันถึงที่สุดแล้ว จะไม่มีมากไปกว่านี้อีก

ชาดัด อัล-ฮุสเซน อดีตหัวหน้าฝ่ายสำรวจและผลิตน้ำมันของซาอุดีอาระเบีย กล่าวในการให้สัมภาษณ์กับหนังสือพิมพ์ เดวิด สตราธาน ระหว่างการประชุมว่าด้วยน้ำมันและการเงินประจำปีนี้ ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่ ที. บูน พิกเคนส์ (T. Boone Pickens) กล่าวในที่ประชุมประจำปีสมาคมปิโตรลียมที่ฮุสตัน 17-20 ต.ค. นี้ ที่ว่า เขาเชื่อว่าระดับการผลิตน้ำมัน ณ ปัจจุบันนี้ จะถึงที่สุดแล้ว ไม่มีมากกว่านี้อีกแล้ว อัล-ฮุสเซนกล่าวว่า น้ำมันในปริมาณ 85 ล้านบาร์เรลต่อวันที่ส่งถึงตลาดโลกขณะนี้ คือทั้งหมดที่เราจะได้รับ ตามข้อมูลอีเอเอ น้ำมันโลกที่ผลิตได้ทั้งหมดอยู่ระหว่าง 84 และ 85.5 ล้านบาร์เรลต่อวัน นับตั้งแต่ ม.ค. 2005 หลังจากอัตราการผลิตพุ่งขึ้นมาที่เฉลี่ย 3.509 ล้านบาร์เรลต่อวันในปี 2004 อัล-ฮุสเซน เห็นพ้องกับนักวิเคราะห์ที่พูดกันหนาหูขึ้นทุกที ที่มองเห็นกันว่า ระดับที่ราบสูงของอัตราการผลิตส่งสัญญาณว่าอัตราการสนองน้ำมันใหม่ในตลาด จะมากเกินกว่าอัตราการผลิตที่กำลังชะลอลง เนื่องมาจากน้ำมันจากฐานผลิตต่างๆ สูงขึ้นได้น้อยลงเรื่อยๆ กระทั่งน่ากังวลมาก เมื่อ อัล-ฮุสเซนแสดงทัศนะในทางลบเกี่ยวกับ สำรองน้ำมันที่พิสูจน์แล้วของโลกที่ว่า “สำรองน้ำมันโลกนั้นสับสน และในความเป็นจริงคือเป็นแบบฟองสบู่ กล่าวคือ สิ่งที่เราเรียกว่าสำรองน้ำมัน ความจริงคือแหล่งทรัพยากรที่เป็นเพียงการวาดฝันไว้ แต่ไม่สามารถเข้าถึงได้ ไม่พร้อมที่จะนำไปสู่การผลิตที่เป็นจริงได้” ตามประมาณการของ อัล-ฮุสเซน ระบุว่า ประมาณ 300 พันล้านบาร์เรล ของสำรองน้ำมันโลกทั้งหมด 1,200 พันล้านบาร์เรลควรจัดประเภทใหม่ เป็นเพียงแหล่งทรัพยากรที่คาดว่าจะมีเท่านั้น และว่าถึงปัจจุบันนี้ โลกได้บริโภคสำรองน้ำมันที่มีไปแล้ว 50% ดังนั้น ทุกวันนี้ทุกอย่างขึ้นอยู่กับแหล่งสำรองพลังงานที่ยังเหลืออยู่ ที่เป็นแก๊สธรรมชาติเหลว และแนวโน้มการค้นพบแหล่งพลังงานใหม่ที่ยังมีอยู่ รวมถึงแหล่งทรัพยากรที่ไม่ได้มีอยู่ตามปกติ (เช่น ทหราน้ำมัน) และเชื้อเพลิงชีวภาพก็ยังคงอยู่ในวงจำกัดมาก อัล-ฮุสเซน บอกกับสตราธานว่า เขาคาดการณ์ว่าราคาน้ำมันจะเพิ่มขึ้นอีก เพื่อสนับสนุนระดับการผลิตแบบที่ราบสูงไปอีกประมาณ 10-15 ปี แต่ต่อไปจากนั้น เมื่อถึงเวลาที่ป้อนน้ำมันโลกแห้งเหือดอย่างรุนแรง ก็ยากที่จะทำนายว่าอะไรจะเกิดขึ้น (เอนเอร์จี บูลเลตติน 311007)

-การแสวงหาแหล่งพลังงานทางเลือกในการผลิต

คูเวตหันไปผลิตน้ำมันหนัก ในเดือน ต.ค. มีรายงานข่าวว่า ทางคูเวตประกาศเปลี่ยนแผนไปผลิตน้ำมันหนัก (Heavy Oil) เพื่อรองรับเป้าหมายการผลิต 4 ล้านบาร์เรลต่อวันภายในปี 2020 ข่าวกล่าวว่า ขณะนี้ บริษัทคูเวตออยล์ (เคโอซี) กำลังผลักดันเพื่อให้บริษัทน้ำมันนานาชาติเข้ามาเกี่ยวข้องในการพัฒนาสินทรัพย์น้ำมันหนักที่ตนมีอยู่มากขึ้น โดยเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังดำริใหม่ของทางคูเวตครั้งนี้มีอยู่หลายประการ เช่น คูเวตหวังว่าการผลิตน้ำมันดิบหนักจะช่วยให้การเร่งอัตราการผลิตน้ำมันให้ได้ 4 ล้านบาร์เรลต่อวันภายใน 12 ปี สามารถทำได้ และคูเวตก็ยังที่ความหวังที่จะนำเงินไปลงทุนในจีน และเพิ่มอุปสงค์น้ำมันในเอเชียขณะที่ราคาน้ำมันพุ่งสูงขึ้น และปัญหาการลดลงของน้ำมันดิบเบาในสำรองน้ำมันของตน ทั้งนี้ คูเวตตั้งเป้าหมายที่จะผลิตน้ำมันของตนให้ได้ 4 ล้านบาร์เรลต่อวันภายในปี 2020 และ 25% ของ 4 ล้านบาร์เรลนี้ ก็จะมาจกน้ำมันหนัก อย่างไรก็ตาม นักวิเคราะห์ ยังมองไม่เห็นทางว่า คูเวตจะสามารถทำได้ตามที่มุ่งหวัง สำคัญเนื่องมาจากปัญหาประเด็นการเมืองที่ทำให้โครงการผลิตต่างๆ ชะงักงัน และก็จะยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญอยู่ต่อไปอีกนาน เดวิด เคิร์ส ผู้จัดการข่าวกรองการตลาดของบริษัท พีเอพี เอนเอร์จี สำนักงานวอชิงตัน กล่าวกับผู้สื่อข่าวรอยเตอร์เมื่อต้นเดือน ต.ค. นี้ ว่า สมรรถนะของคูเวตคาดหมายได้เพียง 3 ล้านบาร์เรลต่อวันภายในปี 2017 ปัจจุบัน อัตราการผลิตของคูเวตอยู่ที่ 2.6 ล้านบาร์เรลต่อวัน ลดลงจาก 3 ล้านบาร์เรลต่อวันในปี 1972 อนึ่ง จากการประเมินสำรองน้ำมันหนักทั่วโลกมีมากกว่าน้ำมันเบาประมาณ 6 เท่า การเพิ่มขึ้นของอัตราการบริโภคน้ำมันเบา ทำให้มีการแสวงหาแหล่งน้ำมันหนักกันเพิ่มมากขึ้น (คูเวต ไทมส์ 281007)

การประชุมน้ำมันโลกประจำปีที่ยุสตัน

การประชุมประจำปีใหญ่ที่สุดของโลกครั้งนี้ จัดขึ้นโดย สมาคมเพื่อการศึกษาภาวะการขึ้นสูงสุดของน้ำมันและแก๊ส - สหรัฐ (ASPO – USA) ระหว่างวันที่ 17 – 20 ต.ค. 2007 ที่ ยูสตัน สหรัฐ ปีนี้เป็นการประชุมประจำปีที่ใหญ่ที่สุดของโลก มีผู้เข้าร่วมประชุมมากเป็นพิเศษกว่า 525 คน มีผู้ปาฐกถา 60 คน กล่าวแก่ผู้เข้าร่วมประชุมจาก 18 ประเทศ และ 35 รัฐในสหรัฐ และผู้เข้าร่วมก็มีมาทั้งผู้บริหารระดับสูงของบริษัทใหญ่ นักวิชาการ ตัวแทนองค์กรภาคเอกชน นักศึกษาและสาธารณชนทั่วไป รวมทั้งสมาชิกกว่า 25 คน จากองค์การสื่อมวลชนที่มีชื่อเสียง เช่น จาก เอพี, นิวยอร์ก ไทมส์, บลูมเบิร์ก, ยูสตัน โคโรนเคิล, เวิร์ลด์ ออยล์ แมกกาซีน, วารสาร เดอะ ออยล์ แอนด์ แก๊ส และอื่นๆ

การแสดงทัศนะของผู้เข้าร่วมประชุมระดับต่าง ๆ

รายงานการประชุมกล่าวว่า แอดคินส์ จากเรย์มอนด์ เจมส์ แอสโซซิเอตส์ เริ่มด้วยการเสนอทัศนะว่าการผลิตน้ำมันโลกจะถึงจุดสูงสุดในอีก 5 ปีข้างหน้า ทอม เพตริ (จากเมอร์ริล ลินช์-เพตริ) เน้นว่า ช่องทางเข้าถึงน้ำมันที่จำกัดมากขึ้นควบคุมโดยรัฐบาลต่างประเทศ เป็นเครื่องชี้ถึงความจริงของ “ฟิคออยล์ในทางปฏิบัติที่เป็นจริง” อาจี ฟิเกนโจ (นอร์เวย์ ผลิตน้ำมันส่งออก) ตั้งข้อสังเกตว่า ในช่วงประมาณ 4 ปีที่ผ่านมา สถาบันปิโตรเลียมของฝรั่งเศสได้แปรเปลี่ยนทัศนคติภายในองค์กรเกี่ยวกับระยะเวลาของ ฟิคออยล์ จากปี 2020 ถึง 2015 ตอนนี้โน้มมาทางภายในปี 2010 แล้ว แมตต์ ซิมมอนส์ (ซิมมอนส์ แอนด์ โค อินเตอร์เนชันแนล) สจิวต สแตนิฟฟอร์ด (จากดี ออยล์ ดริม) และ อวน มินส์ (จาก ทีไอดี) แสดงความพวงส่งสัยกันไปต่างๆ เกี่ยวกับความสามารถของซาอุดีอาระเบีย ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายการผลิตที่กล่าวอ้างไว้หรือไม่ นักวิเคราะห์ทางอุตสาหกรรม ชาร์ลส์ แม็กซีเวลล์ และเฮนรี กรูปี มองโลกในแง่ดีแบบกลางๆ

จอห์น ดาร์เนลล์ (สำนักงานภูมิศาสตร์สหรัฐ รอลโด บาร์ตเลตต์) เตือนว่า “ห้วงเวลาที่จะสอนเราได้ (ในเรื่องฟิคออยล์) กำลังจะมาถึงแล้ว” และว่า ที่ประชุมแห่งนี้ควรตั้งคำถามต่อสมาชิกสภาผู้แทนของตนว่า มีแผนเฉพาะหน้าอะไรหรือไม่ที่จะรับมือกับปัญหานี้ ส่วน ปีเตอร์ เดอร์ชาเกียน นักเขียนจาก เออาร์ซี ไฟแนนเชียล ตั้งคำถามว่า ฟิคออยล์เป็น “ประเด็นปัญหาทางด้านวิศวกรรมเทคโนโลยีหรือปัญหาทางวิศวกรรมทางสังคมกันแน่” ยูสตัน เมเยอร์ บิลล์ ไวท์ กล่าวอ้างถึงการผลิตน้ำมันในฐานะ “การแข่งขันระหว่างเทคโนโลยีและความร่อยหรอ” แต่เน้นข้อสังเกตของตนในเรื่องการตอบสนองต่อปัญหานี้ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน นักวางแผนทางการเงิน เจมส์ แชนเซน เร่งเร้าที่ประชุมให้ “ตัดเรื่องเวลาทิ้งไปจากสมองเสีย” และมาเน้นในเรื่องการตอบสนองต่อปัญหาอย่างฉลาด ผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูลพื้นฐานน้ำมันและแก๊ส ริชาร์ด เนห์ริง เน้นว่า “แทนที่จะมองฟิคออยล์ว่าเป็นปัญหาของอุปทานไม่พอเพียง เราควรหันมามองมันเป็นปัญหาของการบริโภคมากเกินไปดีกว่า”

สรุปหนทางแห่งการก้าวเดินไปข้างหน้า - ทั้งประชาชาติต้องก้าวเดินไปด้วยกัน

ผู้เชี่ยวชาญด้านฟิคออยล์ไม่ได้ประกาศออกมาอย่างชัดเจนว่า “น้ำมันหมดแล้ว” แต่ชี้ชัดว่า “เราไม่มีน้ำมันราคาถูกอีกต่อไปแล้ว” รายงานการประชุมกล่าวสรุปว่า ขณะที่ใต้พื้นดินมีปัญหาคความจำกัด และเหนือพื้นดินก็มีเหตุวุ่นวาย สถานการณ์เหล่านี้อาจนำไปสู่สมรภูมิใหญ่อย่างสมบูรณ์แบบ (Perfect Storm) ส่วนกลุ่มที่ปฏิเสธทฤษฎีฟิคออยล์ ระบุว่า เทคโนโลยี การค้นพบแหล่งใหม่ๆ “การขยายตัวของแหล่งสำรองพลังงาน” และน้ำมันจากแหล่งแปลกๆ อื่นๆ ก็จะช่วยช่วยสถานการณ์ แต่ถ้านักการคาดเดาของกลุ่มนี้ผิดพลาด เราก็จะจมลงสู่ความเดือดร้อนที่ลึกรุนแรง และถ้านักการคาดเดาของกลุ่มฟิคออยล์ผิดพลาด ก็เท่ากับเราได้อนุรักษ์และจำกัดการบริโภคไว้ล่วงหน้า ASPO – สหรัฐ กล่าวว่า การเดินทางของการระมัดระวังอย่างแบบกลุ่มหลังและมุ่งอนุรักษ์พลังงาน ควรดำเนินการในลักษณะทั้งประชาชาติ

ข้อสังเกตในสิ่งผิดปกติที่ไม่ควรละเลย

ข้อสังเกตจาก พิค ออยล์ รีวิว โดย ทอม วิปเปิล ระบุว่าราคาน้ำมันที่พุ่งสูงขึ้น ท่ามกลางเบื้องหลังการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเรื่อง นักเก็งกำไร ชัดความสามารถในการกลั่นไม่เพียงพอ และภัยคุกคามจากปัญหาภูมิรัฐศาสตร์นั้น ปรากฏว่า มีข้อเท็จจริงพื้นฐานอันหนึ่งรองรับอยู่ นั่นคือ **ข้อบ่งชี้ที่เผยให้เห็นมากขึ้นว่า สำรองน้ำมันโลกได้หมดตัวแล้วจริง** จากรายงานของไออีเอระบุว่า ระหว่างไตรมาสที่สาม สำรองน้ำมันของกลุ่มประเทศ โออีซีดี ลดลง 33 ล้านบาร์เรล หรือ 360,000 บาร์เรลต่อวัน ระหว่างช่วงไตรมาสหนึ่งเมื่อสำรองน้ำมันในคลังเพิ่มตามปกติประมาณ 280,000 บาร์เรลต่อวัน ภายนอกสหรัฐ สำรองน้ำมันใกล้ถึงจุดต่ำของระดับปกติ และมีความเกรงกลัวว่า ระดับนี้จะลดลงต่อไปอีกจนถึงระดับวิกฤตในฤดูหนาวนี้ นอกเหนือไปจากนี้ ยังมีความหวาดกลัวที่ว่า ในเมื่อการผลิตเท่าเดิมและความต้องการสูงขึ้นจากเอเชีย สำรองเหล่านี้จะไม่มีวันสามารถชดเชยเพิ่มขึ้นมาได้เลย อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมามีรายงานข่าวว่า สำรองน้ำมันดิบในคลังสหรัฐเพิ่มขึ้นมากกว่าที่คาดหมายที่ 1.8 ล้านบาร์เรล และสำรองน้ำมันเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้นมา 2.8 ล้านบาร์เรล ปกติการเพิ่มในระดับนี้ถือว่าพอเพียงที่จะกดราคาให้ลดลงอย่างน้อยชั่วระยะหนึ่ง แต่ทว่าการไม่เป็นเช่นนั้น นี่ต้องไม่ใช่เวลาปกติแน่นอน หรือว่าเมื่อปัจจัยอื่นๆ เช่น การขยายตัวของเศรษฐกิจจีน ค่าดอลลาร์อ่อนยวบลง และสำรองน้ำมันในยุโรปกำลังชิงขึ้นมา บดบังรายงานบัญชีสต็อกประจำสัปดาห์ของสหรัฐ ในการเป็นตัวกำหนดสำคัญๆของราคาน้ำมันแทนเสียแล้ว ? (พิก ออยล์ รีวิว 221007)

อีกข้อสังเกตหนึ่งจากบทความของ กอฟฟี่ โคลวิน ในซีเอ็นเอ็นภาคการเงิน วันที่ 31 ต.ค. เขาตั้งข้อสังเกตว่า ภาวะราคาน้ำมันที่พุ่งกระชูดอย่างแรงในช่วงสองสามสัปดาห์ที่ผ่านมา ต้องทำให้เรารู้สึกเยือกเย็นเป็นพิเศษเนื่องจากในหลายๆ ครั้งที่ผ่านมา เมื่อใดก็ตามที่หุ้นตกแรงๆ นักค้าหุ้นก็มักจะโทษว่าเกิดจากการที่ราคาน้ำมันขึ้นเร็วเกินไป แต่ตรรกะแบบนั้นใช้ไม่ได้กับเหตุการณ์ครั้งนี้ มีภาพที่ใหญ่กว่าแสดงให้เห็นว่า ความเชื่อมโยงระหว่างน้ำมันและเศรษฐกิจกำลังเปลี่ยนไป และเราต้องปรับความรับรู้ของสมองใหม่ เพื่อที่จะเข้าใจว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นตอนนี้ ฝ้าดูราคาน้ำมันพุ่งขึ้นและตกลงก็ไม่พออีกต่อไป โคลวินเสนอให้ดูหลังออกไปและสำรวจพฤติกรรมตลาดหุ้นใหม่ โดยให้ดูถอยหลังไปประมาณ 5 ปี เขาตั้งข้อสังเกตว่า ขณะที่ราคาน้ำมันพุ่งขึ้น ราคาน้ำมันที่ต่ำไม่เคยส่งผลกระทบต่อตลาดหุ้นหล่นลง หรือทำให้เศรษฐกิจง่อยไป แต่สิ่งที่ตรงกันข้ามได้เกิดขึ้น นั่นคือ ราคาน้ำมันพุ่งขึ้นถึงสามเท่าตัว ตลาดหุ้นก็พุ่งขึ้นทำสถิติใหม่ และเศรษฐกิจสหรัฐเติบโตอย่างมากตลอดช่วงเวลานี้ สภาพเช่นนี้ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ที่เราเคยพบมาคือ เมื่อราคาน้ำมันพุ่งขึ้น ก็จะมีภัยเศรษฐกิจถดถอย ไม่ว่าจะเป็นในปี 1973 1980 1981 หรือ 1990 การวิเคราะห์และมองสถานการณ์ใหม่นี้ มาจาก แคเนียล เยอร์กิน ประธานสมาคมวิจัยพลังงานมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านพลังงานโลกอาวุโส เขากล่าวว่า "นี่คือภาวะการตื่นตระหนกด้านอุปสงค์ ไม่ใช่อุปทาน" และว่า "สาเหตุของสภาพนี้คือการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นพิเศษในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา" (ฟอร์จูน เวีย ซีเอ็นเอ็น ภาคการเงิน 311007)

4. ความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจ

การลงทุนและสร้างโรงกลั่นน้ำมันในภูมิภาคตะวันออกกลาง

ในรอบเดือน ต.ค. ที่ผ่านมานี้ มีรายงานข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวสร้างเสริมสมรรถนะโรงกลั่นน้ำมันเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ล่าสุดคือ รายงานการเตรียมสร้างโรงกลั่นน้ำมันในอิหร่าน โดยมีข่าวว่ากลุ่มบริษัทเอสซาร์ของอินเดีย และบริษัทกลั่นน้ำมันแห่งชาติของอิหร่าน จับมือกันสร้างโรงกลั่นขนาด 300,000 บาร์เรลต่อวัน ทางภาคใต้ของอิหร่านต้นปีหน้า เพื่อช่วยส่งเสริมภาคการกลั่นน้ำมันที่ติดขัดของสมาชิกกลุ่มโอเปค ที่ต่อสู้กับภาวะขาดแคลนน้ำมัน โรงกลั่นประมาณว่ามีราคา 8-10 พันล้านดอลลาร์ จะเป็นโครงการปลายน้ำแห่งแรกที่ลงทุนโดยต่างประเทศในอิหร่าน และเป็นการพัฒนาโรงกลั่นต่างชาติแห่งแรกของเอสซาร์ (รอยเตอร์ 251007) นอกจากนั้น อิหร่านยังมีข่าวว่า ในช่วง 20

ปีจากนี้ไป อิหร่านวางแผนจะลงทุน 130 พันล้านดอลลาร์ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหการขยายตัวของอุปสงค์แก๊สธรรมชาติภายในประเทศ ทั้งนี้ บริษัทแก๊สแห่งชาติของอิหร่านกล่าวว่า ทางบริษัทจะเจียดงบประมาณ 90 พันล้านดอลลาร์ให้แกโครงการส่งแก๊ส และเพิ่มเครือข่ายท่อส่งแก๊สที่มีอยู่แล้วอีก 53,000 กิโลเมตร และเพิ่มสถานีแก๊สอีก 140 แห่ง (ดาวโจนส์ นิวส์ไวร์ 181007)

การลงทุนสร้างโรงกลั่นน้ำมันของกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ – จิซีซี รายงานข่าวกล่าวว่า บริษัท โปรลิตส์ ซึ่งเป็นบริษัทวิจัยสำนักงานในคูไบ ได้จัดทำรายงานผลการวิจัยระบุว่า ในกลุ่มประเทศ จิซีซี ซึ่งเต็มไปด้วยเงินสดๆ จากการที่ราคาน้ำมันสูงติดต่อกันมาหลายปี มีการลงทุนขนาดใหญ่ในโครงการสร้างโรงกลั่นน้ำมันแห่งใหม่ๆ เพื่อรองรับความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และความเข้มงวดของรายละเอียดของสินค้าที่มีมากขึ้น รายงานวิจัยกล่าวด้วยว่า มูลค่ารวมของโครงการสร้างโรงกลั่นเหล่านี้รวมแล้ว เกินกว่า 122 พันล้านดอลลาร์ และในนี้ 80 พันล้านดอลลาร์ อยู่ในซาอุดีอาระเบีย และมีกำหนดเสร็จสิ้นก่อนปี 2013 การลงทุนสร้างโรงกลั่นใหม่ๆ ได้นำไปสู่การขยายตัวในการสั่งซื้อเรือบรรทุกสินค้าใหม่หลายลำ โดยเฉพาะเรือที่จะขนถ่ายผลิตภัณฑ์เคมี (รายงานข่าว 141007) ก่อนหน้านั้นเมื่อวันที่ 8 ต.ค. มีรายงานข่าวว่า กลุ่ม จิซีซีได้เริ่มส่งเสริมการกลั่นน้ำมัน และมีการคาดหมายว่า สมรรถนะการกลั่นน้ำมันดิบของกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ จะเพิ่มขึ้นประมาณ 45.5% มาอยู่ที่ 6.3 ล้านบาร์เรลต่อวันภายในปี 2010 เนื่องจากจะมีการเปิดโรงกลั่นน้ำมันใหม่ๆ ขึ้น และมีการเพิ่มสมรรถนะการผลิตของโรงกลั่นที่มีอยู่แล้ว รายงานอ้างตัวเลขรายงานธนาคารอุตสาหกรรมของเอมิเรตส์ ในปี 2005 ผลผลิตรวมอยู่ที่ 4.3 ล้านบาร์เรลต่อวัน โรงกลั่นใหม่ที่มีแผนการสร้างแน่นอนคือ ในซาอุดีอาระเบีย คูเวต กาตาร์ และในโอมาน รวม 4 แห่ง (กัลฟ์ นิวส์ 081007)

ซาอุดีและรัฐอ่าวอาหรับอื่นๆ รวมทั้งจัดตั้งบริษัทน้ำมันและแก๊สใหม่ มีรายงานข่าวจากซาอุดีอาระเบียว่า บริษัทน้ำมันแห่งใหม่กำลังเตรียมดำเนินงาน ทั้งนี้มาจากการที่ กลุ่มนักธุรกิจ แล่นักการอุตสาหกรรมซาอุดีอาระเบีย และรัฐอ่าวอาหรับอื่นๆ จำนวนหนึ่ง ได้มารวมตัวกันตั้งเป็นทีมงาน ในความพยายามที่จะก่อตั้งบริษัทน้ำมันและแก๊ส มูลค่าลงทุนเบื้องต้น 1.2 พันล้านริยัล โดยบริษัทดังกล่าวจะเลือกบริษัทขุดน้ำมันเชิงลึกของจีน มาเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ โดยจะไปแข่งขันกับบริษัทน้ำมันต่างประเทศที่กำลังทำงานอยู่ในซาอุดีอาระเบียเอง (อาหรับ นิวส์ 091007)

ซาอุดีอาระเบียเผชิญปัญหาค่าใช้จ่ายโครงการต่างๆ เพิ่มสูงขึ้นอีก รายงานข่าววันที่ 31 ต.ค. ระบุว่า โรงงานไฟฟ้าซาอุดีอาระเบียมีค่าใช้จ่ายสูงถึง 4 พันล้านดอลลาร์ กล่าวคือ การก่อสร้างโรงไฟฟ้าและโรงงานทำน้ำจืด ราชอาสน์ ในซาอุดีอาระเบียจะมีค่าใช้จ่ายมากกว่าที่ประมาณการไว้แต่แรกประมาณ 25% หรือประมาณ 3 พันล้านดอลลาร์ รายงานข่าวอ้างข้อมูลจากนักการธนาคารที่สนับสนุนการเงินให้แก่โครงการว่า ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งทั้งภูมิภาคอ่าวอาหรับ ทั้งนี้มาจากแรงขับของราคาวัสดุในตลาดโลกที่เพิ่มมากขึ้น เช่น เหล็กกล้า และการแข่งขันกันในกลุ่มบริษัทรับเหมาก่อสร้างระดับภูมิภาค ที่พยายามเข้าประมูลงานมูลค่าสูง ซึ่งก็ได้ทำให้ค่าจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นด้วย (รอยเตอร์ 311007)

ตุรกีสนับสนุนการเงินให้แก่ธุรกิจแก๊สของอิหร่าน รายงานเมื่อต้นเดือน ต.ค. ระบุว่า ตุรกีได้วางแผนจะสนับสนุนเงินลงทุนประมาณ 3.5 พันล้านดอลลาร์ เพื่อทำธุรกิจการผลิตแก๊สในอิหร่าน โดยใช้เงินของบริษัทของรัฐบาลตุรกี แม้ว่าจะถูกสหรัฐคัดค้าน โดยสหรัฐได้เร่งให้ตุรกีตัดความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับอิหร่าน รายงานข่าวกล่าวว่า บริษัทปิโตรเลียมตุรกี จะเริ่มลงทุนในโครงการท่อแก๊สเชอร์พาสของอิหร่านทันทีที่มีการลงนามข้อตกลงที่เห็นพ้องกันทั้งสองฝ่าย ในราวครึ่งหลังของเดือน ต.ค. นี้ (รอยเตอร์ 041007)

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ

1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจทั่วไป

ในรอบเดือน ต.ค. ในตะวันออกกลาง มีความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจที่น่าจับตาในแง่มุมต่างๆ ดังนี้ ในด้านการวิเคราะห์คาดการณ์แนวโน้ม มีรายงานเผยแพร่ของ ไอเอ็มเอฟ ชี้ว่า โครงการลงทุนที่จะดำเนินการในรัฐอ่าวอาหรับในช่วง 5 ปีจากนี้ คาดว่าจะมีมูลค่าอย่างน้อย 800,000 ล้านดอลลาร์ และในจำนวนนี้มีถึง 75% ที่ลงไปในภาคธุรกิจที่ไม่ใช่น้ำมันด้วย แต่รายงานก็ระบุว่า สมาชิกกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับส่วนใหญ่ยังจะเผชิญปัญหาเงินเฟ้อในระดับสูงอยู่ต่อไปในปี 2007 แต่ในปีหน้าจะต่ำลงเล็กน้อย ขณะที่คาดการณ์แนวโน้มอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจจะชะลอลงอยู่ที่ 5.4% ทั้งในปีนี้และปีหน้า โดยกาตาร์จะขยายตัวในอัตราสูงสุดที่ 14.2% ในปีนี้และ 14.1% ในปี 2008

ส่วนความเคลื่อนไหวเศรษฐกิจอิสลาม ที่น่าจับตา มีข่าวว่าในเดือน พ.ย. กาตาร์จะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมประจำปี 2007 ว่าด้วยการเงินเพื่อโครงสร้างพื้นฐานของโลกอิสลาม ทั้งนี้ เพื่อวาดภาพภูมิทัศน์ในอนาคตสำหรับการทำข้อตกลงโครงการขนาดใหญ่ และแสวงหาข้อสรุปเกี่ยวกับการเงินอิสลาม สำหรับคนรุ่นต่อไป และมีข่าวว่า ธนาคารเฮเฮลบีซี ในนามของเฮเฮลบีซี โฮลดิ้ง ได้ร่วมมือกับตลาดการเงินนานาชาติดูไบ ในการริเริ่มจัดทำดัชนีตราสารหนี้อิสลามทั่วโลก และเฉพาะในตะวันออกกลาง เพื่อส่งเสริมและเร่งให้มีการซื้อขายเพิ่มขึ้น ภายหลังจากชะงักจากแรงกระทบของวิกฤติตราสารหนี้เพื่อที่อยู่อาศัยในสหรัฐเมื่อเร็วๆ นี้ นอกจากนั้น ในเดือนนี้ยังมีสถาบันการเงินหลายแห่งในประเทศตะวันออกกลาง มีการริเริ่มเปิดบริการด้านการเงินอิสลาม เช่น ธนาคารอะห์ลี ยูเออี ได้เปิดตัวบริการธนาคารอิสลาม อัล อีลาล ซึ่งเป็นสาขาแห่งแรกของธนาคารในราชอาณาจักรบาห์เรน และก็มีข่าวอีกว่า ธนาคารแห่งชาติของคูเวตก็ได้ประกาศเปิดตัวกองทุนตลาดเงินดอลลาร์แห่งใหม่ที่ปฏิบัติตามกฎชาริอะห์อิสลาม

ขณะที่ภาวะเศรษฐกิจโลกเริ่มฉายแววไม่ค่อยดี โดยเฉพาะผลกระทบจากปัญหาราคาน้ำมันที่พุ่งสูงขึ้นไม่ยั้ง ทำให้ทั่วโลกหันมาให้ความสนใจความเคลื่อนไหวและสถานการณ์ในภูมิภาคตะวันออกกลางมากขึ้น และราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียเป็นประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลาง ที่ได้รับความสนใจเป็นพิเศษ ในเดือนนี้มีรายงานผลการศึกษากับเศรษฐกิจในซาอุดีฯของหลายสำนักเผยแพร่ออกมา เช่น รายงานของธนาคารเพื่อการลงทุน อีเอฟจี-แอร์เมส ที่ระบุว่า การปฏิรูปโครงสร้าง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ของซาอุดีอาระเบียเป็นตัวกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศนี้ เช่นเดียวกับสมัชชาเศรษฐกิจโลก หรือ World Economic Forum ที่ลงทุนศึกษาโดยใช้สถานการณ์สมมติเพื่อได้ภาพของซาอุดีอาระเบียถึงปี 2025 เพื่อแสวงหาปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประเทศนี้ และทั่วทั้งภูมิภาคนี้ นับตั้งแต่บัดนี้ไปจนถึงปี 2025

นอกจากนั้น ยังมีความเคลื่อนไหวและสถานการณ์เศรษฐกิจในประเทศอื่นๆ อีกหลายแห่ง เช่น ในยูเออี อิรัก อิหร่าน จอร์แดน ซีเรีย และประเทศอื่นๆ ที่สมควรจับตาติดตามต่อไป

2. สถานการณ์และวิเคราะห์คาดการณ์ทางเศรษฐกิจ

-รายงานไอเอ็มเอฟชี้ รัฐอ่าวอาหรับยังต้องเผชิญเงินเฟ้อสูงต่อเนื่อง

ไอเอ็มเอฟ ในรายงานแนวโน้มเศรษฐกิจในภูมิภาคตะวันออกกลาง เผยแพร่เมื่อวันที่ 29 ต.ค. ชี้ว่า ภาวะเงินเฟ้อในกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับที่อุดมด้วยน้ำมันส่วนใหญ่ จะยังคงสูงต่อไปในปี 2007 ขับเคลื่อนโดยความต้องการที่อยู่อาศัย และสินค้าต่างๆ ที่ยังอยู่ในระดับสูง แต่จะลดต่ำลงเล็กน้อยในปีหน้า นอกจากนั้น กลุ่มรัฐอ่าวอาหรับจะยังคงได้เห็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่น่าประทับใจต่อไป แม้ว่าจะอยู่ในอัตราที่ต่ำลงเล็กน้อยจากปี 2006 ในเกือบทุกประเทศ ยกเว้น โอมาน และกาตาร์ แต่ไอเอ็มเอฟก็ยังยืนยันว่า การปล่อยค่าเงินจากการผูกติดกับดอลลาร์ที่กำลังอ่อนตัวอย่างแรง จะไม่ช่วยในการลดเงินเฟ้อ เนื่องจากแรงกดดันส่วนใหญ่มาจากภายในประเทศ

รายงานกล่าวว่าอัตราเงินเฟ้อในกาตาร์ที่มั่งคั่งไปด้วยแก๊สธรรมชาติ จะขึ้นถึง 12% ในปี 2007 เทียบกับ 11.8% ในปี 2006 ขณะที่จะลดลงมาอยู่ที่ 10% ในปี 2008 ส่วนในยูเออี ที่ราคาที่อยู่อาศัยพุ่งสูงขึ้นมา เงินเฟ้อประมาณว่าจะลดลงจาก 9.3% ในปี 2006 มาอยู่ที่ 8.0% ในปี 2007 และ 6.4% ในปี 2008 หลังจากที่มีการประเมินแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของอุปกรณ์เครื่องใช้ในบ้าน ทั้งนี้ ไอเอ็มเอฟ เลือกที่จะแบ่งดัชนีราคาผู้บริโภคของยูเออีเป็น 2 ส่วนเพื่อการคำนวณโดยแยกเอาค่าเช่าออกไปต่างหาก รายงานกล่าวต่อไปว่า ราคาบ้านที่อยู่อาศัยในยูเออีเพิ่มสูงขึ้นประมาณ 16% ในปี 2006 เทียบกับ 6% ที่เพิ่มขึ้นมาของทุกสิ่งทุกอย่างอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ค่าเช่าที่เพื่อคาดว่าจะลดลงมาอยู่ที่ 12% ในปี 2007 และที่ประมาณ 6% ในปี 2008

"กาตาร์และยูเออี -ซึ่งอยู่ที่ดูไบเป็นส่วนใหญ่- จะเหมือนกันมาก ทั้งสองประเทศขยายตัวรวดเร็ว และมีชุมชนคนทำงานมีอาชีพที่มาจากต่างประเทศจำนวนมาก ซึ่งต้องการบริการโครงสร้างพื้นฐานด้านที่พักอาศัย การศึกษานูตริหลาย และอื่นๆ" โนห์เซน ช่าน ผู้อำนวยการไอเอ็มเอฟภูมิภาคตะวันออกกลางและเอเชียกลาง กล่าวในการให้สัมภาษณ์

กลุ่มรัฐอ่าวอาหรับทั้งหมด ต้องเผชิญค่าใช้จ่ายที่สูงจากราคาวัสดุก่อสร้างท่ามกลางกระแสการขยายตัวอย่างกว้างขวางของการก่อสร้างทั่วภูมิภาค รวมทั้งราคาอาหารที่เพิ่มสูงขึ้นทั่วโลก ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ทำให้เงินเฟ้อในซาอุดีอาระเบีย ซึ่งปกติจะนิ่งอยู่กับที่ ขยับสูงขึ้น 2.5% ในปี 2006 และขยับเป็น 3% ในปีนี้ 2007 และในปี 2008 ก็ยังสูงอยู่ ส่วนเงินเฟ้อในบาห์เรนประมาณว่ายังอยู่ที่ 2.9% ในปี 2007 และในโอมานจะขึ้นจาก 3.2% มาเป็น 3.8% ส่วนในคูเวตนั้นลดลงจาก 2.8% มาอยู่ที่ 2.6%

ช่านยังกล่าวด้วยว่า ภาวะเศรษฐกิจในกลุ่มสมาชิกทั้ง 6 ประเทศของรัฐอ่าวอาหรับจะยังคงขยายตัวในอัตราที่น่าประทับใจ เศรษฐกิจกาตาร์คาดว่าจะขยายตัว 14.2% ในปี 2007 และ 14.1% ในปี 2008 และว่า เศรษฐกิจของซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นประเทศที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคตะวันออกกลาง จะขยายตัวประมาณ 4.1% และ 4.3% ในปี 2007 และ 2008 ตามลำดับ ขณะที่ ยูเออี ซึ่งเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับสองรองจากซาอุดีอาระเบีย จะขยายตัวประมาณ 7.7% และ 6.6% ในปี 2007 และ 2008 ตามลำดับ (บาห์เรน ทรูเนน 301007)

-การลงทุนและการเติบโตของกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ หรือ จีซีซี

ไอเอ็มเอฟชี้ รัฐอ่าวอาหรับจะลงทุนแปดแสนล้านดอลลาร์ในภาคที่ไม่ใช่น้ำมันในปี 2012

รายงานเสนอโดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ ไอเอ็มเอฟ เมื่อปลายเดือน ต.ค. ระบุว่า โครงการลงทุนที่จะดำเนินการในกลุ่มรับอ่าวอาหรับในช่วงอีก 5 ปีข้างหน้า คาดว่าจะมีมูลค่าอย่างน้อย 800 พันล้านดอลลาร์ และชี้ว่า ในจำนวนนี้ 75% จะลงไปภาคเศรษฐกิจธุรกิจที่ไม่ใช่น้ำมัน และจากรายงานพบว่า ผลประกอบการในด้านเศรษฐกิจของจีซีซี ในช่วง 4 ปีที่ผ่านมาเน้นแข็งแกร่งมาก เศรษฐกิจ จีซีซี ขยายตัวในอัตราเฉลี่ยถึง 7% ต่อปี นอกจากนั้น บัญชีเดินสะพัดยังเพิ่มขึ้นถึง 23% และ 27% ของจีดีพี ในปี 2006-2007 (มีนาเอฟเอ็น เพรส 301007)

ไอเอ็มเอฟ ทำนายอัตราดอกเบี้ยโดยเออีปี 2007 จะลดลง แต่ก็ยังอยู่สูงที่ 8%

กองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ ไอเอ็มเอฟ ระบุว่าคาดการณ์ในรายงานแนวโน้มเศรษฐกิจในภูมิภาคที่เผยแพร่เมื่อวันที่ 29 ต.ค. ระบุว่า คาดว่าอัตราดอกเบี้ยของยูไนเต็ดอาหรับเอมิเรตส์ ปี 2007 จะชะลอตัวลง เนื่องจากมีความเป็นไปได้ที่โครงการก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์จะชะลอตัว เนื่องจากอุปทานติดขัดและราคาแพงขึ้น อย่างไรก็ตาม ในระยะกลาง ภาคเศรษฐกิจที่ไม่ใช่น้ำมันคาดว่าจะขยายตัวต่อไปในอัตราที่สูงประมาณ 9% ดังนั้น แม้ว่าคาดการณ์การเติบโตจะชะลอลง แต่ก็ยังขยายตัวในระดับสูงพอสมควร คือที่ประมาณ 8% อนึ่ง รายงานระบุถึงข้อแนะนำของไอเอ็มเอฟที่ให้ดำเนินการเร่งรัดการปฏิรูปเพื่อรักษาจังหวะก้าวของการเติบโตเอาไว้ (คาสีจ โทมส์ 311007)

-ผ.อ. ไอเอ็มเอฟ เตือนผลเสียของการผูกค่าเงินไว้กับดอลลาร์ที่กำลังอ่อนอย่างแรง

โมห์เซน ช่าน ผู้อำนวยการไอเอ็มเอฟภูมิภาคตะวันออกกลางและเอเชียกลาง กล่าวในการให้สัมภาษณ์เมื่อต้นเดือน ต.ค. นี้ว่า การผูกค่าเงินไว้กับดอลลาร์และการขาดอิสระในการใช้เครื่องมือทางการเงิน จะเป็นการรบกวนขีดความสามารถของผู้กำหนดนโยบายในรัฐอ่าวอาหรับ หรือกลุ่ม จีซีซี ในอันที่จะควบคุมราคาสินค้าที่เพิ่มขึ้นอย่างไม่ปรานีปราศรัย เขาระบุว่า ธนาคารกลางกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับกำลังตกอยู่ในที่นั่งระหว่างเขาควาย ขณะที่จำเป็นต้องดำเนินรอยตามนโยบายทางการเงินของธนาคารกลางสหรัฐในเรื่องอัตราดอกเบี้ย โดยไม่สนใจว่ามันจะเป็นตัวกระตุ้นหรือเป็นตัวคลี่คลายแรงกดดันจากปัญหาเงินเฟ้อ โดยช่านกล่าวถึงเหตุการณ์เมื่อเร็วๆ นี้ที่เฟดประกาศตัดลดดอกเบี้ย โดยระบุว่าสถานการณ์เศรษฐกิจของกลุ่ม จีซีซี นั้นไม่เหมือนสหรัฐ ซึ่งกำลังเผชิญหน้าปัญหาเศรษฐกิจชะลอตัว การตัดลดดอกเบี้ยของกลุ่ม จีซีซี มีแต่จะยิ่งเติมเชื้อเพลิงแนวโน้มปัญหาเงินเฟ้อให้ลุกลามขึ้น "นี่คือผลเสียของการผูกติดค่าเงินกับดอลลาร์ คุณจะไม่สามารถดำเนินนโยบายทางการเงินได้อย่างเป็นอิสระ ตราบเท่าที่ภาวะเศรษฐกิจของทั้งสหรัฐและ จีซีซี เคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน มันก็จะทำให้จีซีซีไม่สามารถควบคุมปัญหาเงินเฟ้อของตนเองได้เลย" อย่างไรก็ตาม ช่านชี้ว่า การผูกค่าเงินไว้กับดอลลาร์ก็มีข้อดีมาชดเชย ตรงที่ให้ความรู้สึกมั่นคงแก่นักลงทุนนานาชาติและผู้นำเข้าสินค้า และว่า "70% ของสินค้าที่นำเข้าของกลุ่มประเทศ จีซีซี ยังกำหนดเป็นเงินสกุลดอลลาร์" (คาสีจ โทมส์ 301007)

-ซาอุดีอาระเบีย - ศูนย์รวมความสนใจของภูมิภาคและของโลก

-การปฏิรูปโครงสร้างเป็นตัวกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจของซาอุดีอาระเบีย

ธนาคารเพื่อการลงทุนระดับภูมิภาค อีเอฟจี-แอร์เมส เสนอรายงานภายใต้หัวข้อว่า "สร้างเศรษฐกิจขณะที่กำลังขยายตัว" เมื่อวันที่ 30 ต.ค. 2007 ว่า เศรษฐกิจที่มีโครงสร้างแข็งแกร่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและราคาน้ำมันที่สูงต่อเนื่อง ทั้งหมดเป็นปัจจัยที่ทำให้ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม รายงานได้กล่าวเตือนว่า การขึ้นต่อภาคเศรษฐกิจน้ำมันและพลังงานต่อไปจะไม่มั่นคง รายงานกล่าวอีกว่า นับตั้งแต่เริ่มทศวรรษนี้ ซาอุดีอาระเบียได้ผ่านการปรับแปรด้านเศรษฐกิจไปแล้วอย่างมากมาย เป็นแนวโน้มที่จะดำเนินอย่างต่อเนื่องต่อไปอีก โดยขึ้นกับข้อเท็จจริงที่ว่า ซาอุดีอาระเบียได้กลายเป็นชาติที่มีความเข้มแข็งทางโครงสร้างเศรษฐกิจมากขึ้น มอนิกา มาลิก นักเศรษฐศาสตร์สังกัด อีเอฟจี-แอร์เมส เผยว่า จีดีพี อย่างเป็นทางการของราชอาณาจักร ขยายตัวเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว นับตั้งแต่เริ่มปี 2006 และทางการรัฐบาลก็ได้ใช้บางส่วนของความมั่งคั่งที่ได้จากน้ำมันนี้ไปช่วยลดระดับหนี้สินจนลงมาถึง 28% ในปี 2006 จาก 115% จากปี 1999 และนำไปเพิ่มสำรองเงินตราต่างประเทศ "การเคลื่อนไหวนี้ ได้สร้างหมอนรองอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับให้วงจรเศรษฐกิจของประเทศสามารถหมุนไปได้อย่างราบรื่น และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการเพิ่มการใช้จ่ายเมื่อราคาน้ำมันต่ำลง การลดหนี้ การเพิ่มสำรองเงินตราต่างประเทศ และความระมัดระวังมากขึ้นในการนำเงินน้ำมันไปใช้จ่าย เป็นปัจจัยแกนกลาง ในการเพิ่มเครดิตความน่าเชื่อถือให้แก่ซาอุดีอาระเบียเป็นอย่างมาก

จากรายงาน การคาดแนวโน้มเศรษฐกิจสำหรับปี 2007 และ 2008 ยังคงเป็นบวก และการที่ราคาน้ำมันยังคงอยู่ในระดับสูงต่อไป ก็จะสนับสนุนการขยายอัตราการใช้จ่ายของภาครัฐ ทำให้มีรายได้จากน้ำมันในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น เพื่อสามารถกระจายไปสู่เศรษฐกิจภายในประเทศได้กว้างขวางมากขึ้น อัตราการเติบโตของจีดีพีที่ไม่ได้มาจากรายได้น้ำมันจะยังคงเพิ่มขึ้นอย่างแข็งแกร่งจนกว่าจะสิ้นสุดวาระ โดยจะอยู่ระหว่าง 6.5 – 7.0% ในช่วงสองปีจากนั้น นอกจากนั้น ประเทศยังได้ผ่านประสบการณ์ของการแปรเปลี่ยนภายในภาคธุรกิจ รัฐบาลได้กำหนดให้ไปพร้อมๆ กับโครงการปฏิรูปอย่างกว้างขวาง ซึ่งรวมศูนย์อยู่ที่การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของการลงทุนให้ดีขึ้น (อาหรับนิวส์ 311007)

-สมัชชาเศรษฐกิจโลกมองภาพอนาคตชาอุดีอาระเบีย 20 ปีข้างหน้า

สมัชชาเศรษฐกิจโลก หรือ World Economic Forum เผยผลการศึกษารูปแบบจำลองสถานการณ์ล่าสุด ชื่อ "ราชอาณาจักรชาอุดีอาระเบียและโลก - แบบจำลองสถานการณ์ถึงปี 2025" เป็นการมองภาพชาอุดีอาระเบียในอนาคตใน 3 เรื่องใหญ่ๆ คือแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม การเมืองและเทคโนโลยี เพื่อนำเสนอวิสัยทัศน์ที่ท้าทายออกแบบสำหรับทดสอบยุทธศาสตร์ เปิดกว้างให้มีการอภิปรายถกเถียง และการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อชาอุดีอาระเบีย และทั่วทั้งภูมิภาค จากนี้ไปจนถึงปี 2025

นิโคลาส เดวิด ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการจำลองสถานการณ์อนาคตประจำ WEF และผู้เขียนรายงานร่วมกับ เชียมี ฮายาซี กล่าวว่า ชาอุดีอาระเบียในฐานะประเทศเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุด และผู้เล่นการเมืองสำคัญในภูมิภาค จึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดอนาคตของภูมิภาคตะวันออกกลาง ยังไม่ต้องพูดถึงระดับโลก และเป็นเรื่องที่สำคัญมากที่นักธุรกิจ นักการเมือง ตลอดจนผู้นำชุมชนจะต้องรู้จักผู้ที่มีบทบาทในราชอาณาจักรแห่งนี้ และยอมรับลักษณะพลวัตรของประเทศ ตลอดจนสภาพต่างๆ ในอนาคตที่อาจมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง

รายงานได้นำเสนอ 3 ภาพสถานการณ์จำลองในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้าของชาอุดีอาระเบีย ประกอบด้วย โอเอซิส, แชนด์สตอร์ม และอ่าวที่อุดมสมบูรณ์ กล่าวคือ โอเอซิสเป็นภาพที่ความมั่นคงในภูมิภาคยังคงเป็นเรื่องชาอุดีอาระเบียให้ความสนใจ แต่เน้นที่ความร่วมมือในการปฏิรูปสถาบัน และการสร้างความสมานฉันท์ภายในรัฐภูมิภาคอ่าวอาหรับ หรือ จิซีซี ส่งเสริมให้ชาอุดีอาระเบียแบ่งปันขยายตัวในสถานการณ์โลกที่มีลัทธิปกป้องแผ่ขยายมากขึ้น ผู้นำทางการเมืองเน้นไปที่การปกครองแบบเทคโนโลยีที่ประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการสร้างตลาดที่แข็งแกร่งเรื่องทั้งภายในประเทศและในระดับภูมิภาค ส่วนภาพจำลองสถานการณ์ที่สอง แชนด์สตอร์ม เป็นภาพอนาคตที่ผสมผสานระหว่างเหตุการณ์ที่นำไปสู่ความไร้เสถียรภาพในภูมิภาคอย่างสำคัญ รวมถึงความขัดแย้งระหว่างสหรัฐกับอิหร่าน จากนั้นก็ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมภายในประเทศที่เต็มไปด้วยความเดือดร้อนใจ และสภาพทางเศรษฐกิจที่เลวร้ายสำหรับชาอุดีอาระเบีย ในภาพจำลองสถานการณ์ที่สาม อ่าวที่อุดมสมบูรณ์ เป็นภาพของโลกที่ชาอุดีอาระเบียสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อม ที่มีลักษณะมีอุปสงค์ในพลังงานที่มั่นคงแข็งแรง และโลกาภิวัตน์แผ่ขยายมากขึ้น (มินา เอฟเอ็น เพรส 251007)

-ไอเอ็มเอฟ ชี้เงินรัลของชาอุดีกำหนดค่าต่ำกว่าความเป็นจริง

คณะกรรมการผู้ช่วยการองค์การการเงินระหว่างประเทศ หรือ ไอเอ็มเอฟ กล่าวว่า ค่าเงินรัลของชาอุดีอาระเบีย ขณะนี้ดูเหมือนมีค่าต่ำกว่าความเป็นจริงในระดับกลางๆ ซึ่ง ผู้อำนวยการหลายคนมองว่าเป็นเหตุการณ์ในระยะผ่าน สะท้อนภาวะอาการช็อคในการทางการค้า ส่วนผู้อำนวยการอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าค่าเงินรัลขณะนี้ก็สอดคล้องกับภาวะพื้นฐานทางเศรษฐกิจแล้ว ขณะที่อีกส่วนหนึ่งเห็นว่าชาอุดีฯ ควรปรับอัตราแลกเปลี่ยนให้ยืดหยุ่น เพื่อจะได้ช่วยลดการผันผวนในภาวะที่ราคาน้ำมันมีความไม่แน่นอนขณะนี้

รายงาน ไอเอ็มเอฟระบุว่า ผลดำเนินการในภาพใหญ่ของเศรษฐกิจชาอุดีอาระเบียในปี 2006 ยังคงเข้มแข็ง แม้ว่าอัตราการเติบโตของ จีดีพี ที่แท้จริงลดลงมาอยู่ที่ 4.3% เมื่อมีการลดการผลิตน้ำมันลง 1.5% ตามการประกาศตัด

สินของโอเปค ภาคเศรษฐกิจที่ไม่ใช่น้ำมัน ขยายตัวเพิ่ม 6.3% สนับสนุนโดยนโยบายงบประมาณที่ขยายตัวและการลดตัวของกิจกรรมภาคเอกชน ผู้บริหารของซาอุดีอาระเบียยังคงสนับสนุนความมั่นคงของตลาดน้ำมันผ่านการดำเนินโครงการลงทุน 80 พันล้านดอลลาร์เพื่อเพิ่มสมรรถนะการกลั่นน้ำมันทั้งในและต่างประเทศขึ้นประมาณ 43% เพื่อให้ได้ 5.9 ล้านบาร์เรลต่อวัน นอกจากนั้น ผู้บริหารเหล่านี้ยังพิจารณาการลงทุนเพิ่มเพื่อขยายประสิทธิภาพการผลิตน้ำมันให้ถึง 13.1 ล้านบาร์เรลต่อวันภายในปี 2013 (โทมส์ ออฟ โอมาน 251007)

3. ความเคลื่อนไหวเศรษฐกิจโลกอิสลาม

โดฮาเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมว่าด้วยการเงินอิสลามในต้นเดือน พ.ย.2007

จากการสำรวจที่พบว่าธุรกิจการเงินแบบอิสลามนั้นมีการขยายตัวมากขึ้นเรื่อยๆ ในปี 2006 โครงการในระดับภูมิภาคที่สนับสนุนโดยเงินทุนแบบอิสลามขยายตัวประมาณ 12.65% เกือบเท่าตัวของปี 2005 ที่ขยายตัว 6.58% และตลาดธุรกิจขนาดใหญ่บางตัวก็มีสัดส่วนของเงินอิสลามอยู่ด้วยถึงกว่า 40% ผู้เชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรมคมนาคมทำนายว่าแนวโน้มในอนาคตของสุกุก หรือตราสารหนี้แบบอิสลาม ในฐานะที่เป็นผลิตภัณฑ์การเงินและหลักทรัพย์เอกชนแบบอิสลามชนิดหนึ่ง ที่ได้แสดงความแข็งแกร่งสำหรับการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน คาดว่าจะเป็นตัวกระตุ้นให้กับคลื่นการเติบโตลูกใหม่ และเป็นตัวดึงดูดนักลงทุนที่ไม่อยู่ในวงจรธนาคาร นอกจากนั้น มีบริษัทต่างๆ จำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ที่เล็งมาที่ตลาดเงินอิสลามในฐานะที่เป็นแหล่งเงินทุน และพลังเหล่านี้จะเป็นตัวช่วยสร้างเงื่อนไขทางการตลาดในการดึงดูดเงินทุนเพิ่มเข้ามาอย่างมหาศาลทั้งในปีนี้ และต่อไป

จากการมองเห็นภาพอนาคตกรรมดังกล่าว ทำให้การประชุมประจำปีครั้งที่สองของที่ประชุมว่าด้วยการเงินเพื่อโครงสร้างพื้นฐานโลกอิสลาม (WIIFC – World Islamic Infrastructure Finance Conference) ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 4 และ 5 พ.ย. ในกรุงโดฮา ประเทศกาตาร์ มีเนื้อหาสำคัญเป็นการฉลองความสำเร็จของอุตสาหกรรมนานาชาติ เนื้อหาหลักของการประชุมคือ "การเป็นหุ้นส่วนกับสถาบันการเงินและนักพัฒนาด้านการเงินดั้งเดิม เพื่อตามทันการขยายตัวของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน" โดยมีผู้เข้าร่วมที่ประกอบด้วยคณะผู้บริหารระดับสูง ตัวแทนจากธนาคารนานาชาติ สถาบันการเงินการลงทุน และจากภาคก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานชั้นนำ ประมาณ 250 คน (เพนนิชูลา 301007)

อาบูดาบี เป็นเจ้าภาพจัดประชุมสมัชชาการเงินนานาชาติอิสลามในเดือน พ.ย.

การประชุมจะมีขึ้นระหว่างวันที่ 19-22 พ.ย. 2007 การประชุมนี้ถือเป็นการจัดขึ้นครั้งแรกในอาบูดาบี ได้รับการสนับสนุนโดยหอการค้าและอุตสาหกรรมอาบูดาบี โดยเปิดขึ้นในช่วงเวลาที่อุตสาหกรรมการเงินธนาคารอิสลามกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็วในขอบเขตทั่วโลก โดยเฉพาะในยูเออี มีอัตราการเติบโตปีที่ 18% อย่างไรก็ตาม ยังมีอุปสรรคสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่ขัดขวางการเติบโตของเงินอิสลามโลกอยู่ นั่นก็คือการขาดมาตรฐานสากล ซึ่งจะเป็นสาระสำคัญของที่ประชุมสมัชชาครั้งนี้ ที่สภาทั่วไปของธนาคารและสถาบันการเงินอิสลามต่างๆ จะมาทบทวนและนำเสนอกระบวนการของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามใหม่ทั้งหมด รวมทั้งประเด็นปัญหาเร่งด่วนที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาคือ ความต้องการในเรื่องการฝึกอบรมให้กับผู้จัดการการเงินอิสลามรุ่นใหม่ๆ โดยการประชุมครั้งนี้จะใช้เวลา 2 วันในการจัดเวิร์คชอปด้วย (มินาเอฟเอ็ม เพรส 231007)

ราชอาณาจักรบาห์เรน เป็นเจ้าภาพจัดประชุมกิจการธนาคารโลกอิสลาม

การประชุมประจำปีที่ 14 ว่าด้วยการธนาคารโลกอิสลาม (WIBC) จะมีขึ้นระหว่างวันที่ 8-10 ธ.ค. 2007 ที่ศูนย์การประชุมนานาชาติอัลฟัล อินเตอร์เนชันแนล คอนเวนชัน เซ็นเตอร์ โดยในปีนี้จะมีการประชุมเน้นรายประเทศด้วย โดยมีการให้ผู้เชี่ยวชาญระหว่างประเทศมานำเสนอเนื้อหาสะท้อนความเคลื่อนไหวของตลาดที่เติบโตใหม่สำหรับธุรกิจบริการทางการเงินอิสลาม ทั้งในสหราชอาณาจักร ยุโรป แอฟริกาใต้ เอเชีย และอเมริกาเหนือ เป็นต้น นอกจากนั้น ใน

เซชันของสหราชอาณาจักรนั้น มีสถาบันการค้าและการลงทุนสหราชอาณาจักร (UKTI) เป็นเจ้าภาพ ซึ่งจะมาสร้างสภาพแวดล้อมที่มีพลวัตพร้อมโอกาสสร้างเครือข่ายกับบรรดาคณะตัวแทนผู้นำระดับสูง ผู้กำลังรังสรรค์อนาคตของราชอาณาจักร เพื่อขึ้นสู่ฐานะศูนย์กลางทางการเงินอิสลามที่สำคัญ ในการประชุมแต่ละปี มีคณะผู้แทนประมาณ 1,000 คน จากกว่า 35 ประเทศเข้าร่วม และการประชุมนี้ได้กลายเป็นเวทีที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้ตัดสินใจระดับสูงในการสำรวจโอกาสตลาดเกิดใหม่สำหรับการเงินอิสลาม (มีนาเอฟเอ็น เพรส 211007)

ธุรกิจการเงินอิสลาม และอื่นๆ ที่เดินตามกฎชาริอะห์เปิดตัวในที่ต่างๆ

-**เอยูบี เปิดบริการการเงินและสาขานาการอิสลามแห่งแรกในราชอาณาจักรบาห์เรน** เมื่อวันที่ 29 ต.ค. 2007 บาห์เรน ทรินูน ออกข่าว ธนาคารอาห์ลี ยูโรเค็ด หรือ เอยูบี เปิดตัวสาขาแห่งแรกของธนาคาร บริการธนาคารอิสลาม อัล ฮิลาล เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ของเอยูบี ที่ต้องการสนองบริการธนาคารที่ขยายวงกว้างครอบคลุมการบริการสำหรับลูกค้าที่แสวงหาธุรกรรมที่อยู่ในระบบชาริอะห์อย่างสมบูรณ์แบบ มีบริการครบชุดตั้งแต่บริการรายย่อย บริการค้าเงิน และบริการการเงินบริษัทจำกัด โดยผ่านสาขาของอัล ฮิลาล รวมถึงบริการทางการเงินส่วนบุคคล งบการเงินอัตโนมัติ งบการเงินครบครัน บัญชีเดินสะพัด บัญชีสะสมทรัพย์และบัญชีเงินลงทุน เป็นต้น รองหัวหน้าเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร เอยูบี กล่าวว่า เอยูบีวางแผนจะขยายกิจการธนาคารอิสลาม โดยเพิ่มสาขาของ อัล ฮิลาล และผลิตภัณฑ์ตามชาริอะห์ทั้งให้แก่บริษัทและส่วนบุคคล รายงานข่าวกล่าวว่า การที่เอยูบีขยายกิจการเข้าสู่ธุรกิจธนาคารอิสลาม เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมกับโอกาสที่ความต้องการบริการธนาคารอิสลามขยายตัวในอัตราถึง 5% ต่อปีในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา (บาห์เรน ทรินูน 301007)

-**ธนาคารชาติคูเวตเปิดตัวกองทุนตลาดเงินดอลลาร์ที่เคารพกฎชาริอะห์** รายงานข่าววันที่ 28 ต.ค. ว่า ธนาคารชาติคูเวตประกาศเป็นครั้งแรกว่า จะเปิดตัวกองทุนตลาดเงินดอลลาร์สหรัฐใหม่ ตามหลักการชาริอะห์อิสลาม โดยมีเป้าหมายการลงทุนเพื่อจะได้ผลตอบแทนที่แข่งขันได้ โดยการออกตราสารทางการเงินที่ถือกฎชาริอะห์ทั้งในระยะสั้น และระยะกลาง ที่สามารถซื้อได้ในตลาดเงินดังกล่าว นอกจากนั้น กองทุนนี้ยังตั้งเป้าหมายที่จะเพิ่มมูลค่าสินทรัพย์สุทธิของตนพร้อมๆ กับการบรรลุสภาพคล่องระดับสูง โดยการลงทุนในตราสารการเงินคุณภาพสูง อนึ่ง กองทุนดังกล่าวนี้ จะใช้เงินสกุลดอลลาร์เป็นสกุลเงินหลัก โดยการลงทุนขั้นต่ำสุดอยู่ที่ 25,000 ดอลลาร์ ทั้งนี้ การกำกับดูแลและการให้คำปรึกษาแก่กองทุน จะอยู่ภายใต้คณะกรรมการที่ปรึกษาชาริอะห์อิสระ ซึ่งรับประกันว่าการดำเนินการและขั้นตอนต่างๆ จะเป็นไปตามหลักชาริอะห์อิสลามอย่างเข้มงวด (มีนาเอฟเอ็น เพรส 281007)

-**กลุ่มธุรกิจโรงแรมอัลมุลลา เปิดตัวธุรกิจโรงแรมแห่งใหม่ตามกฎชาริอะห์เป็นครั้งแรกของโลกแล้ว** ข่าวเมื่อวันที่ 25 ต.ค. 2007 กล่าวว่า ในวันนี้ กลุ่มธุรกิจโรงแรมและบริการ อัลมุลลา ได้เปิดตัวโรงแรมที่ปฏิบัติตามกฎชาริอะห์ ภายใต้ชื่อแบรนด์หลัก 3 ชื่อคือ คลิฟทอนวูด แอดแอม และ วิงส์ โดยวางแผนเป้าหมายที่จะรองรับนักเดินทางท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอาหรับ ซึ่งแต่ละปีจะมีการใช้จ่ายเงินในการนี้ประมาณ 12 พันล้านดอลลาร์ เฉพาะการท่องเที่ยวอย่างเดียว ตามตัวเลขขององค์การการท่องเที่ยวโลก หรือ World Tourism Organization ซาอุดีอาระเบียเป็นประเทศที่มีตลาดนักท่องเที่ยวเดินทางออกนอกประเทศใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ในแง่ของการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่เดินทางออกนอกประเทศจากที่นี่อยู่ที่ประมาณ 6.7 พันล้านดอลลาร์ต่อปี ส่วนยูเออีก็ตามมาติดๆ อยู่ที่กว่า 4.9 พันล้านดอลลาร์ต่อปี หรือเท่ากับมีการใช้จ่ายประมาณ 1,700 เหรียญต่อการเดินทางแต่ละครั้ง มากกว่าเฉลี่ยนักท่องเที่ยวจากยุโรปประมาณ 500 เหรียญ ตลาดนักท่องเที่ยวมุสลิมขยายตัวมากขึ้นทั่วโลก อยู่ที่ประมาณ 10% ของตลาดท่องเที่ยวโลก และเป็นตลาดที่ขยายตัวรวดเร็วที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ทั้งนี้ เนื่องจากความมั่งคั่งของชุมชนมุสลิมมีมากขึ้น รวมถึงความสำคัญที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของการท่องเที่ยวมีมากขึ้นด้วย (มีนาเอฟเอ็น เพรส 251007)

ธุรกิจการเงินอิสลามในวันออกกลางจะขยายตัวถึง 30 พันล้านดอลลาร์ในปี 2012

รายงานการเงินอิสลามเพื่อดำเนินโครงการธุรกิจ จัดทำและเผยแพร่โดยนิตยสารย่อยเศรษฐกิจตะวันออกกลาง MEED คาดการณ์ว่า ภายในปี 2012 ธุรกิจการเงินเพื่อดำเนินโครงการของอิสลามจะขยายตัวเพิ่มขึ้นถึง 30 พันล้านดอลลาร์ โดยระบุว่า แรงขับเคลื่อนที่สำคัญเบื้องหลังการพัฒนาด้านการเงินเพื่อดำเนินโครงการต่างๆ คือการที่เศรษฐกิจในกลุ่มประเทศอาหรับซึ่งมาจากราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้นอย่างแข็งแกร่ง และว่าอัตราการเติบโตอย่างสูงทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วยดุลบัญชีรายจ่ายเกินดุลช่วยกระตุ้นสภาพคล่องในตลาดธนาคารระดับภูมิภาคนี้ อย่างไรก็ตามไม่มีใครคาดคิดมาก่อน เดอมีน โฮสูลิแวน จาก MEED กล่าวว่า "ตราบโดที่เศรษฐกิจในกลุ่ม จีซีซี ยังมุ่งต่อไป ความสนใจในโครงการการเงินและการธนาคารเพื่อดำเนินโครงการต่างๆ ก็ขยายตัวตามไปด้วย ในอดีตเคยมีสถานการณ์ที่ท้าทายต่ออำนาจศาลของ จีซีซี และภาวะขาดแคลนที่ปรึกษาที่มีคุณภาพ แต่บัดนี้เราได้พบว่ามาตรฐานด้านนี้มีการปรับปรุงดีขึ้น และธนาคารตะวันตกจำนวนมากได้พากันเปิดภาคธนาคารอิสลามเพิ่มมากขึ้น"

ขณะนี้ ทั่วทั้งโลกมีสถาบันการเงินอิสลามอยู่ประมาณ 300 แห่งในกว่า 70 ประเทศ ถึงประมาณต้นปี 2007 สถาบันเหล่านี้มีสินทรัพย์รวมกันทั้งหมดประมาณ 300 พันล้านดอลลาร์ ตัวเลขในช่วงครึ่งแรกของปี 2007 แสดงให้เห็นว่า บัญชีงบดุลของธนาคารชั้นนำ 20 แห่งแรกในกลุ่มประเทศ จีซีซี ขยายตัวกว่า 30% เทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2006 คาดหมายแนวโน้มในทางบวกจะดำเนินต่อไปในอนาคตที่เห็นได้ (คาสิจ โทมส์ 231007)

DMCC จับมือ บริษัทเงินทุนซาริอะห์ เตรียมพัฒนากลไกการลงทุนแบบซาริอะห์

รายงานข่าวเมื่อต้นเดือน ต.ค. 2007 ระบุว่า ศูนย์สรรพสินค้าดูไบ หรือ DMCC และบริษัทเงินทุนซาริอะห์ หรือ ซาริอะห์ แคปิตอล อิงค์. ได้ลงนามข้อตกลงทางธุรกิจในการสำรวจการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการลงทุนแบบซาริอะห์ ที่อยู่บนพื้นฐานของสินทรัพย์ประเภทจับต้องได้ เช่น สินค้าต่างๆ และโลหะมีค่า เป็นต้น บริษัทเงินทุนซาริอะห์ ซึ่งเป็นบริษัทสัญชาติอเมริกันที่ได้รับอนุญาตดำเนินกิจการในศูนย์ค้าเงินดูไบ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินตามแบบซาริอะห์ และให้บริการที่ปรึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบริการตามแบบซาริอะห์ ในการร่วมงานระหว่างดีเอ็มซีซี กับซาริอะห์ แคปิตอล อิงค์. คราวนี้ จะทำการแปรสินค้าที่มีบัญชีรายชื่อในศูนย์สรรพสินค้าดูไบ ให้เป็นกลไกเครื่องมือการลงทุนสังกัด ดีเอ็มซีซี ซึ่งถือว่าเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องได้สำคัญ ที่เป็นเสมือนตัวแทนของโอกาสการลงทุนและการเงินแบบซาริอะห์ นอกจากนี้ ซาริอะห์ แคปิตอล ยังจะทำงานร่วมกับผู้บริหารด้านการลงทุนระดับสูงของ ดีเอ็มซีซี โดยเน้นเป็นพิเศษที่ยุทธศาสตร์ ดีเอ็มซีซี ด้านโลหะมีค่าและสินค้าที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถนำมากำหนดและเฝ้าติดตามเพื่อให้สอดคล้องกับกฎซาริอะห์และกระจายไปให้กับนักลงทุนอิสลามในตลาดต่างๆ ได้ ทั้งนี้ คาดหมายล่วงหน้าได้ว่า ผลิตภัณฑ์เช่นนี้จะสามารถให้ผลตอบแทนและสามารถนำเจ้าจดทะเบียนในตลาดแลกเปลี่ยนในท้องถิ่นได้ (มีนาเอฟเอ็นเพรส 031007)

4. ความเคลื่อนไหวอื่นๆ

ในช่วงเดือน ต.ค. มีข่าวที่น่าสนใจอื่นๆ เช่น ข่าวการเสด็จเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนของกษัตริย์อับดุลลาห์แห่งราชอาณาจักรจอร์แดน เมื่อวันที่ 29 ต.ค. ซึ่งได้มีการลงนามในข้อตกลงหลายฉบับ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาและวัฒนธรรม และกษัตริย์อับดุลลาห์ยังได้ขึ้นกล่าวสุนทรพจน์ที่มหาวิทยาลัยปักกิ่ง ว่าด้วยความสัมพันธ์จอร์แดน-จีน และอาหรับ-จีน เน้นเป็นพิเศษในคุณภาพการของจีนที่สนับสนุนความพยายามแสวงหานานาชาติเพื่อสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคตะวันออกกลางอย่างแข็งขัน (จอร์แดน โทมส์ 241007)

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคม

1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางสังคมทั่วไป

ในรอบเดือน ต.ค. 2007 รายงานข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางสังคมทั่วไปในตะวันออกกลาง ดูที่ด้านการศึกษา มีเรื่องน่าสนใจมากคือ เมื่อติดตามข่าวตลอดทั้งเดือน ได้พบความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวกับการส่งเสริมทางปัญญาภูมิความรู้ต่างๆ เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและเอาจริงเอาจังในภูมิภาคตะวันออกกลาง เช่น ข่าวดีที่ซาอุดีอาระเบีย คือ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิง อับดุลลาห์ (KAUST) ซึ่งวางแผนเป้าหมายการเป็นสถาบันชั้นนำของโลก ได้ทำพิธีเปิดตัวอย่างเป็นทางการไปเรียบร้อยแล้วเมื่อวันที่ 22 ต.ค. 2007 โดยมีกำหนดจะเปิดทำการอย่างเต็มตัวในเดือน ก.ย. ปี 2009 แน่นนอน เป็นที่ทราบกันดีว่า ทางซาอุดีอาระเบียให้ความสำคัญกับสถาบันนี้อย่างมาก กษัตริย์อับดุลลาห์ ซึ่งเป็นผู้ทรงริเริ่มด้วยพระวิสัยทัศน์ในการมองการณ์ไกล ที่จะสร้างให้สถาบันแห่งนี้เป็นเสมือน "ประสาทความรู้" สำหรับมวลมนุษยชาติ เพราะที่นี่จะเป็นแหล่งรวมของผู้ทรงคุณความรู้อย่างสูง คนเก่งในด้านต่างๆ และนักศึกษาที่มีคุณภาพผ่านการคัดเลือกมาแล้วอย่างดีจากทั่วโลก

ส่วนที่ยูไนเต็ด อาหรับ เอมิเรตส์ ก็ไม่ยอมน้อยหน้า ที่ประเทศนี้มีการเคลื่อนไหวมากมายหลายกระบวนอันเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษา ที่เป็นข่าวเด่นในเดือนนี้ เช่น การจัดอีเวนต์ใหญ่ที่ไว้ชื่อว่าการเทศกาลนักคิดประจำปี 2007 ในดูไบ ที่ระบุว่าจะเป็นฐานอันแข็งแกร่งที่ส่งให้ ยูเออี ก้าวสู่สถานะภาพเป็นศูนย์กลางทางปัญญาของโลก นอกจากนั้น ยังมีข่าวความเคลื่อนไหวของ "ดูไบ แคร้" องค์การที่ตั้งขึ้นเพื่อรณรงค์การบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือให้การศึกษาแก่เด็ก 1 ล้านคนในประเทศยากจนทั่วโลก ซึ่งปรากฏว่าได้รับความสนใจอย่างสูงจากองค์กรธุรกิจภาคเอกชนต่างๆ อย่างกว้างขวาง มีการบริจาคเงินเข้ามาไม่ขาดสาย เช่น ดูไบ เวิร์ลด์ บริษัทธุรกิจข้ามชาติขนาดใหญ่ฐานที่ดูไบ บริจาคแล้ว 70.8 ล้านดอลลาร์ ขณะที่ ทางการดูไบ ได้จัดอำนวยความสะดวกให้สามารถบริจาคเงินทางอินเทอร์เน็ตได้ด้วย ชาววันที่ 15 ต.ค. ระบุว่า ดูไบ แคร้ ได้รับเงินบริจาคเข้ามาแล้ว 228.5 ล้านดอลลาร์

ความเคลื่อนไหวทางด้านสาธารณสุข มีข่าวที่น่าสนใจเรื่อง เกิดโรคท้องร่วงระบาดในอิรัก และขยายเข้าสู่อิหร่าน องค์การอนามัยโลกประกาศเตือนประเทศต่างๆ ที่มีพรมแดนติดกับอิรักให้ใช้มาตรการระมัดระวังและเลี่ยงการกินอาหารที่มาจากอิรัก และยูเออีได้รับการประกาศรับรองจากองค์การอนามัยโลกเป็นประเทศที่ปลอดเชื้อโรคมาลาเรีย

ความเคลื่อนไหวในเรื่องอื่นๆ ในเดือน ต.ค. มีการประชุมสมัชชาสตรีอาหรับใหม่จัดขึ้นที่ดูไบ เป็นเหตุการณ์ที่น่าติดตาม มีผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์สตรีชาวเลบานอนได้รับรางวัลจากที่ประชุมฯ เนื่องจากภาพยนตร์ของเธอได้รับเกียรติฉายในเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานปีนีด้วย นอกจากนั้น มีข่าวว่าบรรดาธิการหนังสือพิมพ์ชั้นนำทั้งภาษาอังกฤษและอาหรับในยูเออี ได้ลงนามรับรองกฎบัตรแห่งเกียรติยศและจรรยาบรรณสื่อมวลชน เพื่อประกันความถูกต้อง และความเป็นกลางในการนำเสนอข่าวต่างๆ

2. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการศึกษา

-ความเคลื่อนไหวในซาอุดีอาระเบีย

-กษัตริย์อับดุลลาห์เปิดตัวมหาวิทยาลัยสำคัญขึ้นโลก เมื่อวันที่ 22 ต.ค. กษัตริย์อับดุลลาห์ บิน อับดุลอาซิส อัล ซาอุด ทรงเป็นเจ้าภาพในพิธีเปิดตัวอย่างเป็นทางการของ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิง อับดุลลาห์ (KAUST) ซึ่งริเริ่มโดยกษัตริย์อับดุลลาห์ เพื่อให้เป็นมหาวิทยาลัยที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก เป็นแหล่งรวมของคณะอาจารย์ชั้นยอดและนักศึกษาที่เก่งที่สุดจากทั่วโลก และมีการประสานงานกับสถาบันวิจัยที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับทั่วไป ในหลายทวีป กษัตริย์อับดุลลาห์ทรงวางฐานะของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ไว้ให้เป็นศูนย์กลางชั้นนำของการค้นคว้าทางด้านวิทยาศาสตร์และความก้าวหน้าของมนุษย์ทั้งภายในราชอาณาจักรในภูมิภาคจนถึงในระดับโลก KAUST ซึ่งตั้งอยู่ริมทะเลแดงมีกำหนดเปิดดำเนินการเต็มรูปแบบในปี 2009 กษัตริย์อับดุลลาห์ทรงกล่าวว่า KAUST จะทำหน้าที่เป็นเสมือนประกาศนียบัตรแห่งความรู้เพื่อมวลมนุษยชาติทั้งปวง ทุกๆ ปี กษัตริย์อับดุลลาห์จะทรงพระราชทานทุนการศึกษากว่า 24 ทุน ดังนั้น มหาวิทยาลัยแห่งนี้จึงถือว่าเป็นสถาบันแหล่งวิชาความรู้ที่มีทุนอุดหนุนอย่างสม่ำเสมอมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก (อาหรับนิวส์ 211007, เอเชีย พัลส์ 221007)

-กษัตริย์อับดุลลาห์อนุมัติเปิดภาควิชาใหม่ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศถึง 17 ภาควิชา ทั้งนี้จากการเปิดเผยของ ดร. คาเลด อัล-อันการี รัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัย แห่งซาอุดีอาระเบีย ภาควิชาต่างๆ ที่จะได้รับอนุญาตให้เปิดมี เช่น ภาควิชาการออกแบบสำหรับสตรีในดามัม ภาควิชาธรรมชาติบำบัดสำหรับสตรีในริยาด ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ในยานบุ ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ในกาซิม และภาควิชาการบริหารและมนุษยศาสตร์ในมาจมา เป็นต้น นอกจากนั้น มหาวิทยาลัยสำหรับสตรีในริยาด ยังได้รับโอกาสเปิดภาควิชาใหม่หลายวิชา เช่น ธรรมชาติบำบัด เกษตรศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ วิชาการบริหารการทอและคนชรา รวมทั้งภาควิชาภาษาต่างประเทศและการแปล เป็นต้น ส่วนที่มหาวิทยาลัยสำหรับสตรีในดามัม ได้เปิดวิชาพยาบาลศาสตร์ ธรรมชาติบำบัด และการบริหารการทอและคนชรา และที่ เจดดาห์ จะมีสองภาควิชา คือ วิทยาศาสตร์การแพทย์ และแพทยศาสตร์ รัฐมนตรีอันการี ยังกล่าวด้วยว่า ที่ อัล-คาร์จ จะมีเปิดภาควิชาวิศวกรรมศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ และที่ดามัม จะมีภาควิชาทันตกรรม และวิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐาน (อาหรับ นิวส์ 111007)

-ความเคลื่อนไหวในยูเออี

-การจัดงานเทศกาลนักคิดประจำปี 2007 ณ พระราชวังเอมิเรตส์ ในดูไบ งานนี้กำหนดจัดขึ้นระหว่างวันที่ 21-24 ต.ค. 2007 เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การลงทุนในต้นทุนมนุษย์ การศึกษา และความรู้ของยูเออี โดยมีแนวคิดหรือคำขวัญประจำงานคือ "สร้างแรงบันดาลใจ สร้างสิ่งใหม่ และสร้างสรรค์" (Inspire, Innovate and Invent) ที่น่าสนใจก็คือ เทศกาลนี้เป็นการรวมตัวกันของบรรดาผู้ได้รับรางวัลโนเบล บัญญาชน นักเขียน นักเศรษฐศาสตร์แนวหน้า นักการเมือง นักหนังสือพิมพ์ นักวิทยาศาสตร์ และนักคิดระดับนำของโลกกว่า 100 คน ร่วมด้วยนักศึกษาทั้งจากสถาบันนานาชาติและในประเทศอีกกว่า 200 คน มาร่วมกันอภิปรายประเด็นปัญหาสำคัญๆ ของโลก ตั้งแต่เรื่องความยากจน จนถึงการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศโลก และจากเรื่องการศึกษา จนถึงเรื่องบทบาทสตรีในสังคม ในวันปิดงานเมื่อวันที่ 24 ต.ค. เซค นานียัน บิน มุบารัค อัล นานียัน รัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัยและการวิจัยวิทยาศาสตร์ กล่าวแสดงความหวังว่า การจัดงานเทศกาลดังกล่าวนี้ จะเป็นตัวหนุนให้ ยูเออี สามารถก้าวขึ้นสู่สถานภาพการเป็นศูนย์กลางทางปัญญาของโลกได้ นักศึกษาที่เข้าร่วมแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับงานนี้ว่า "ที่ดีที่สุดของงานนี้คือการรวมนักอุดมการณ์ผู้ทำการเปลี่ยนแปลงโลกมาแล้ว ประสบการณ์ของพวกเขาช่วยเปิดหูเปิดตาพวกเรา และทำให้เรามีกำลังใจศึกษาติดตามความฝัน นักศึกษาได้อะไรจากเทศกาลนี้อย่างมาก" (MENAFN 22-251007, คาสิจ โทมส์ 251007)

-งานการประชุมใหญ่ว่าด้วยความรู้ (Knowledge conference) ในดูไบ งานจัดขึ้นระหว่างวันที่ 28-29 ต.ค. 2007 โดยผู้เป็นเจ้าภาพคือ มุลนิธิโมฮัมเหม็ด บิน ราชิด อัล มัคตูม โฆษกมุลนิธิประกาศว่า มุลนิธิจะเป็นเจ้าภาพการประชุมว่าด้วยความรู้ครั้งนี้ด้วยความตั้งใจที่จะส่งเสริมสังคมฐานความรู้ในภูมิภาค และจะนำเสนอความท้าทายและโอกาสเพื่อการพัฒนาความรู้ทั่วทั้งภูมิภาคตะวันออกกลาง เลขาธิการทั่วไปสันทนาการอาหรับ ได้กล่าวในพิธีเปิดการประชุมว่า เมื่อปีที่แล้ว ตัวเลขสถิติแสดงว่า อัตราผู้ไม่รู้หนังสือในโลกอาหรับอยู่ที่กว่า 71 ล้านคน ซึ่งโดยทั่วไปเป็นคนรุ่นอายุ 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นจำนวนเกือบ 1 ใน 4 ของประชากรโลกอาหรับทั้งหมด เขายังได้เรียกร้องให้ประเทศมุสลิมทั้งหมดพยายามอย่างจริงจังที่จะลบล้างช่องว่างความรู้หนังสือนี้ให้หมดไป ส่วนเลขาธิการองค์การประเทศอิสลาม หรือ OIC กล่าวว่า การริเริ่มของมุลนิธิโมฮัมเหม็ด บิน ราชิด อัล มัคตูมในการจัดประชุมนี้เป็นครั้งแรก ถือเป็นก้าวแรกเพื่อนำไปสู่การกู้คืนสิ่งที่ชาติอาหรับและมุสลิมเสียไปในสนามด้านการศึกษา (มีนาเอฟเอ็น 23, 291007)

-โครงการ "ดูไบ แคร้" ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางมากขึ้นเรื่อยๆ ดูไบ แคร้ อันเกิดจากความคิดริเริ่มของ ชีค โมฮัมเหม็ด บิน ราชิด อัล มัคตูม รองประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรีของยูเออี และผู้ปกครองดูไบ เพื่อที่จะระดมเงินทุนเพื่อช่วยในการศึกษาแก่เด็กในประเทศยากจน 1 ล้านคนทั่วโลก ได้รับความสนใจและมีผู้เข้าร่วมบริจาคเงินเข้ามาอย่างกว้างขวาง เช่น ชาววันที่ 3 ต.ค. ดูไบ เวิร์ลด์ บริษัทข้ามชาติฐานในดูไบ บริจาค 70.8 ล้านดอลลาร์ วันที่ 4 ต.ค. อัล รอสตามานี กรุ๊ป บริจาคประมาณ 1.4 ล้านดอลลาร์ กานอนหนันเมื่อวันที่ 2 ต.ค. องค์การพัฒนาความรู้และมนุษย์แห่งยูเออี เปิดเผยว่า ขณะนี้มีโรงเรียนกว่า 150 แห่ง ที่จัดทะเบียนออนไลน์กับ ดูไบ แคร้ เพื่อร่วมการรณรงค์หาเงินทุนเข้า ดูไบ แคร้ ชาววันที่ 7 ต.ค. ระบุว่า ระบบอี-กัฟเวิร์นเมนต์ของดูไบประกาศว่า จะอำนวยความสะดวกผู้บริจาคสามารถบริจาคเงินเข้า ดูไบ แคร้ โดยผ่านออนไลน์ได้ เรียกว่า "อี-เพย์เมนต์ เกตเวย์" นอกจากนั้น มหาวิทยาลัย ซาเยด (ZU) ในดูไบ ยังประกาศว่าทางมหาวิทยาลัยได้เข้าร่วมรณรงค์ครั้งนี้ โดยเปิดเว็บไซต์ผ่านมหาวิทยาลัยสำหรับรับบริจาคให้ดูไบ แคร้ จากบรรดานักศึกษา คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยด้วย ดูไบ แคร้ ยังได้รับเงินบริจาคจากองค์กรธุรกิจอื่นๆ อีกมากขึ้นเรื่อยๆ ตัวเลขจำนวนเงินที่รับบริจาคขณะนี้อยู่ที่ประมาณ 220 ล้านดอลลาร์ หลังจากเปิดการรณรงค์เพียงสองสัปดาห์ (มีนาเอฟเอ็น 02-04, 07, 10, 141007)

-ความเคลื่อนไหวด้านการศึกษาในประเทศอื่นๆ

-สันนิบาตอาหรับจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและกฎหมาย การประชุมจัดขึ้นที่กรุงไคโรในช่วงต้นเดือน ต.ค. 2007 ได้มีการจัดตั้งคณะทำงานศึกษาแง่มุมเพื่อนำเนื้อหาวิชาด้านสิทธิมนุษยชนบรรจุเข้าหลักสูตรในประเทศอาหรับ ในการนี้ สภาสูงสุดด้านการศึกษากาตาร์ ได้ประกาศแผนการที่จะนำวิชาสิทธิมนุษยชนเข้าบรรจุในหลักสูตรโรงเรียนอิสระ ตามแนวทางที่สันนิบาตอาหรับเสนอ ดร. ฮัมดา อัล สุลไลติ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายสถาบันวัดผลของสภาสูงสุดด้านการศึกษากาตาร์ กล่าวว่า การประชุมครั้งนี้ได้ตัดสินใจวางกรอบงานร่วมสำหรับเป็นแนวทางแก่กลุ่มประเทศอาหรับที่จะนำข้อเสนอแนะนี้ไปปฏิบัติ กล่าวคือ ที่ประชุมได้จัดทำแผนปฏิบัติการขึ้น รวมทั้งได้มีการสำรวจปัญหาและสิ่งท้าทายในเรื่องนี้ และว่า ความคิดเบื้องหลังโครงการนี้ ก็คือความตั้งใจที่จะให้ความสำคัญกับเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนในหมู่เยาวชนรุ่นใหม่ในโลกอาหรับ (เดอะ เพนินซูลา 071007)

-สตรีคนแรกของอาหรับและของโลกที่ได้รับรางวัลเกียรติยศ "ชาอัมแฮาส์ 2007" ซีดา โมซาร์ บินท์ นาสเซอร์ อัล มิสเนด ประธานคณะผู้บริหารมุลนิธิเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และการพัฒนาชุมชนแห่งกาตาร์ ได้รับรางวัลนี้จากรายงานข่าวเมื่อวันที่ 17 ต.ค. 2007 สถาบันผู้มอบรางวัลคือ สถาบันเพื่อกิจการระหว่างประเทศของราชอาณาจักรอังกฤษ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการให้เกียรติแก่ผู้ที่อุทิศตนทำงานเพื่อการพัฒนาสังคมโดยเฉพาะทางด้านการศึกษาในโลกอาหรับ ซีดา โมซาร์ กล่าวในการให้สัมภาษณ์โทรทัศน์ อัล จาซีรา ว่า การมอบรางวัลนี้เป็นเครื่องแสดงถึง

การให้ความนับถือในความพยายามของกาตาร์ในด้านการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา และว่าการขึ้นรับรางวัลครั้งนี้ เท่ากับเป็นตัวแทนของชาวกาตาร์จำนวนมากที่ได้อุทิศตัวอย่างกล้าหาญในการเข้าแบกรับงานในหลายด้านเมื่อ 12 ปีที่แล้ว และบัดนี้ยังคงก้มหน้าก้มตาทำงานในหน้าที่ของตนต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ “เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง แต่สำหรับการศึกษานั้น ไม่ใช่ทางเลือกหรือเรื่องของความหุนหาวอีกต่อไปแล้ว หากแต่เป็นเรื่องของความจำเป็นที่จะต้องทำ” โมซาลกล่าว (เดอะ เพนินซูล่า 171007)

-ผู้นำหลายประเทศในตะวันออกกลางร่วมกล่าวปราศรัยในที่ประชุมโต๊ะกลมที่ปารีส ว่าด้วยการศึกษาและการพัฒนาเศรษฐกิจจัดโดยองค์การยูเนสโก การประชุมโต๊ะกลมว่าด้วย การศึกษาและการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการประชุมในระดับรัฐมนตรีศึกษาของประเทศสมาชิก 96 ประเทศขององค์การยูเนสโก จัดขึ้นเป็นครั้งที่ 34 ณ สำนักงานใหญ่ขององค์การยูเนสโกที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ระหว่างวันที่ 19-20 ต.ค. 2007 โดยในการประชุมเน้นประเด็นหลักของการผสมผสานระหว่างการพัฒนาการศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อแสวงหานานทางใหม่ๆ และแนวความคิดใหม่ๆ สำหรับการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในอนาคตของแต่ละชาติ และนำเสนอแนวทางเพื่อการปฏิบัติงานและการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของงานในด้านการศึกษาขององค์การยูเนสโก ทั้งนี้ โดยมีประเด็นหลักของการประชุมคือ 1. ว่าด้วยสิทธิทางการศึกษาและการพัฒนา 2. การส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและการศึกษา 3. การศึกษากับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ 4. ทุนส่วนเพื่อการศึกษาและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

รายงานข่าวเมื่อวันที่ 21 ต.ค. กล่าวว่า ดร. ฮานีฟ ฮัสซัน รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาของประเทศ ยูเออี ได้กล่าวในที่ประชุมครั้งนี้ว่า การศึกษา วัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อส่งเสริมขีดความสามารถและความชำนาญของมนุษย์ และว่า รัฐอ่าวอาหรับมีความกระตือรือร้นที่จะใช้ประโยชน์จากองค์การการศึกษานานาชาติ รวมทั้งประสบการณ์ความชำนาญเฉพาะด้านขององค์การเหล่านี้ เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในประเทศของเรา พร้อมกันนั้น ดร. ฮัสซัน ยังกล่าวว่า ยูเออีนั้น ได้รับการยอมรับจากนานาชาติอย่างสูง ในเรื่องของการคิดริเริ่มเผยแพร่แนวทางการศึกษา และการยึดมั่นในหลักการที่ว่า การศึกษาเป็นสิทธิของพลเมืองทุกคน

ส่วน ซิคาห์ อาห์เหม็ด อัล มาห์มูด รัฐมนตรีศึกษาและเลขาธิการทั่วไปของสภาสูงสุดเพื่อการศึกษาของกาตาร์ กล่าวย้ำถึงขีดความสามารถของประเทศต่างๆ ในโลก ในอันที่จะดำเนินการท้าทายทั้งหลาย โดยผ่านการสร้างความแข็งแกร่งในความพยายามและยึดมั่นในความอดทนอดกลั้น และความร่วมมือร่วมใจกัน แสดงความมั่นใจว่าจะสามารถบรรลุความสำเร็จในการสร้างชีวิตที่มีเกียรติและมั่นคง ขอเพียงแต่ทุกฝ่ายหันหน้าเข้าหากัน ร่วมมือกันอยู่ในกรอบที่อยู่บนฐานของความเสมอภาคและความเคารพซึ่งกันและกัน รัฐมนตรีศึกษากาตาร์ ยังได้เน้นความสำคัญของการศึกษาและผลของมันต่อการรักษาความสมดุลของโลก และการลบล้างปัญหาความขัดแย้งปัจจุบันรวมทั้งที่อาจจะเกิดขึ้นอีกให้หมดไปโดยสิ้นเชิง (แถลงการณ์องค์การยูเนสโก 221007, คาส์ โทมส์ 181007, มินาเอฟเอ็น 18, 211007)

3. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางสังคมด้านอื่นๆ

3.1 สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางด้านสาธารณสุข

-การระบาดของโรคท้องร่วงในอิรัก-อิหร่าน และอาหารเป็นพิษในจอร์แดน

ในรอบเดือน ต.ค. 2007 มีรายงานข่าวด้านสาธารณสุขในตะวันออกกลางที่น่าติดตาม เช่น เกิดกรณีโรคท้องร่วงระบาดขึ้นในอิรัก และอิหร่าน มีรายงานข่าวเริ่มแรกที่คูเวต เมื่อวันที่ 4 ต.ค. ว่า ทางกาตาร์ได้สั่งเตรียมพร้อมหน่วยบริการฉุกเฉินและบริการสุขภาพของตน เพื่อติดตามสถานการณ์โรคท้องร่วงระบาดในอิรัก โดยกระทรวงสาธารณสุขคูเวต ซึ่งติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด กล่าวว่า แม้ว่าสถานการณ์ในคูเวตยังดูปลอดภัยดี แต่ได้สั่งการให้ประชาชนเลี่ยงบริโภคอาหารที่นำเข้ามาจากอิรัก (คูเวตไทมส์ 041007) ต่อมาในวันที่ 7 ต.ค. มีรายงานข่าวว่า

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ออกมาเตือนประเทศต่างๆ ที่มีพรมแดนติดกับอิรัก ให้ระมัดระวังโรคระบาด
ท้องร่วง หลังจากมีประกาศผู้ป่วยเพิ่มขึ้นใหม่อีก 43 ราย ในอิหร่าน ซึ่งรอยเตอร์ รายงานว่า สำนักข่าวฟาร์นิวส์ กึ่งราช
การของอิหร่าน กล่าวว่า คนไข้ที่ได้รับการรักษาทั้งหมด อาศัยอยู่ใกล้บริเวณชายแดนติดกับอิรัก รายงานข่าวกล่าวด้วย
ว่า ในอิรักนั้น มีผู้ป่วยได้รับผลกระทบนับตั้งแต่เดือน ส.ค. 2007 ทั้งหมด 3,300 ราย และว่า ก.สาธารณสุขอิหร่านได้
แนะนำประชาชนของตนไม่ให้เดินทางข้ามพรมแดนเข้ามาในอิรัก (รอยเตอร์ 071007) รายงานข่าวล่าสุดเมื่อวันที่ 14
ต.ค. **ทางการซาอุดีอาระเบียประกาศใช้มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคท้องร่วงอย่างเข้มงวด** กล่าว
คือ ราชอาณาจักรซาอุดี ได้สั่งยกเลิกการค้าขายทั้งหมดกับประเทศที่มีการระบาดของโรค เช่น อิรัก อิหร่าน และได้สั่ง
ห้ามนักแสวงบุญมุสลิม นำอาหารและเครื่องดื่มเข้ามาในซาอุดีอาระเบียจากประเทศที่มีการแพร่ระบาดของโรค รายงาน
ข่าวกล่าวว่า คูเวต และจอร์แดน ก็ประกาศใช้มาตรการป้องกันโรคระบาดเช่นเดียวกันด้วย (เอเอฟพี 141007)

อนึ่ง ล่าสุดเมื่อวันที่ 28 ต.ค. มีรายงานข่าวชาวจอร์แดนนับร้อยคนมีอาการเป็นไข้และท้องร่วงจาก
อาหารเป็นพิษ ตัวเลขทางการประมาณจำนวนประชาชนที่ป่วยด้วยอาการโรคนี้มากถึงประมาณ 300 คน ทั้งหมดมา
จากหมู่บ้าน ซาเคบ ทางเหนือของเขตปกครองเจราช โดยที่สาเหตุที่แท้จริงยังอยู่ระหว่างการตรวจสอบอยู่ (จอร์แดน
ไทมส์ 281007)

-ความเคลื่อนไหวด้านสาธารณสุขเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในยูเออี

ในช่วงเดือน ต.ค. 2007 ในยูเออีมีรายงานข่าวความเคลื่อนไหวในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับด้านสาธารณสุขเกิด
ขึ้นมากมายหลายเรื่อง เช่น ทางด้านเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มีข่าวว่า **ดูไบจะเป็นเมืองแรกในตะวันออกกลางและใน
โลกที่ปฏิบัติตามมาตรฐานโลกเกี่ยวสิ่งแวดล้อมสะอาดและการพัฒนาอย่างยั่งยืน** เมื่อรัฐบาลดูไบได้ออกระเบียบใหม่
กำหนดให้อาคารสร้างใหม่ทุกหลัง ทั้งอาคารที่พักอาศัยและอาคารพาณิชย์ในเอมิเรตส์ ต้องทำตามมาตรฐาน "อาคารสีเขียว"
ที่เป็นมิตรกับสภาพแวดล้อม อันถือเป็น "มาตรฐานสูงสุดของนานาชาติ" ในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน
และสภาพแวดล้อมที่สะอาด โดยกำหนดเริ่มใช้ตั้งแต่เดือน ม.ค. 2008 เป็นต้นไป ทำให้ดูไบ กลายเป็นเมืองแรกของ
ตะวันออกกลาง และหนึ่งในเมืองแรกในโลกที่นำเอามาตรฐานนี้มาปรับใช้ในประเทศ (กัลฟ์ นิวส์ 251007) สอดคล้อง
กับรายงานข่าวก่อนหน้านี้ที่ว่า **แผนพัฒนาเมืองการขนส่งทางเรือแห่งดูไบ หรือ Dubai Maritime City จะรวมเอา
หลักการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเข้าใช้ในการก่อสร้างอาคารทุกหลัง** บรรดานักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ทุกราย
จะต้องผ่านการอนุมัติใบรับรองอาคารสีเขียวจากองค์กรนานาชาติ และจะต้องสามารถนำเอาการออกแบบและการก่อสร้าง
มาผสมผสานกันอย่างดีที่สุดในทางปฏิบัติ จุดเน้นจะอยู่ที่ความมีประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน การลดอัตราการ
ก่อมลพิษ การทำความเย็นแบบใช้อากาศผ่าน สร้างคุณภาพของอากาศภายในตัวอาคารและการใช้พลังงานแสงอาทิตย์
เป็นต้น (เอมิเรตส์ ทูเดย์ 231007) **หอสูงดูไบในนครแห่งเทศกาลเอมิเรตส์ใช้ระบบทำความเย็นจากลมธรรมชาติ**
รายงานข่าวจากยูเออี กล่าวว่า นักพัฒนาอสังหาฯ ผู้สร้างหอสูงดูไบ (Dubai Tower) ซึ่งตั้งอยู่ในนครแห่งเทศกาลของเอ
มิเรตส์ (Festival City) ได้นำเอาเทคโนโลยีย้อนยุคมาใช้ในระบบทำความเย็นในอพาร์ทเมนต์บนหอดังกล่าว ซึ่งจะทำให้
ทั่วทั้งบริเวณมีความเย็นโดยไม่ต้องใช้เครื่องปรับอากาศเป็นเวลาถึง 5 เดือนในแต่ละปี โดยอาคารนี้จะใช้กระแสลมธรรมชาติตามฤดูกาลจากอ่าวอาหรับ มาปรับเข้ากับหลักการถักลมนั่นเอง อาคารแห่งนี้ออกแบบโดย บริษัทสถาปนิก เบเกอร์
คาวานีย์ ซึ่งบริษัทสัญชาติออสเตรเลีย (เอมิเรตส์ ทูเดย์ 181007) นอกจากนั้น ในด้านสิ่งแวดล้อมในยูเออี ยังมีราย
งานข่าวว่า **ยูเออีเตรียมเปิดตัว "ความริเริ่มในเรื่องระบบรอยเท้านิเวศน์"** โดยมุ่งไปที่การประกันแผนและนโยบาย
การพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้จากการเปิดเผยของ ดร. โมฮัมมัด ซาอิด อัล คินดี รัฐมนตรีกระทรวงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร
น้ำ ที่ว่า การริเริ่มระบบรอยเท้านิเวศน์จะประกอบด้วยการศึกษาปัจจัยจำนวนมาก รวมถึง อัตราความเร็วในการบริโภค
แหล่งทรัพยากรธรรมชาติของประเทศว่าเร็วช้าเพียงใด (กัลฟ์ นิวส์ 101007)

3.2 ความเคลื่อนไหวด้านสตรี สื่อมวลชนและการโฆษณา

-การประชุมสมัชชาสตรีอาหรับใหม่

ระหว่างวันที่ 21-22 ต.ค. 2007 จะมีการประชุมสมัชชาสตรีอาหรับใหม่ โดยจัดที่ดูไบ ซึ่งจะมีคณะผู้แทนกลุ่มสตรีและผู้เข้าร่วมการปาฐกถากว่า 500 คน จาก 30 ประเทศ ภายใต้การสนับสนุนของเจ้าหญิง ฮายา บินท์ อัล ฮุสเซน ภริยาของ เชค โมฮัมเหม็ด บิน ราชิด อัล มัคตูม รองประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรีแห่ง ยูเออี และผู้ปกครองดูไบ โดยการประชุมจัดขึ้น ณ หอสูงจุไมราห์ เอมิเรตส์ ประเด็นหลักของการประชุมเน้นไปที่ บทบาทพื้นฐานของสตรีอาหรับ ความแข็งแกร่งและความสามารถในการเป็นผู้นำ การบริหารจัดการ การเมือง ธุรกิจ การศึกษา สื่อสารมวลชน และความงาม นอกจากนั้น ที่ประชุมยังอภิปรายในประเด็นปัญหาที่สตรีอาหรับต้องเผชิญ รายงานข่าวกล่าวว่า ผู้เข้าร่วมกล่าวปาฐกถาหลายราย ได้เน้นถึงความจำเป็นที่ทั้งสังคมและรัฐบาลแต่ละชาติ จะต้องเพิ่มเติมพลังอำนาจและแรงกระตุ้นให้แก่สตรีมากขึ้นอีก เพราะถึงแม้ว่าในบางประเทศ โดยเฉพาะในยูเออี สตรีมีโอกาสประสบความสำเร็จมีตำแหน่งฐานะในระดับสูงกันมากก็ตาม แต่ก็ยังมีอุปสรรคทางสังคมที่สตรีอาหรับต้องเผชิญ ทั้งในแนวรบด้านธุรกิจและด้านสังคมอื่นๆ นาบีลา อัล อันจารี หัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหารและที่ปรึกษาของบริษัท แกรนด์ วิล เอสเทต กล่าวว่า การสร้างคุณูปการแก่ชีวิตสาธารณะของสตรีอาหรับนั้น ยังคงถูกจำกัดอยู่มาก แม้ว่าในบางประเทศที่สตรีได้เริ่มมีอิทธิพลมากขึ้น **“การที่สตรีมีพลังอำนาจ จะเป็นการช่วยเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจมากขึ้น** ดังนั้น สังคมและผู้มีอำนาจในการตัดสินใจควรให้การส่งเสริมบทบาทที่จำเป็นนี้แก่สตรีด้วย” อันจารีกล่าว ทุกวันนี้อุปสรรคที่กั้นขวางความเจริญก้าวหน้าของสตรี ที่สำคัญก็คือความเชื่อในสังคมที่ว่า สตรีนั้นเป็น “สัตว์โลกที่อ่อนแอ” และว่า ที่ประชุมนี้ควรทำความเข้าใจและถกเถียงกันให้มากขึ้นในประเด็นเรื่องความรุนแรงต่อสตรี และการบิดเบือนและการคุกคามทางเพศที่กระทำต่อสตรีโดยทั่วไปด้วย (คาสิจ โทมส์, อาหรับ นิวส์ 01, 17, 231007)

-ความเคลื่อนไหวด้านสื่อมวลชนและการโฆษณา

มีความเคลื่อนไหวในด้านสื่อมวลชนในยูเออี ที่น่าติดตาม คือ ข่าวเมื่อวันที่ 4 ต.ค. บรรดาบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ชั้นนำ ทั้งภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษ ในยูเออี ได้ร่วมลงนามรับรอง กฎบัตรแห่งเกียรติยศ และจรรยาบรรณสื่อมวลชน โดยประกาศจะปฏิบัติตามเพื่อประกันเครดิตความน่าเชื่อถือ ความถูกต้องปะบะลักษณะ ปราศจากความลำเอียงของการนำเสนอข่าวของสื่อ รายงานข่าวกล่าวว่า กฎบัตรดังกล่าวได้รับการร่างขึ้นภายหลังจากประกาศของทางราชการเมื่อเร็วๆ นี้ เกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศ (คาสิจ โทมส์ 041007) ก่อนหน้านี้มีรายงานข่าวว่า ชิค ฮามัด บิน โมฮัมเหม็ด อัล ซาวิกี สมาชิกสภาสูงสุดและผู้นำราชการเมืองฟูไจราห์ กล่าวว่า กฎหมายสิ่งพิมพ์ในยูเออีต้องการปรับปรุงแก้ไข เพื่อที่จะทำให้สอดคล้องกับ “ยุคสมัยใหม่” และเขาได้กล่าวยกย่องการตัดสินใจเมื่อเร็วๆ นี้ในดูไบ ที่จะไม่ขังคุกนักหนังสือพิมพ์ เพียงเนื่องจากพวกเขาทำงานของตน และกล่าวว่า นักข่าวควร “จับประเด็นข่าวในลักษณะเป็นกลางและด้วยมารยาทที่โปร่งใส” (กัลฟ์ นิวส์ 011007) ข่าวเมื่อวันที่ 18 ต.ค. รายงานว่า องค์การสื่อมวลชนที่ชื่อว่า รีพอร์เตอร์ ซานส์ ฟรอนเทียร์ส ได้จัดทำรายงานเผยแพร่ฉบับหนึ่ง และได้กล่าวถึงเสรีภาพของสื่อในปีนี้ ระบุว่า ยูเออี เป็นหนึ่งในกลุ่มรัฐอาหรับ 9 ประเทศ ที่มีการพัฒนาด้านเสรีภาพสื่อมวลชนดีขึ้น โดยในปีนี้ได้ขึ้นอยู่ในอันดับที่ 65 เทียบกับปีที่แล้ว 77 ดัชนีเปรียบเทียบเสรีภาพสื่อมวลชนใน 169 ประเทศทั่วโลก (เอเอ็มอี อินโฟ 181007) เอ็มทีวี กำลังเตรียมเปิดช่องโทรทัศน์ล่าสุดในตะวันออกกลาง ใช้ชื่อ เอ็มทีวีอาระเบีย โดยจะเปิดในกลางเดือน พ.ย. นี้ โดยนำเสนอคนดริမ်สมานานาชาติและอาหรับในสัดส่วน 60/40 ตั้งเป้ามีผู้ชม 190 ล้านคนทั่วภูมิภาคตะวันออกกลาง นอกจากนั้น ยูเออี โดยศูนย์ค่านิยมนานาชาติดูไบ กับ โทรทัศน์ซีเอ็นบีซี ยังจับมือกันออกอากาศรายงานข่าวใช้ชื่อ “เกตเวย์สู่ตะวันออกกลาง” ความยาวครึ่งชั่วโมงทุกเดือน (เอเอ็มอี อินโฟ 251007)

ภาคผนวก 1

รายชื่อคณะผู้ดำเนินงานโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMP)

(โดยการสนับสนุนของ สกว.)

1. นายอนุช อภาภิรม ตำแหน่งหัวหน้าโครงการฯ จบปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นนักคิดนักเขียนและนักวิจัยอิสระ เคยทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการ บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด และเคยดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ บริษัทสำนักพิมพ์สวัสดิ์ และตำแหน่งรองกรรมการผู้จัดการอาวุโสด้านตำราเรียน บริษัทสำนักพิมพ์ดินอ้อ แกรมมี จำกัด เคยเป็นที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร สมัยของนายมารุต บุญนาค และได้เป็นประธานคณะกรรมการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้า และเป็นรองประธานฝ่ายโครงการมูลนิธิโลกสีเขียว ปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งเป็นประธานมูลนิธิศูนย์สื่อเพื่อการพัฒนา
2. นางวิสมัย อภาภิรม ตำแหน่งบรรณาธิการประจำโครงการฯ จบปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีประสบการณ์ในวิชาชีพสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ กว่ายี่สิบปี โดยทำงานประจำกองบรรณาธิการนิตยสารและหนังสือพิมพ์รายวันหลายฉบับ ก่อนที่จะมาทำงานเป็นบรรณาธิการสังเคราะห์รายงานจากสนาม ในโครงการแสวงหารูปแบบการพัฒนาระดับท้องถิ่นของรัฐ นอกจากนั้นยังเคยเป็นบรรณาธิการวารสารประมวลข้อมูลข่าว "สารสนเทศ" และบรรณาธิการโครงการสื่อสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อม มูลนิธิโลกสีเขียว ปัจจุบันเป็นนักเขียน บรรณาธิการและนักแปลอิสระ
3. ผศ. ดร. ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด ตำแหน่งนักวิจัยประจำโครงการ จบการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยจอร์จ เมสัน สหรัฐอเมริกา เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยหลายชิ้นนับตั้งแต่ปี 2527 ถึงปัจจุบัน ได้รับรางวัลเกียรติคุณรางวัลชมเชยวิทยานิพนธ์สาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2547 รวมทั้งเคยมีผลงานบทความ และตำราที่ได้รับการตีพิมพ์ หลายชิ้น ปัจจุบัน นอกจากเป็นอาจารย์ประจำแล้ว ยังดำรงตำแหน่งอนุกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติด้านการปราบปรามอาชญากรรมเฉพาะทาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการพัฒนาบุคลากร กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม (ปี 2549-2552)

ภาคผนวก 2

แนะนำโครงการตะวันออกกลางศึกษา

เนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่า ในระยะใกล้นี้ ภูมิภาคตะวันออกกลางได้แสดงบทบาทที่ทวีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะภายหลังจากเกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในเอเชีย เริ่มเมื่อปี ค.ศ. 1997 ตามมาด้วยเหตุการณ์วินาศภัยอาคารเวิลด์เทรดในสหรัฐ ปี ค.ศ. 2001 อันนำไปสู่การประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้าย และการบุกโจมตีอิรักของสหรัฐและพันธมิตร รวมทั้งการประกาศทำสงครามอันศักดิ์สิทธิ์ของโลกมุสลิม ซึ่งได้ก่อให้เกิดความตึงเครียดขึ้นในภูมิภาคส่วนนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การติดตามความเคลื่อนไหวและการรู้จักภูมิภาคตะวันออกกลางในปัจจุบันจึงมีความสำคัญมากขึ้น

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เล็งเห็นความสำคัญนี้ จึงได้ร่วมมือและให้การสนับสนุนแก่ โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project- MEMP) จัดทำโครงการตะวันออกกลางศึกษาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์คือ

- เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลความรู้พื้นฐานที่สำคัญของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง
- เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และด้านพลังงาน ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง
- เพื่อศึกษา เรียนรู้ และเผยแพร่แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้และการเคลื่อนไหวที่สำคัญของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ระหว่างกลุ่มบุคคลและองค์กรเป้าหมายของโครงการ ตลอดจนบุคคลที่สนใจทั่วไป

โครงการ MEMP ในระยะเริ่มต้น (Pilot Phase) กำหนดเวลา 3 เดือน (เม.ย. – มิ.ย. 2549) จัดทำรายงานประจำเดือน 2 ฉบับ คือ 1) ตะวันออกกลางในบริบทโลก (นำเสนอ 24 พ.ค. 2549) และ 2) ตะวันออกกลางในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง (กำหนดนำเสนอ กรกฎาคม 2549)

โครงการเต็มรูปแบบของ MEMP กำหนดเริ่มต้นในเดือน ก.ค. 2549 จะมีรายงานสังเคราะห์ข่าวความเคลื่อนไหวด้านต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลางทุกเดือน และรายงานสำเร็จรูปจำนวนหนึ่งออกมาเป็นระยะๆ โดยมีผลที่คาดหวังว่าจะออกมาภายใน 2 ปี คือ

- ได้องค์ความรู้ และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลางที่ครบถ้วนและทันสมัย
- สาธารณชน และกลุ่มบุคคล/ องค์กรหน่วยงานเป้าหมาย มีความรับรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางมากขึ้น ก่อให้เกิดการตระหนักรู้ยิ่งขึ้น ถึงความสำคัญของภูมิภาคนี้ต่อโลกปัจจุบัน
- องค์กร / หน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ หรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายที่คาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ คือ ผู้นำและผู้บริหารทั้งภาครัฐ ธุรกิจเอกชนและองค์กรประชาชน ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน และครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และสาธารณชนที่สนใจทั่วไป